KOMENTAR OTKLANJANJE SUMNJI
I
ŠEST NAČELA

Autor : Muhammed Salih El Usejmin

Prijevod : Emir Demir

Redaktura prijevoda : Elvedin Huseinbašić

Izdavač : Mektebetu El Guraba

e-mail:ehlisu@yahoo.co.uk

Sarajevo , Januar 2005

Riječ redaktora

S imenom Allaha Milostivog Samilosnog

Hvala Allahu i neka je salavat i selam na Njegovog vjerovjesnika, Muhammeda, sallalahu alejhi ve sellem, njegovu časnu porodicu i ashabe.

Allahovo pravo prema Njegovim robovima je da ga obožavaju svim vrstama ibadeta i nikog drugog s Njim. Zadaća svih poslanika bila je da poduče ljude tome i uspostave taj princip u svakodnevnom životu.
Nakon toga ljudi su mijenjali poslaničke principe, prije svih princip tevhida. To se dogodilo i sa ovim ummetom. Neki ljudi su izmjenili princip tevhida rušeći time srž poslaničke misije.
Oni su pokušali svoje stavove potkrijepiti dokazima. Međutim, zbog neutemeljenosti tih dokaza u šerijatskim tekstovima, ili zbog slabosti, ili zbog pogrešnog shvatanja, učenjaci su te njihove dokaze nazvali ***šubhe (sumnje)***.

Djelo koje na najbolji način izlaže te šubhe i odgovara na njih je djelo šejha Muhammeda ibn Abdulvehhaba, "Kešfu šubuhat".
Na sebi svojstven način to djelo prokomentirao je šejh Muhammed Salih el Usejmin, koji je poznat i među učenicima i među učenjacima. On je dopunio ovo djelo i obogatio ga dokazima i objasnio ono što se moglo pogrešno shvatiti.

S obzirom na važnost teme i na činjenicu da je dobar dio tih zabluda prisutan i kod nas u Bosni, toplo preporučujem ovu knjigu svima koji žele da o ovoj temi trezveno razmisle, i zaštite od sumnji ono što je najvažnije u životu - obožavanje Allaha i nikog drugog s Njim.

Molim Allaha da nagradi urednika prevoda, prevodioca i sve koji su na neki način doprinjeli izlasku ovog djela na bosanskom jeziku.

Neka je salavat i selam na Allahovog poslanika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem,njegovu porodicu i ashabe.

Elvedin Huseinbašić

Riječ valorizatora

Zahvala pripada samo Allahu. Njemu zahvaljujemo, od Njega pomoć i oprost tražimo. Utječemo se Allahu od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi nikoga ga neće u zabludu odvesti, a koga On u zabludu odvede niko ga neće uputiti. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Jedinoga, koji sudruga nema i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

Raduje nas da vam možemo predstaviti ove dvije knjige „Komentar Otklanjanje sumnji“ i „Komentar Šest načela“ od uvaženog šejha Muhammeda b. Saliha el-Usejmina, Allah mu se smilovao.
Šejh je u ove dvije knjige predstavio pojedina pitanja vjerovanja sa veoma lahkim i prikladnim stilom, kojeg može svako lahko shvatiti, iz želje da poziva i savjetuje ljude u pitanjima njihovoga vjerovanja.

Mi smo izvršili derivaciju hadisa. Obje ove knjige su štampane zasebno. Šejhove knjige su se nadaleko proširile, a Allahu, Azze ve Dželle, na tome pripada zahvala. Allah je u srca ljudi ulio ljubav prema šejhu el-Usejminu zbog njegovih iskrenih namjera.
Neka ga Allah za zalaganja za nas i zalaganja za islam nabolje nagradi, a on je to moćan učiniti.
Smatrali smo da obje ove brošure trebamo sastaviti u jednu knjigu kako bi one koji tragaju za znanjem dali u tome podsticaja i kako bi olakšali istraživačima. Allah je na ispomoći robu sve dok je rob na ispomoći svome bratu.
Slava neka je Tebi Allahu i zahvala. Svjedočim da nema drugog boga osim Tebe. Od Tebe oprost tražim i Tebi se kajem.

Ebu Ubejde Hani el-Hâdždž

Komentar Otklanjanje sumnji

Uvod

Zahvala pripada samo Allahu ! Njemu zahvaljujemo, od Njega pomoć i oprost tražimo. Utječemo se Allahu od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi nikoga ga neće u zabludu odvesti, a koga On u zabludu odvede niko ga neće uputiti. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Jedinoga, koji sudruga nema, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik. Neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu i njegove ashabe, te sve one koji ga slijede po dobru.

Ovo je kratki komentar knjige šejhul-islama Muhammeda b. Abdulvehhaba zvane „Otklanjanje sumnji“, u kojoj je pisac naveo više od deset nedoumica sljedbenika mnogoboštva - širka, te na njih odgovorio na najljepši način, potvrđujući to argumentima uz pojednostavljena značenja i jasnoću izraza.

Molim Uzvišenog Allaha da ga za to nagradi i da time okoristi svoje robove. On je kadar sve učiniti.

Muhammed Salih el-Usejmin

S IMENOM [1] ALLAHA [2] MILOSTIVOG [3] SAMILOSNOG [4]

Pisac, Allah mu se smilovao, svoju knjigu otpočinje bismillom slijedeći time Allahovu, Azze ve Dželle, Knjigu koja otpočinje bismillom, te povodeći se za Allahovim poslanikom,sallallahu alejhi we sellem, koji je svoja pisma i poslanice otpočinjao bismillom

[2] Allah je vlastito ime Stvoritelja, Azze ve Dželle, a ovo ime slijede sva druga imena. U Njegovim riječima: *„Knjigu ti objavljujemo zato da ljude, voljom njihova Gospodara, izvedeš iz tmina na svjetlo, na put Silnoga i Hvaljenoga - Allaha, čije je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji.“* (Ibrahim,1-2), ne kažemo da je ime Uzvišenoga (Allaha) ovdje epitet već je veznik pojašnjenja, kako ne bi rekli da se za ime Uzvišenoga veže gramatičko pravilo epiteta. Zato su učenjaci rekli da je najveća spoznaja spoznati termin Allah, jer ovo uzvišeno ime isključivo ukazuje na Allaha, Azze ve Dželle.

[3] Er-Rahman – Milostivi, je jedno od imena koje je specifično za Uzvišenoga i njime se niko drugi ne naziva. Njegovo značenje je: Onaj koji se odlikuje velikom milošću.

[4] Er-Rahim – Samilosni, je ime Uzvišenog, a njime se mogu nazivati i drugi mimo Njega.

Ono znači: Posjednik milosti koja dopire do stvorenja. Er-Rahman znači: Onaj koji se odlikuje velikom milošću, a Er-Rahim: Posjednik milosti koja dopire do stvorenja.

Kada se ova dva imena zajedno spomenu, onda Er-Rahim označava: Onoga koji svoju milost ukazuje kome hoće od Svojih robova.

Uzvišeni kaže: *„On kažnjava onoga koga On hoće i milost ukazuje onome kome On hoće, i njemu ćete se vratiti.“* (El-Ankebut,21) Riječju Er-Rahman se misli na: Onoga koji ima obilnu milost.

Znaj,[5] Allah ti se smilovao,[6] da tevhid označava ispovijedanje ibadeta jedino Uzvišenom Allahu.[7]

[5] Znanje je da se određena stvar nedvojbeno pojmi u njenom pravom značenju. Šest je stepena poimanja:

Prvi: Znanje, a ono je prethodno definisano.

Drugi: Lakše neznanje, a označava: „Nepoimanje u potpunosti“.

Treći: Kompleksno neznanje, a označava: „Poimanje nečega u suprotnosti sa pravim značenjem“. Ovo neznanje je nazvano kompleksnim, jer je dvojako: „Neznanje čovjeka o stvarnosti“ i „Neznanje o svome stanju, jer misli da zna, a ustvari ne zna“.

Četvrti: Indicija, a ona je: „Poimanje nečega, ali je mogućnost suprotnog značenja jača.“

Peti: Sumnja: „Poimanje nečega, ali je mogućnost suprotnoga podjednaka.“
Šesti: Nagađanje: „Poimanje nečega, ali je mogućnost suprotnoga slabija.“
Znanje se dijeli na dva dijela: nužno i teoretsko.
Nužno znanje podrazumijeva poimanje određenih činjenica nužnim, jer je čovjek u nužnoj potrebi za njim bez promatranja ili argumentiranja, kao npr. da je vatra vruća i sl..
Teoretsko znanje je ono u kojem smo u potrebi za razmatranjem i argumntacijom, poput znanja o obaveznosti nijjeta pri abdestu.
[6] Ove riječi znače: Neka Allah na tebe izlije Svoju milost kojom ćeš postići ono što tražiš i spasiti se od onoga što ti je zabranjeno. Značenje je: Neka ti Allah oprosti prijašnje grijehe, neka te uputi i sačuva od budućih grijeha. Ovo se odnosi na pojedinačno prizivanje milosti, a ako se veže za prizivanje oprosta, onda se i oprost odnosi na prijašnje grijehe. Milost je uputa na dobro i čuvanje od grijeha u budućnosti. Ovaj piščev, Allah mu se smilovao, postupak ukazuje na njegovu brižnost i osjećajnost prema onome kome se obraća.
[7] Tevhid je imenički infinitiv od glagola vehhade-juvehhidu, tj, nešto učiniti jednim. Ovo se ne može ostvariti osim uz negaciju i potvrdu. Negirat će se propis osim za onoga o kome se izriče jednoća i njemu ga potvrditi. Samo negiranje predstavlja poništavanje, a sama potvrda ne sprječava učešće drugih. Npr. čovjekov tevhid neće biti potpun sve dok ne bude svjedočio da nema drugog boga osim Allaha. Tada je negirao pripisavanje božanstvenosti nekome mimo Allahu Uzvišenom i potvrdio ga jedino Njemu.
U šerijatskoj termimologiji pisac, Allah mu se smilovao, tevhid definira sljedećim riječima: „Tevhid je ispovijedanje jednoće Allahu, Azze ve Dželle, u ibadetu.“
To znači: Da jedino obožavaš Allaha, da Mu ništa ravnim ne smatraš, da Njemu jedino ispovijedaš ibadet iz ljubavi, veličanja, želje i strahopoštovanja.
Šejh ovdje misli na tevhid s kojim su poslani poslanici radi njegova ostvarenja. Zbog zapostavljanja ovog tevhida (ispovijedanja jednoće u ibadetu) došlo je do razilaženja između poslanika i njihovih naroda.
Postoji i druga općenitija definicija tevhida: „Ispovijedanje jednoće Allahu Uzvišenom u onome što je specifično za Njega.“
Tri su vrste tevhida:
Prvi: Tevhidur-rububijje, – ispovijedanje jednoće Uzvišenom Allahu u pogledu stvaranja, vlasti i uređenja.
Uzvišeni kaže: *„Allah je Stvoritelj svega.“* (Ez-Zumer,62) - Kaže: *„Postoji li, osim Allaha, ikakav drugi stvoritelj koji vas sa neba i iz zemlje opskrbljuje?*

Osim Njega nema drugog boga, pa kuda se onda odmećete ?" (Fatir,3)
- I kaže: *„Uzvišen je Onaj u čijoj je Ruci vlast – On sve može!"* (El-Mulk,1)
- I kaže: *„Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!"* (El-E'araf,54)
Drugi: Tevhidul-uluhijje, – ispovijedanje jednoće Uzvišenom Allahu u ibadetu (obožavanju,robovanju), tako da čovjek pored Allaha ne obožava nikog drugog niti da se približava nečemu osim Allahu, Azze ve Dželle.
Treći: Tevhidul-esmai ves-sifat, – ispovijedanje jednoće Allahu Uzvišenom u pogledu Njegovih imena i osobina koje se navode u Njegovoj Knjizi i sunnetu Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
Potrebno je potvrditi ono što je On potvrdio i negirati ono što je negirao, bez izmjene značenja (tehrif), negiranja (ta'til), određivanja kakvoće (tekjif), i poistovjećivanja (temsil).

To je vjera poslanika s kojom ih je Allah poslao svojim robovima,[8] prvi od njih [9] je Nuh, a.s., koje je Allah poslao nakon što su pretjerali [10] u pogledu dobrih ljudi [11] : Veddaa, Suva'a, Jegusa, Je'uka i Nesra.[12] Posljednji poslanik je Muhammmed, sallallahu alejhi ve sellem.[13]

[8] Ovdje šejh, Allah mu se smilovao, misli na tevhidul-uluhijje koji je vjera svih poslanika koji su poslani sa ovim temeljem, tj. tevhidom. Uzvišeni kaže: *„Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu ibadet činite, a taguta se klonite !"* (En-Nahl,36) - Kaže: *„Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim Mene, zato Meni ibadet činite !"* (El-Enbija',25)
U pogledu ove kategorije tevhida su zalutali mušrici protiv kojih se vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, borio, te njihovu krv, imetke, zemlju i domove dozvolio. Njihove žene i porodice su uzimane za roblje. Ko zanemari ovu vrstu tevhida postao je mnogobožac nevjernik, pa makar priznavao tevhidur-rububijje i tevhidul-esmai ves-sifat.
Ispovijedanje ibadeta isključivo Allahu Jedinome je, kao što kaže šejh, Allah mu se smilovao, vjera poslanika s kojom ih je Allah, Azze ve Dželle, poslao Svojim robovima. Evo prvoga poslanika Nuha, a.s., koji govori, kako Allah o njemu kaže: *„I Nuha poslasmo narodu njegovu. "Ja sam tu" – govorio je on – "da vas otvoreno opominjem, da ne obožavate nikog drugog osim Allaha."* (Hud,25-26)
Uzvišeni kaže: *„I Adu- brata njihova Huda. "O narode moj", - govorio je on – "Allahu u ibadetu budite , vi drugog boga osim Njega nemate, vi samo neistine iznosite."* (Hud,50)

I kaže: *„I Semudu – brata njihova Saliha. “O narode moj”, - govorio je on – “budite u ibadetu samo Allahu, vi drugog boga osim Njega nemate !“* (Hud,61)
I kaže: *„I Medjenu – brata njihova Šuajba. “O narode moj,” - govorio je on – “Allahu u ibadetu budite , vi drugog boga osim Njega nemate.“* (Hud,84)
[9] Ovo je istina, jer prije Nuha, a.s., nije poslan poslanik. Odavde znamo grešku historičara koji kažu da je Idris, a.s., bio prije Nuha, a.s., a Uzvišeni kaže: *„Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega.“* (En-Nisa',163) U vjerodostojnom hadisu u priči o zalaganju (šefa'atu) se kaže: „Ljudi će doći Nuhu i reći mu: „Ti si prvi poslanik kojeg je Allah poslao stanovnicima Zemlje.“ (Buhari u Tefsiru,4476,Muslim u El-Imanu,193) Nije bilo poslanika prije Nuha , a.s., prema konsenzusu uleme. (Adem , a.s., je prvi vjerovjesnik ali ne i poslanik. nap. prev.) Nuh je prvi poslanik prema Kur'anu, sunnetu i konsenzusu. Nuh, a.s., je jedan od pet odabranih poslanika (ulul-azm), a ostali su: Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Ibrahim, Musa i Isa, a.s.. Allah ih spominje na dva mjesta u Svojoj Knjizi, surama El-Ahzab i Eš-Šura.
[10] To znači da je Allah poslao Nuha, a.s., njegovome narodu kada su pretjerali u veličanju dobrih ljudi. Pisac, Allah mu se smilovao, načinio je posebno poglavlje u „Knjizi tevhida“ o ovom pitanju. On kaže: „Poglavlje o predajama koje govore da je uzrok nevjere sinova Ademovih i ostavljanja vjere pretjerivanje u veličanju dobrih ljudi“.
Pretjerivanje (el-guluvv) označava prelazak granica obožavanja, djelovanja i pohvale u pozitivnom ili negativnom smislu (kuđenju i pohvali).
Pretjerivanje se djeli na četiri dijela:
Prvi: Pretjerivanje u vjerovanju kao što je pretjerivanje apologetičara (ehlul-kelam, polemičari) u Allahovim svojstvima tako da ih je to odvelo ili u poređenje ili negiranje.
Središnju poziciju zauzima ehlus-sunnet vel-džema'at potvrđujući ono što je Allah za Sebe potvrdio ili Mu je to potvrdio Njegov poslanik, sallallahu alejhi we sellem, u pogledu imena i svojstva bez iskrivljavanja, poništavanja, određivanja kakvoće ili poistovjećivanja sa stvorenjima.
Drugi: Pretjerivanje u ibadetima kao što su pretjerale haridžije koje počinioca velikog grijeha smatraju nevjernikom.
Također, mu'tezile su pretjerale kada su rekle da je počinilac velikog grijeha nerješenog statusa.
Nasuprot ovoj oštrini stoji olahak odnos murdžija koji su rekli da sa imanom grijeh ne može naštetiti.
Stav ehlis-sunneta vel-džema'ata je srednji: Počinilac grijeha je manjkavoga imana shodno veličini tog grijeha.

Treći: Pretjerivanje u međusobnim odnosima, a izraženo je u oštroj zabrani svega, a nasuprot ovoj žestini stoji olahak odnos onih koji kažu da je dozvoljeno sve što uvećava imetak i ekonomiju, pa čak ako se radi o kamati, prijevari i sl..
Središnji put kaže da su dozvoljeni međusobni odnosi sazdani na pravdi, tj. oni koji su u skladu sa tekstovima Kur'ana i sunneta.
Četvrti: Pretjerivanje u običajima i žestina u pridržavanju starih obredoslovlja, te neokretanje prema onom što je bolje od njih.
Ako su običaji jednaki koristima, onda je čovjeku bolje da se pridržava onoga na čemu je nego da prihvati novopridošle običaje.

[11] Dobar čovjek je onaj koji izvršava Allahova prava i prava Allahovih robova.

[12] Ovo su kumiri Nuhova, a.s., naroda, a inače su bili dobri ljudi. U Sahihul-Buhariji se prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao. „Ovo su imena dobrih ljudi iz Nuhova naroda. Kada su umrli, šejtan je njhovim ljudima objavio da na mjestima svoga okupljanja postave kipove koje su nazvali po njihovim imenima. To su i uradili, a počeli su ih obožavati kada su umrli i kada je nestalo znanja.“ (Buhari u tefsiru,4920;Fethul-Bari)

[13] Dokaz za to su riječi Uzvišenoga: *„Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik – a Allah sve dobro zna.“* (El-Ahzab,40)
Nema vjerovjesnika poslije vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.
Ako se kaže: Isa , a.s., će se na isteku ovog svijeta pojaviti, a inače je poslanik. Reći ćemo mu: To je istina, ali on ne dolazi kao poslanik obnovitelj. Nego će doći kao sudac po šerijatu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, jer je njegov zadatak, kao i drugim vjerovjesnicima, vjerovanje, slijeđenje i pomoć Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.
Uzvišeni Allah kaže: *„Allah je od svakog vjerovjesnika kome je Knjigu objavio i znanje dao – obavezu uzeo: "Kad vam, poslije, dođe poslanik koji će potvrditi da je istina ono što imate, hoćete li mu sigurno povjerovati i sigurno ga pomagati? Da li pristajete i prihvatate da se na to Meni obavežete?" – Oni su odgovorili: "Pristajemo!" – "Budite, onda, svjedoci" – rekao bi On -, "a i Ja će s vama svjedočiti."* (Ali Imran,81)
Ovaj potvrđeni poslanik poslije njih je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kao što se vjerodostojno prenosi od uglednog ashaba Ibn Abbasa, r.a., i drugih.

On je polomio kipove napravljene u obliku ovih dobrih ljudi.[14] Allah ga je poslao ljudima koji obavljaju ibadete, hadždž, daju sadaku i mnogo spominju Allaha.[15]

Međutim, neka Allahova stvorenja su učinili posrednicima između njih i Allaha. Govorili su da se putem njih žele približiti Allahu, da žele njihov šefa'at (zalaganje) kod Allaha putem meleka, Isaa, Merjeme i drugih dobrih ljudi.[16]

[14] To je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je polomio kumire i to na dan oslobođenja Mekke kada je ušao u Ka'bu, i oko nje i u njoj našao tristošezdeset kipova. Probadao ih je svojim kopljem učeći riječi Uzvišenog: *„I reci : " Došla je istina, a nestalo je laži ; laž, zaista, nestaje !"* (El-Isra',81) (Buhari u Tefsiru,4720;Fethul-Bari;Muslim u El-džihadu,1781)

[15] Allah, Azze ve Dželle, je poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, narodu koji su izvršavali obredoslovlja, ali je njihov ibadet nevažeći, jer Allah o njemu nije objavio dokaza. Udjeljivali su sadaku i izvršavali mnoge oblike dobra, ali im to neće biti od koristi, jer su nevjernici.
Uslov približavanja Uzvišenom Allahu je da Mu se približava musliman, a oni su bili nemuslimani.

[16] Oni obožavaju ove kipove kako bi ih približili Allahu. Oni potvrđuju da nisu Allahovoga ranga, da ne mogu donijeti korist niti šetetu, da su oni njihovi zalagači kod Allaha, Azze ve Dželle. Međutim, ovo zalaganje je ništavno, jer ne koristi onima koji ga zagovaraju.
Allah, Azze ve Dželle, kaže: *„Njima posredovanje posrednika neće biti od koristi."* (El-Muddessir,48)
Allah Uzvišeni nije zadovoljan da ovi mušrici čine širk (mnogoboštvo), a nemoguće je da im dozvoli zalaganje, jer pravo zalaganja ima samo onaj s kime je Allah, Azze ve Dželle, zadovoljan.
Allah nije zadovoljan da Njegovi robovi čine nevjerstvo i ne voli nered. Mnogobošci su se vezali za svoje bogove govoreći: *„Ovo su naši zagovornici kod Allaha."* (Junus,18) Ovo vezivanje je beskorisno, a ovakav vid obožavanja ih zapravo još više udaljava od Allaha Uzvišenog. Mušrici žele zagovaranje svojih kipova sa nevažećim sredstvima, a to je obožavanje istih kipova. Sve to ukazuje na njihovo neznanje i neuračunljivost, jer se pokušavaju približiti Uzvišenom Allahu sa onim što ih još više od Njega udaljava.

Allah je poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, da obnovi vjeru njihova praoca Ibrahima , a.s., i da ih obavijesti da takav vid približavanja i uvjerenja isključivo pripada Uzvišenom Allahu. Ništa od toga se ne smije usmjeriti nekome drugome mimo Allahu, ni privrženom meleku, ni poslanom vjerovjesniku, a kamoli nekome drugome pored njih.[17]

[17] Pisac, Allah mu se smilovao, govori da su oni bili u ovome nevjerstvu, tj. obožavanju ovih kipova kako bi ih, prema njihovoj tvrdnji, približili Uzvišenom Allahu. Allah je poslao Svoga poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pečata svih Njegovih vjerovjesnika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sa čistim tevhidom da poziva ljude u isključivo obožavanje Allaha i upozorava ih na pripisavanje druga Allahu Uzvišenom.
„Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti ; a nevjernicima neće niko pomoći.“ (El-Maide,72)
On pojašnjava da je ibadet isključivo Allahovo pravo i da nije dozvoljeno išta od tog ibadeta preusmjeriti nekome drugome mimo Njega, ni privrženom meleku, ni poslanom vjerovjesniku, a kamoli nekome drugome poslije njih.
Uzvišeni Allah kaže: *„O sinovi Ademovi, zar vam nisam naredio: "Ne obožavajte šejtana on vam je neprijatelj otvoreni, već u ibadetu budite Meni; to je put pravi.“* (Jasin,60-61)
Riječima: „da obnovi vjeru njihova praoca Ibrahima, a.s.,..“ aludira na riječi Uzvišenog: *„Poslije smo tebi objavili: "Slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu, on nije Allahu druge smatrao ravnim !“* (En-Nahl,123)
Njegove riječi: „isključivo pripada uzvišenom Allahu...“ označavaju Njegovo, Subhanehu ve Te'ala, čisto pravo.

Ovi mnogobošci svjedoče da je Allah Jedini Stvoritelj koji nema sudruga, da On Jedini daje opskrbu, da Jedini oživljava, umrtvljuje, sve određuje, da su sva nebesa i ono što je na njima i sedam zemalja i ono što je na njima Njegovi robovi, pod Njegovim raspolaganjem i Njemu su potčinjeni.[18]

[18] Pisac, Allah mu se smilovao, kaže: Ovi mogobošci kojima je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslan priznaju da je Allah Jedini Tvorac, da je On stvorio nebesa i Zemlju, da ih je On stvorio, da On određuje sve stvari, kao što o njima Allah govori u brojnim ajetima u Kur'ani-Kerimu: *„A ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, oni će sigurno reći: "Stvorio ih je Allah!' – Da, Silni i Sveznajući !“* (Ez-Zuhruf,9)
Uzvišeni kaže: *„A ako ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: "Allah !" Pa kuda se onda odmeću ?“* (Ez-Zuhruf,87)
Ajeti o ovom značenju su mnogobrojni. Međutim, ovo im neće koristiti, jer se ovim potvrđuje samo Allahov rububijjet (gospodarstvo), a ono neće koristiti sve dok se ne bude potvrđivalo Allahovo pravo da bude jedini obožavan - uluhijjet.
Znaj da potvrda rububijjeta iziskuje potvrdu uluhijjeta, a potvrda uluhijjeta podrazumijeva potvrdu rububijjeta.

Prva tvrdnja je obavezujući dokaz, tj. potvrda rububijjeta je obavezujući dokaz, onome ko ga potvrđuje, da potvrdi i uluhijjet, jer kada se zna da je Allah Jedini Tvorac, da Jedini sve uređuje, da je u Njegovoj Ruci vlast svega, onda je obaveza da se obožavanje – ibadet jedino Njemu usmjerava.
Druga tvrdnja podrazumijeva prvu, tj. tevhidul-uluhijjet podrazumijeva tevhidur-rububujjet, jer se samo može obožavati Gospodar Uzvišeni za kojeg smo uvjereni da je On Jedini Tvorac i da uređuje sve stvari.

Ako želiš dokaz da se Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio protiv ovih i da su oni svjedočili prethodno rečeno [19] pročitaj riječi Uzvišenoga: ***„Upitaj: "Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim"? – "Allah"! – reći će oni -, a ti reci: "Pa zašto Ga se onda ne bojite?"*** **[20] (Junus,31)**
Uzvišeni kaže: ***" Upitaj: "Čija je zemlja*** [21] ***i sve ono što je na njoj, znate li? "Allahova!' – odgovoriće, a ti reci; "Pa zašto onda ne dođete sebi?",upitaj: "Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Arša veličanstvenog?" "Allah!" – odgovoriće, a ti reci: "Pa zašto se onda ne bojite?" upitaj: "U čijoj je Ruci vlast nad svim, i ko uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?" "od Allaha !" – odgovoriće, a ti reci: "Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni ?"*** **(El-Mu'minun,84-89), postoje i drugi ajeti o ovoj temi.**

[19] Pisac, Allah mu se smilovao, spominje da je ovdje dokaz tvrdnje da su oni priznavali tevhidur-rububijje. Međutim, ova konstatacija je u vidu pitanja i odgovora kako bi to ostavilo jači utisak i argumentaciju. Kaže: „Ako želiš dokaz..... pročitaj riječi Uzvišenog: „Upitaj: "Ko vas hrani s neba i iz zemlje..."
[20] „A ti reci: "Pa zašto ga se onda ne bojite?", tj. kada potvrđujete to, zašto se onda ne bojite Allaha Kojem potvrđujete da je Vlasnik svega, da sve uređuje, da Jedini stvara i opskrbljuje, da Jedini posjeduje, da sve čuje i sve vidi, da iz živog izvodi mrtvo, a iz mrtvog živo i da sve uređuje.
Ovo pitanje je pitanje prijekora i obavezujuće je za upitanoga, tj. ako to potvrđujete, onda se neminovno morate bojati Allaha i jedinoga Njega obožavati ništa Mu ravnim ne smatrajući.
[21] Njegove riječi znače: Čitaj riječi Uzvišenoga: „Upitaj: „Čija je Zemlja...", s nastavkom ovog ajeta. Ovi ajeti dokazuju da su mnogobošci kojima je poslan vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrđivali tevhidur-rububijje, tj. tvrdili su da sva Zemlja i ono što je

na njoj pripada Allahu Koji sudruga nema.
Priznavali su da je Allah stvorio Zemlju i nebesa, da je Gospodar Velikoga Prijestolja - Arša, da je u Njegovoj Ruci vlast svega, da On daje zaštitu a da zaštita nije Njemu potrebna. Sva ova priznanja im uslovljavaju da jedino obožavaju Allaha i da jedino Njemu usmjeravaju svoj ibadet. Zbog toga su prekoreni postavljanjem pitanja na kraju svakog od ova tri ajeta.
Ajeti koji ukazuju da mušrici kojima je poslan vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrđuju tevhidur-rububijje su mnogobrojni.

Kada si se uvjerio da oni [22] to priznaju [23] i da ih to nije uvelo u tevhid u koji ih je pozivao Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, [24] onda znaš da je tevhid koji su poricali upravo tevhidul-ibadeti (tevhidul-uluhijje) kojeg mnogobošci u našem vremenu nazivaju „uvjerenje“.[25]

[22] Misli se na one mnogobošce kojima je poslan Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.
[23] Misli se na tevhidur-rububijje, a on označava uvjerenje da je jedino Allah Tvorac, Vladar i da uređuje sve stvari.
[24] Njihovo vjerovanje da je Allah Tvorac, Vladar i da sve uređuje nije ih uvelo u tevhidul-ibadeti (tevhidul-uluhijje) u kojeg ih je pozivao Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i to nije sačuvalo njihove živote i imetke.
[25] Kada znaš da su oni negirali tevhidul-uluhijje kojeg, kako šejh, Allah mu se smilovao, kaže, mušrici današnjice nazivaju „uvjerenjem“, onda ti je jasno da ono što su potvrdili nije dovoljno za potpunu realizaciju tevhida, a ni za čitav islam.
Onaj ko ne priznaje tevhidul-uluhijje nije musliman, pa makar potvrđivao tevhidur-rububijje.
Zato je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio borbu protiv mnogobožaca iako su potvrđivali potpuno Allahovo gospodarstvo.

Isto tako, molili su Allaha Uzvišenoga danju i noću, a zatim su neki molili meleke, zato što su meleki ispravni i bliski Allahu, kako bi se kod Njega za njih zalagali. Ili, molili su dobrog čovjeka poput El-Lata ili vjerovjesnika poput Isaa a.s..[26]

[26] Ovi mušrici u ibadetu Allahu Uzvišenom su dozivali Allaha kada su bili u nuždi, a neki od njih su dozivali meleke zbog njihove blizine Allahu, Azze ve Dželle.
Tvrdili su da oni koji su u Allahovoj blizini zaslužuju ibadet. Sve to je iz njihova neznanja, a ibadet je isključivo Allahovo pravo i u

njemu se Allahu, Azze ve Dželle, niko ravnim ne smatra.Neki od njih su dozivali El-Lata, a El-Lat je imenički aktiv od El-Leta, a ovo ime potječe od nekoga čovjeka koji je hadžijama pravio hranu.

Odatle znaš [27] da se Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio protiv njih zbog ovog širka [28] i pozivao ih na ispovijedanje ibadeta isključivo Allahu, Azze ve Dželle.[29]

Uzvišeni kaže: *„I ne molite se, pored Allaha, nikome!“* (El-Džinn,18)

Kao što Uzvišeni kaže: *„Samo se Njemu možete moliti! A oni kojima se pored Njega mole – neće im se odazvati...“* (Er-Ra’d,14) [30]

[27] Ovo je vezano za riječi: „Kada si se uvjerio...“

[28] To je širk u ibadetu, jer su uz Allaha obožavali druge mimo Njega, a ne misli se na širk u rubububijjetu, tj. da se Allahu neko pripisuje kao saučesnik u Njegovom stvaranju, gospodarstvu i uređenju svih stvari.

Mušrici, kojima je poslan Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovali su da je Allah Jedini Gospodar, da se jedino On odaziva na molbe onih koji su u nevolji, da on otklanja nedaće i sl.. To Allah o njima spominje iznoseći njihovu potvrdu Njegovoga, Azze ve Dželle, gospodarstva.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se borio protiv ovih mušrika koji nisu priznavali tevhidul-ibadeti (tevhidul-uluhijje), pa je dozvolio njihove živote i imetke iako su priznavali da je jedino Allah Tvorac, a nisu isključivo Njega obožavali i Njemu iskreno činili ibadet.

[29] Pod iskrenošću se ovdje misli da čovjek svojim ibadetom cilja približavanje Allahu, Subhanehu ve Te’ala, i dolazak do Kuće Njegove počasti (Dženneta).“

[30] Znači da se ovi kipovi, koje su molili pored Allaha, nisu ničim odazivali, kao što Uzvišeni kaže: *„Ko je u većoj zabludi od onih koji , umjesto Allaha, mole one koji im se do Sudnjeg dana neće odazvati i koji su prema njihovim molbama ravnodušni. Kada ljudi budu sabrani, oni će im biti neprijatelji i poreći će da su ih obožavali.“* (El-Ahkaf,5-6)

Sada ti je jasno da se Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, protiv njih borio kako bi obraćanje (dova, molitva) bila isključivo usmjerena Allahu,[31] prinošenje žrtava jedino Allahu,[32] zavjetovanje jedino Allahu,[33] traženje pomoći jedino od Allaha,[34] sve te vrste ibadeta da budu usmjerene Allahu.

[31] Dova je dvojaka: Prva vrsta: Dova ibadeta kojom pobožnjak usrdno traži nagradu od Onoga Koga doziva i plaši se Njegove kazne.

Ova dova nije valjana ukoliko se uputi nekome mimo Allahu. Ukoliko se to desi, onda predstavlja veliki širk koji izvodi osobu iz islama. Takvome su izrečene riječi prijetnje u govoru Uzvišenog: *„Oni koji iz oholosti neće da Mi se klanjaju – ući će, sigurno, u Džehennem poniženi.”* (El-Mu'min-Gafir,60)

Druga vrsta: Dova traženja, tj. zahtijevanja izvršenja potreba, a dijeli se na tri podvrste:

- Dova Allahu, Azze ve Dželle, za ono što samo On može učiniti, a to predstavlja ibadet Allahu Uzvišenome, jer podrazumijeva predanost, ovisnost i traženje utočišta kod Njega, uvjerenje da je On Moćan i Častan, da u izobilju daje i da je Njegova milost obilna. Ko doziva drugoga mimo Allaha, Azze ve Dželle, za nešto što može samo Allah, postao je mnogobožac nevjernik, svejedno bio onaj koga moli živ ili mrtav.
- Dozivanje živoga za ono što taj može realno učiniti, poput riječi: „O ti, napoji me!“ Za ovo nema smetnje.
- Dozivanje mrtvoga za slične stvari predstavlja širk, jer mrtvi ili odsutni ne može nešto takvo učiniti. Ovakvo dozivanje ukazuje da onaj koji doziva ima uvjerenje da mrtvi ima ovlasti u kosmosu. Tada postaje mušrik.

[32] Prinošenje (klanje) žrtava označava ispuštanje duše ispuštanjem krvi na Šerijatom propisani način. Više je oblika prinošenja žrtava:

-Da se klanjem žrtve cilja veličanje, pokornost ili približavanje onome kome se žrtva kolje. Ovo je ibadet koji pripada samo Allahu Uzvišenom na način kako ga je On propisao. Njegovo usmjeravanje drugima mimo Allahu predstavlja veliki širk, jer Uzvišeni kaže*:*
„ Reci : “Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, koji nema saučesnika.“ (El-En'am,162)

-Da se njime cilja čašćenje gosta, svadbena gozba i sl.. Ovo je naređeno kao obaveza ili kao pohvalno djelo prema riječima poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta.“ (Buhari u El-Edbu,6018;Fethul-Bari;Muslim-El-Imanu,47) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao Abdurrahmanu b. Avfu kada se oženio: „Napravi gozbu, pa makar i sa jednom ovcom.“ (Buhari u El-buju'a,2047;Fethul-Bari;Muslim u En-Nikahu,1427)

- Da se klanjem želi jesti, trgovati i sl.. Ovo ulazi u dozvoljene stvari, a temelj je dozvoljenost, jer Uzvišeni kaže: *„Kako oni ne vide da Mi samo zbog njih stoku stvaramo i da oni njome raspolažu kao vlasnici! i da smo im dali da se njome služe – na nekim jašu, a nekima se hrane.“* (Jasin,71-72) Ovo, shodno sredstvima koja mu vode, može biti traženo ili zabranjeno.

[33] Zavjetovanjem se nazivaju svi propisani ibadeti općenito, a posebno zavjetovanje se ogleda da se čovjek obaveže nečim u ime Allaha, Azze ve Dželle. Ovdje se podrazumijeva prva vrsta, jer svi ibadeti pripadaju Allahu Uzvišenome, koji kaže: *„Gospodar tvoj zapovijeda da samo Njemu ibadet činite.“* (El-Isra',23)
[34] Traženje pomoći podrazumijeva traženje spasa iz poteškoća i nastupajuće propasti.Traženje pomoći se dijeli na nekoliko dijelova.

Tada znaš [35] da ih njihovo priznanje tevhidur - rububijjeta nije uvelo u islam. Njihovo ciljano obraćanje melecima, vjerovjesnicima i evlijama, od kojih žele šefa'at i približavanje Allahu, dozvolilo je njihove živote i imetke. Tada znaš da je to tevhid u kojeg su pozivali poslanici, a kojeg su odbili priznati mnogobošci.[36] Ovaj tevhid je značenje tvojih riječi '' nema drugog boga osim Allaha ''.[37]

[35] Njegove riječi 'znaš' se vežu za prethodno navedene riječi 'uvjerio si se'. A riječi 'znaš' su odgovor na pitanje 'ako si se uvjerio' i ono što je vezano za njih.
[36] Pisac, Allah mu se smilovao, potvrđuje da Allahu pripada tevhid s kojim su došli poslanici od Allaha, a to je tevhidul-uluhijje. Ovi mušrici, kojima je poslan Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, su potvrđivali tevhidur-rububijje, ali i pored toga vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je smatrao dozvoljenim njihove živote i imetke, jer su obožavali meleke i druge, poput evlija i dobrih ljudi, želeći time da ih približe Allahu.
Uzvišeni kaže: *„A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike: "Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili" – Allah će njima, zaista, presuditi o onome u čemu su se oni razilazili.“* (Ez-Zumer,3)
Oni potvrđuju da je Allah, ustvari, cilj, ali se okreću ka melecima i drugima da ih približe Allahu. Međutim, to ih nije uvelo u tevhid.
[37] Njegove riječi 'ovaj tevhid označava tvoje riječi nema drugog boga osim Allaha', jesu tevhid u kojeg je pozivao vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sa značenjem 'La ilahe illallah', tj. nema istinski obožavanog osim Allaha, Azze ve Dželle. (nap.redaktora : '' nema s pravom obožavanog '', jer svi mušrički bogovi su istinski obožavani, ali ne s pravom !)
Oni znaju da je značenje ovih riječi 'nema istinski obožavanog osim Allaha' a da ne znače: nema tvorca, nema opskrbitelja i nema onoga koji uređuje sve osim Allaha. Ili, da znače 'da nema niko moćan iz ničega stvoriti osim Allah', kao što govore mnogi apologetičari. Ovo značenje ne negiraju i ne odbacuju čak ni mušrici, nego odbacuju značenje 'La ilahe illallah' tj. nema istinski obožavanog osim Allaha.

Kao što Uzvišeni o njima kaže*: „Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!" I oni ugledni između njih krenuše: "Idite i ostanite pri klanjanju bogovima svojim, ovima se uistinu, nešto veliko hoće! Za ovo nismo čuli u vjeri predaka naših, ovo nije ništa drugo već namještena laž.* " (Sad,5-7)

Bog je kod njih (mušrika) taj koji se cilja radi ovih stvari, svejedno bio melek, vjerovjesnik, evlija, drvo, mezar ili džinn.
Oni nisu mislili da je božanstvo (mimo Allaha) tvorac i opskrbitelj koji sve uređuje. Znali su da to pripada jedino Allahu, Azze ve Dželle, kao što smo to prije pojasnili.
Oni pod pojmom boga misle na ono što misle i mnogobošci u našem vremenu, pod riječju 'es-sejjid'. Došao im je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozivajući ih u riječi tevhida, a one su „La ilahe illallah" (nema drugog boga osim Allaha).[38]
Pod ovim se želi istaći značenje riječi, a ne puko izgovaranje riječi.[39] Nevjernici, neznalice, znaju da je vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, ovom riječju želio ispoljavanje jednoće Allahu, Azze ve Dželle, vezivanjem za Njega, nevjerovanjem u ono što se obožava mimo Njega i odricanjem od toga. Kada im je rekao: „Recite: la ilahe illallah." odgovorili su [40]: *„Zar on da bogove svede na boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno !"* (Sad,5)

[38] Pisac, Allah mu se smilovao, želi pojasniti da mušrici riječima 'La ilahe illallah' ne žele reći: 'nema drugog koji uređuje ili stvara osim Allaha', jer oni znaju da je to istina, već negiraju značenje da nema istinski obožavanog mimo Allaha. S ovim je pisac počeo i ponovo se vratio na njega. Izrekao ga je radi potvrde i replike onima koji kažu 'mi ne obožavamo meleke i druge osim da nas približe Allahu Uzvišenom.Mi nismo uvjereni da oni stvaraju i opskrbljuju'.
[39] Misli se na riječi 'La ilahe illallah'.
[40] Ova rečenica, kao i ona prije, pojašnjava da 'La ilahe illallah' znači: 'nema istinski obožavanog mimo Allaha' i da su mušrici to shvatili iz ovih riječi. Znali su da se njima ne želi samo jezičko opetovanje, nego da se želi reći da nema istinski obožavanog mimo Allaha. Zato su ih negirali, iako ne poriču da je Allah Jedini Tvorac i Opskrbitelj.

Kada znaš da su neznalice, među nevjernicima, to spoznali,[41] onda se čuditi onima koji se pozivaju na islam da ne poznaju tumačenje ovih riječi koje su poznavali nevjernici, neznalice, nego misle da je to čisto izgovaranje jezikom bez uvjerenja srcem vezanim za značenje.

Oštroumni od njih misle da je njihovo značenje ''ne stvara, ne opskrbljuje i ne određuje sve osim Allah''.
Nema dobra u čovjeku od kojeg neznalice, među nevjernicima, bolje poznaju značenje riječi ‘ La ilahe illallah ‘.
-Ako si spoznao ovo što sam ti spomenuo srcem [42] i ako si spoznao da je širk Allahu, za kojeg Allah kaže [43]: ***„Allah neće oprostiti da mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijehove od toga, kome On hoće.”*** **(En-Nisa’,48)**
-Ako si spoznao Allahovu vjeru s kojom je poslao poslanike od prvog do zadnjeg, a Allah neće primiti nijednu vjeru pored ove.[44]
-Ako si spoznao da većina ljudi o ovome ništa ne zna.[45]
Onda će ti to donijeti [46] dvije koristi [47]: Prva je radost Allahovoj blagodati i milosti, kao što Uzvišeni kaže: ***„Reci; “Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.”*** **(Junus,58), i drugo: veliki strah.[48]**

[41] Pisac, Allah mu se smilovao, želi pojasniti da ima ljudi koji se smatraju pripadnicima islama, a ne znaju značenje riječi ‘La ilahe illallah’, jer misle da je cilj izgovoriti slova bez spoznaje značenja i uvjerenja u njih.
Neki ljudi misle da se ovim riječima želi tevhidur-rububijje, tj. da nema stvoritelja ili opskrbitelja mimo Allaha.
Neki ljudi ih tumače da sa ovim riječima želi izvesti iz iskrenog uvjerenja u stvari i uvesti u iskreno uvjerenje u Allahovo postojanje. Ovo tumačenje je ništavno, jer ga ispravni prethodnici – selefu salih, nisu spominjali.
Nije cilj da se uvjeriš u postojanje Allaha, Azze ve Dželle, i da izađeš iz uvjerenja u druge, jer je uvjerenje u druge mimo Allaha potvrđeno. *„... Džehennem ćete vidjeti jasno ! Još jednom, doista će te ga vidjeti očigledno !“* (Et-Tekasur,6,7) Uvjerenje u postojeće poznate i opipljive stvari ne negira tevhid.
Neki ljudi tumače ove riječi sa ‘nema obožavanog mimo Allaha’, a ova definicija nije ispravna, jer ima stvari koje se obožavaju mimo Allaha, Azze ve Dželle. Ovakvi su veće neznalice od neznalica kojima je poslan Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jer su oni poznavali značenje ovih riječi koje ovi savremenici ne poznaju.
[42] Ako si spoznao suštinsko značenje ‘La ilahe illallah’, tj. značenje nema istinski obožavanog mimo Allaha.
[43] Učenjaci, Allah im se smilovao, se razilaze u komentaru ovog ajeta, tj. da li ajet obuhvata svaku vrstu širka ili je specifičan za veliki širk ?
Neki kažu: Obuhvata sve vrste širka, pa makar to bio mali širk,

kao što je zaklinjanje drugima mimo Allahom, jer Allah to neće oprostiti.
Neki kažu: To se odnosi na veliki širk kojeg Allah neće oprostiti.
Šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, ima različit govor u pogledu ovoga. Nekada zastupa prvo mišljenje, a nekada drugo.
U svakom slučaju, potrebno se čuvati širka apsolutno, jer općenitost ajeta podrazumijeva mogućnost da tu spada i mali širk, jer Uzvišeni kaže „da Mu se neko smatra ravnim“.
[44] To je ibadet isključivo Allahu, koji kaže: *„Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili : “Nema boga osim Mene, zato Meni ibadet činite !”* (El-Enbija,25).
To je islam za kojeg Allah kaže: *„A onaj koji želi neku drugu vjeru osim Islama, neće mu biti primljena.“* (Ali Imran,85)
[45] Ovo znači da riječi koje su prethodno spomenute od strane pisca, Allah mu se smilovao, odnose se na ‘čuditi se onima koji se pozivaju na islam, a ne poznaju komentar ovih riječi’.
[46] Ovo je odgovor na riječi ‘ako si spoznao ovo što sam ti spomenuo...’
[47] To se odvija na dva načina: Prvi: Allah Uzvišeni ti je otvorio vrata milosti, pa si spoznao pravilno značenje ovih velikih riječi ‘La ilahe illallah’.
Ovo je Allahova velika blagodat i milost. Radovanje ovome je Allahova naredba, a dokaz je u onome što spominje pisac, Allah mu se smilovao,: *„Reci: “Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.”* (Junus,58)
Radovanje roba se ogleda i u onome što mu je Allah dao od blagodati u vidu znanja i ibadeta, kao pohvalnih stvari. U hadisu se kaže: „Postač ima dvije radosti: radost prilikom iftara i radost prilikom susreta sa svojim Gospodarom“ (Buhari u Es-savm,1904;Fethul-bari;Muslim u Es-sijam,1151).
[48] Misli se na strah da ne zapadneš u neznanje i veliku opasnost zbog nepoznavanja značenja ovih riječi.

Spoznao si da čovjek može postati nevjernik sa riječju koju izgovori svojim jezikom. U nekim slučajevima tu riječ izgovori iz neznanja, ni tada nema opravdanje za neznanje.[49]
Može izgovoriti riječ nevjerstva misleći da ga ona približava Allahu, posebno kao što su mislili mnogobošci. Neka te Allah inspiriše pričom o Musaovom narodu koji su bili ispravni i imali znanje, pa su mu došli govoreći: *„O Musa,” – rekoše – “Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove !”* (El-E’araf,138), tada će ti se povećati strah i nastojanje da se prođeš ovih i sličnih stvari.[50]

[49] Naš komentar ove rečenice je iz govora pisca, Allah mu se smilovao,:
Prvo: Ne mislim da šejh, Allah mu se smilovao, ne uzima u obzir opravdanje zbog neznanja, **osim da osoba bude nemarna ne tražeći podučavanje ili da čuje istinu a onda se na nju ne obazire niti naučava. Takva osoba nema izgovora za neznanje**. Ne mislim da je šejh htio nešto drugo, jer njegov drugi iskaz ukazuje na opravdanje zbog neznanja. Upitan je, Allah mu se smilovao, zbog čega se treba boriti protiv drugih i zbog čega čovjek postaje nevjernik, pa je odgovorio:
„Pet je temelja islama: prvi je šehadet, a zatim i četiri preostala temelja. Ako ta četiri bude priznavao, a izostavi ih zbog nemara i ako se budemo borili protiv njega, ne smatramo ga nevjernikom zato što ih izostavlja. Učenjaci su se razišli u pogledu nevjerovanja onoga koji ih izostavi iz ljenosti bez njihova negiranja. Mi ne izvodimo iz vjere za ona osim djela oko kojih su se usaglasili svi učenjaci, a to je šehadet.
Izvodimo iz vjere poslije upoznavanja, tj. nakon što osoba spozna i porekne. Kažemo: Naši neprijatelji se svrstavaju u nekoliko kategorija:
Prva: Onaj koji je spoznao da je tevhid, koji smo predstavili ljudima, Allahova vjera i vjera Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a i također, tvrdi da uvjerenja vezana za kamenje, drveće i ljude, što je vjera većine ljude, predstavlja širk Allahu, Azze ve Dželle, zbog kojeg je Allah poslao poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga zabrani. Protiv zagovornika ovoga se podiže borba kako bi se vjera u potpunosti ispovijedala Allahu. Međutim, i pored ovoga, osoba se ne osvrće na tevhid, ne naučava ga, nema udjela u njemu, ne ostavlja širk. Tada je nevjernik i mi se protiv nje borimo zbog njenog nevjerstva. Ona je spoznala vjeru poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali je ne slijedi. Spoznala je širk, ali ga ne ostavlja. Ona ne mrzi vjeru poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niti one koji su u nju ušli, te ne hvali širk niti ga ljudima uljepšava.
Druga: Onaj ko je to spoznao, ali dokazano vrijeđa vjeru poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i tvrdi da je prakticira. Za takvog se dokazalo da hvali onoga ko obožava Jusufa, El-Eškara, Ebu Alijja i Hidra od stanovnika Kuvajta i daje im prednost nad onima koji ispoljavaju tevhid Allahu i ostavlja širk. Ovo je veće od prve kategorije, jer Uzvišeni kaže: *„I kada im dolazi ono što im je poznato, oni u to neće da vjeruju, i neka zato stigne nevjernike Allahovo prokletstvo!“* (El-Bekare,89)
Takav spada u one za koje Allah, Azze ve Dželle, kaže: *„A ako prekrše zakletve svoje, poslije zaključenja ugovora s njima, i ako vjeru vašu budu vrijeđali, onda se borite protiv kolovođa bezvjerstva – za njih, doista, ne postoje zakletve – da bi se okanili.“* (Et-Tevbe,12)

Treća: Onaj koji je spoznao tevhid, zavolio ga, slijedi ga, a spoznao je širk i ostavio ga. Međutim, prezire one koji su ušli u tevhid i voli one koji su ostali u širku.Ovo je također, kafir, jer Uzvišeni kaže: *„... zato što ne vole ono što Allah objavljuje, i On će djela njihova poništiti."* (Muhammed,9)

Četvrta: Onaj koji je sačuvan od svega ovoga. Međutim, stanovnici njegovog područja javno izražavaju neprijateljstvo prema pripadnicima tevhida, slijede sljedbenike širka i protiv njih se bore. U nemogućnosti je da napusti svoje rodno područje, pa se, svojim imetkom i životom, bori protiv pripadnika tevhida sa svojim sunarodnjacima. Ovo je također kafir. Kada bi mu naredili da ne posti mjesec ramazan, a ne bi mogao postiti osim da se od njih udalji, učinio bi to. Kada bi mu naredili da oženi suprugu svoga oca, a ne bi to mogao osim ako bi ih napustio, učinio bi to. Njegov pristanak na borbu sa njima svojim životom i imetkom, iako oni time žele presijecanje Allahove vjere i vjere Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je uveliko veće od toga. Takav je također kafir, a za njih Allah, Azze ve Dželle, kaže: *„Vi ćete nailaziti i na one koji žele da budu bezbjedni i od vas i od naroda svog ; .... puno pravo vam dajemo protiv njih."* (En-Nisa,91) Ovo je naše mišljenje.

Laž i potvora (na nas) se ogleda u izjavama da mi općenito izvodimo iz vjere, da smatramo obaveznim hidžru ka nama za onoga ko je u mogućnosti da javno ispoljava vjeru, da mi izvodimo iz vjere one koji ne izvode iz vjere i one koji se ne bore... Za ovo ima mnoštvo primjera koji se ubrajaju u laž i potvoru čime odvraćaju ljude iz Allahove vjere i vjere Allahova poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Kada ne izvodimo iz vjere onoga koji obožava kip na kaburu Abdulkadira, ili Ahmeda El-Bedevija i sl., zbog njihovog neznanja ili nepostojanja onih koji će ih upozoriti, kako ćemo smatrati nevjernikom onoga ko ne čini širk Allahu, a nije ka nama učinio hidžru, ili ne izvodi iz vjere ili se ne bori: *„Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti! To je velika potvora !"* (En-Nur,16)

Zapravo, mi izvodimo iz vjere ove čeitri kategorije, jer se protive Allahu i Njegovom poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Neka se Allah smiluje čovjeku koji u sebe pogleda i spozna da će se susresti sa Allahom kod kojeg su Džennet i Džehennem. Neka je salavat i selam na Muhammed, njegovu porodicu i sve ashabe.

* Dopuna *

Razilaženje u pitanju izgovora zbog neznanja kao i druga fikhsko-pravna idžtihadska razilaženja su ponekad više terminološka zbog praktikovanja propisa na određenu osobu. Svi se slažu da je dotični govor ili djelo nevjerstvo i da je ostavljanje određene stvari nevjerstvo. Međutim, da li se taj propis nevjerstva može primjeniti na određenu osobu, jer postoje stvari koje to iziskuju a ne postoje zapreke? Ili, ne može se primjeniti zbog nepostojanja nekih činjenica koje to iziskuju ili postoje neke zapreke? Neznanje o stvarima, koje vode u nevjerstvo, je dvojako:

Prvo: Da bude od osobe koja ne ispovijeda islam ili ne ispovijeda ni jednu vjeru, a nije joj naumpalo da je vjera u suportnosti sa onim na čemu je ona. Nad ovakvim se primjenjuju pravila suda po vanjštini na dunjaluku. Na Budućem svijetu status ovakve osobe je vezan za Allahovu presudu. Jače mišljenje govori da će biti iskušan na Ahiretu onako kako to Allah, Azze ve Dželle, bude želio. Allah najbolje zna šta bi oni radili. Međutim, mi znamo da se u vatru ulazi isključivo zbog grijeha, jer Uzvišeni kaže: *„Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti.“* (El-Kehf,49)

Kažemo da se nad njim primjenjuju pravila prema vanjštini na dunjaluku, tj. pravila nevjerstva, jer ne ispovijeda islam, pa mu se ne može pripisati pravilo muslimana. Rekli smo da je jače mišljenje da će biti iskušan na Ahiretu, jer postoje mnoge predaje koje spominje imam Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao, u svojoj knjizi „Tarikul-hidžretejni“ spominjući osmi pravac u pogledu djece mnogobožaca kada govori o četrnaestoj kategoriji.

Drugo: Da osoba ispovijeda islam, ali živi radeći djelo koje ga izvodi iz islama i nije joj naumpalo da postupa suprotno islamu, niti ju je na to neko upozorio. Nad njom se primjenjuju pravila islama prema vanjštini, a na Ahiretu će njezin status razriješiti Allah, Azze ve Dželle. Na to ukazuju Knjiga, sunnet i mišljenja učenjaka.

-Dokazi iz Kur'ana:

„A Mi nijedan narod nismo kaznili dok poslanika nismo poslali !“ (El-Isra', 15) - *„A Gospodar tvoj nikada nije naselja uništavao dok u njihov glavni grad poslanika ne bi poslao, koji im je dokaze Naše kazivao. I Mi smo samo onda naselje uništavali kad su stanovnici njihovi nasilnici bili.“* (El-Kasas,59) - *„...poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali.“* (En-Nisa',165) - *„Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio. A Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće...“* (Ibrahim,4)

- *„Allah neće nazvati zalutalim narod koji na pravi put uputio prije nego što učine ono što im je On zabranio.“* (Et-Tevbe,115)
- *„A ova Knjiga koju objavljujemo jeste blagoslovljena, zato je slijedite i grijeha se klonite da bi vam se milost ukazala, i zato da ne kažete: ‘‘Knjiga je objavljena dvjema vjeroispovjestima prije nas, ali mi ne znamo da je čitamo kao oni”,i da ne kažete: ‘‘Da je Knjiga objavljena nama, bolje bismo se od njih držali pravog puta.” Pa objavljuje vam se, eto, od Gospodara vašeg jasan dokaz i uputstvo i milost.“* (El-En’am,155-157)
Ovo su ajeti koji pokazuju da se dokaz protiv ljudi ne podiže sve dok do njih ne dođe znanje i pojašnjenje.
-Dokazi iz sunneta:
U Sahihu Muslimu, 1/134, od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Tako mi Onoga u čijoj je Ruci Muhammedov život, neće za mene čuti nijedan pripadnik ovog ummeta, tj. ummeta poziva, židov ili kršćanin, a potom umre i ne bude vjerovao u ono s čime sam poslan, a da neće biti od stanovnika vatre.“
-Mišljenja učenjaka:
U El-Mugniju (8/131) stoji: „Ako je osoba od onih koji ne poznaju obaveznost (određenog djela), poput onoga koji je nedavno prihvatio islam, ili je odrastao izvan islamske države, ili u pustinjama udaljenim od gradova, učenjaci za takvog nisu rekli da je nevjernik.“
Šejhul-islam Ibn Tejmijje u El-Fetava (3/229) u zbirci Ibn Kasima kaže: „Ja stalno, a to znaju oni koji su u mom prisustvu, najviše od svih zabranjujem da se određena osoba poimenično proglašava nevjernikom, velikim grješnikom ili nepokornim Allahu, osim ako se zna da je protiv njega donesen dokaz poslanice islama čijim suprotstavljanjem čovjek postaje nekada nevjernik, nekada grješnik, a nekada nepokoran Allahu. Ja priznajem da Uzvišeni Allah ovom Ummetu oprašta grešku, a ta se greška odnosi na verbalna pitanja iz predaja a i na naučna pitanja. Naši prethodnici su imali oprečna mišljenja u mnogim od ovih pitanja, ali nijedan od njih za drugog nije govorio da je nevjernik, veliki grješnik ili nepokoran Allahu.....
Pojašnjavao sam da predaje od prethodnika i imama o nazivanju kafirima onih koji počine određena djela je svakako istina, ali se mora napraviti razlika između općenitog i pojedinačnog tekfira (proglašavanja nevjernikom). Tekfir spada u prijetnju, jer ako određena izjava opovrgava riječi poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, može biti da ju je izrekla osoba koja je nedavno prihvatila islam ili je odrasla u dalekim pustinjama. Takva osoba se ne izvodi iz islama zbog poricanja određenih činjenica sve dok se protiv nje ne podigne dokaz. Možda osoba nije čula tekstove, ili ih je čula ali kod nje nisu

provjereni, ili postoje suprotni dokazi koji iziskuju njihovo tumačenje, makar ono bilo pogrešno."

Šejhul-islam Muhammed b. Abdulvehhab u Edurerus-senijje (1/56) kaže: „Što se tiče tekfira, ja tekfirim onoga ko je spoznao poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a nakon što ga je spoznao, vrijeđa ga i ljude od njega odvraća i neprijateljuje protiv onih koji to čine. Takvoga ja smtaram nevjernikom."

Na 66. strani iste knjige kaže: „Laž i potvora se ogledaju u tome da mi općenito ljude smatramo nevjernicima i da smatramo hidžru ka nama obaveznom onome ko može javno manifestirati svoju vjeru. Sve je ovo laž i potvora kojima ljude odvraćaju od Allahove vjere i Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ako ne smatramo nevjernicima one koji obožavaju kipa u vidu Abdulkadira, kipa u vidu Ahmeda el-Bedevija i sl., zbog njihova neznanja i nepostojanja onih koji će ih upozoriti, pa kako ćemo onda smatrati nevjernicima onoga ko Allahu ne smatra ravnim nikoga a nije učinio hidžru (iseljenje) ka nama, nije tekfirio ili se borio."

Ako ovo iziskuju tekstovi Kur'ana, sunneta i mišljenja učenjaka islama, onda je to zahtjev Allahove mudrosti, blagosti i brižnosti. On neće nikoga kazniti prije nego što mu ne nađe opravdanje. Razumi, sami po sebi, ne mogu spoznati koja su to prava prema Allahu Uzvišenom. Da to mogu, podizanje dokaza se ne bi bilo ovisno o slanju poslanika.

U osnovi onaj ko se smatra pripadnikom islama ostaje u islamu sve dok se ne ustvrdi prestanak njegovog islama shodno šerijatskom dokazu. Nije dozvoljeno olahko se odnositi na pitanje tekfira, jer u tome leže dvije velike opasnosti:

Prva: Izmišljanje laži na Allaha u presudi i prema onome kome se sudi, shodno opisu koji mu se pripisuje.

U prvom slučaju: Kada se kaže da je nevjernik onaj ko ne smatra nevjernikom onoga koga je Allah proglasio nevjernikom, takav je poput onoga koji zabranjuje ono što je Allah dozvolio. Presuda o nevjerovanju ili vjerovanju pripada isključivo Allahu, kao što Mu pripada presuda o zabrani ili dozvoli.

U drugom slučaju muslimana je opisao suprotnim opisom kada kaže: 'On je nevjernik', iako je dotični čist od toga. Tada će se nevjerstvo vratiti na njega, jer se potvrdno prenosi u Sahihu Muslimu od Abdullaha b. Omera, r.a., da je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao. „Kada čovjek proglasi nevjernikom svoga brata, jedan od njih je, uistinu, navukao na sebe nevjerstvo" (Buhari u El-Edebu,6104,Fethul-Bari;Muslim u El-Imanu,60) U drugoj predaji se kaže: „Ako nije kao što je rekao, nevjerstvo će se vratiti na njega." (prethodna bilješka iz Sahih Muslima)

U hadisu od Ebu Zerra, r.a., se prenosi da je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko čovjeka dozove riječima nevjerstva ili kaže: „Allahov neprijatelju!", a uistinu nije tako, nevjerstvo će se na njega vratiti." (Muslim u El-Imanu,61) Riječi poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu Omera, r.a.,: „Ako je kao što kaže..:" označavaju Allahov sud, a isto se kaže u hadisu Ebu Zerra: „a uistinu nije tako...".

Druga: Vraćanje opisa nevjerstva na osobu koja je izrekla nevjerstvo na svoga brata muslimana, ako je njegov brat čist od toga. Ovo je velika opasnost u koju čovjek može lahko zapasti. Većina onih koji brzopleto opišu muslimana kao nevjernika zadivljeni su svojim djelima a potcjenjuju druge. Takvi objedinjuju samozadivljenost djelima što vodi u propast djela i oholost koja iziskuje Allahovu kaznu u vatri. U hadisu kojeg prenose imami Ahmed i Ebu Davud od Ebu Hurejre, r.a., kaže se da je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Allah, Azze ve Dželle, je rekao: „Ponos je Moj gornji ogrtač, a veličanstvenost Moj donji ogrtač. Ko Mi se suprotstavlja oko jednog od njih, bacit ću ga u vatru!" (slično prenosi i Muslim u El-birr ves-sile,2620)

Obaveza je prije presude o nevjerstvu pogledati na dvije stvari:

Prvo: Dokaze iz Kur'ana i sunneta za djelo koje izvodi iz islama, kako se na Allaha Uzvišenog ne bi izmislila laž.

Drugo: Primjenjivost presude o tekfiru na određenu osobu, tako da se ispune svi uslovi proglašavanja nevjernikom i prestanu sve zapreke u tom pogledu.

Jedan od najvažnijih uslova je da se jasno zna oprečnost koja je uzrokovala njegovo nevjerstvo, jer Uzvišeni kaže: *„Onoga ko se suprostavi poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u Džehennem, - a užasno je on boravište !"* (En-Nisa',115) Za kažnjavanje vatrom je uslovio da se suprotstavi poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što mu se razjasni pravi put.

Međutim, da li je uslov da zna posljedice suprotstavljanja u vidu nevjerstva ili dr., ili je dovoljno da samo zna suprotstavljanje, pa makar ne poznavao posljedice toga?

Odgovor je sadržan u drugoj konstataciji, tj. sama spoznaja suprotstavljanja je dovoljna da se presudi ono što i sama iziskuje, jer je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavezao iskup za onoga ko učini spolni odnos danju tokom posta mjeseca ramazana. Dotični čovjek je znao da je to suprotno propisu Šerijata a nije znao za iskup. Isto tako, oženjeni bludnik koji zna da je blud zabranjen se kamenuje, pa makar ne znao posljedice njegova bluda, a da je znao možda ne bi počinio blud.

Jedna od zapreka proglašavanja nevjernikom je i da čovjek bude prisljen na djelo nevjerstva, jer Uzvišeni kaže: (En-Nahl,106) *„Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri -, čeka Allahova kazna."*

Od zapreka je i stanje psihičke pritješnjenosti tako da osoba ne zna šta govori zbog prevelike radosti, tuge, srdžbe, straha i sl.. Uzvišeni kaže: *„Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite; a Allah prašta i samilostan je."* (El-Ahzab,5)

U Muslimu od Enesa b. Malika , r.a., se prenosi da je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Allah se više raduje pokajanju Njegova roba, kada mu se kaje, od toga kada jedan od vas putuje na jahalici pustinjom, pa mu ona izmakne a na njoj mu budu hrana i piće. Potom izgubi nadu da će je vratiti. Zatim dođe do drveta i u njegovom hladu legne izgubivši nadu u povratak jahalice. Dok tako leži ona se najedanput nađe kod njega, a on je uzme za povodac i u žestini radosti izgovori: „Allahu, Ti si moj rob, a ja sam Tvoj gospodar!", pogriješivši od prevlike radosti." (Sahih,Muslim u Et-Tevbe, 2747)

U zapreke tekfira spada i sumnja pogrešnog tumačenja, tj. da čovjek misli da je na istini, jer nije namjerno želio pogriješiti i suprotstaviti se. Takav potpada pod riječi Uzvišenog: *„Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite ; a Allah prašta i samilostan je."* (El-Ahzab,5) To je vrhunac njegovog zalaganja i tako potpada pod riječi Uzvišenog: *„Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih."* (El-Bekare,286)

U El-Mugniju (8/131) se kaže: „Ako smatra dozvoljenim ubijanje nevinih i uzimanje njihovih imetaka bez sumnje ili tumačenja, onda je nevjernik. Može biti da je takve postupke opravdao tumačenjem kao što su to činile haridžije, a prije smo spomenuli da većina islamskih pravnika haridžije nisu osudili kao nevjernike iako su smatrali dozvoljenim živote i imetke muslimana. Oni su to činili približavajući se Uzvišenom Allahu......U haridžijskom pravcu je poznat tekfir mnogih ashaba i onih poslije njih. I pored toga, islamski pravnci ih nisu osudili kao nevjernike, jer su imali svoje posebno tumačenje. Isto se odnosi na svakoga onoga ko dozvoli zabranjeno (pogrešnim) tumačenjem poput ovoga" U El-Fetava od šejhul-islama Ibn Tejmijje (13/30), prema zbirci Ibn Kasima, stoji: „Haridžijska novotarija je nastala zbog njihovog pogrešnog shvatanja Kur'ana. Oni nisu željeli oponirati Kur'anu, ali su iz njega shvatili ono na što On ne ukazuje. Mislili su da Kur'an nalaže proglašavanje nevjernicima one koji čine (velike) grijehe." Na stranici 210 se navodi: „Haridžije su se suprotstavile sunnetu čije slijeđenje Kur'an naređuje. Vjernike s kojima Kur'an naređuje prijateljevanje su proglasili nevjernicima....

Počeli su slijediti manje jasne ajete iz Kur'ana i pogrešno ih tumačiti bez spoznaje njihovog značenja i dubokog znanja, bez slijeđenja sunneta ili konsultacija sa grupom muslimana koji su shvatali Kur'an." U tomu 28, na stranici 518 još kaže: „Imami se slažu u pogledu kuđenja i zalutalosti haridžija, ali se spore oko njihovoga izvođenja iz vjere na dva poznata mišljenja" U sedmom tomu na stranici 217 spominje: „Među ashabima nije bilo onih koji su ih smatrali nevjernicima, čak ni Alijj b. Ebu Talib, a ni drugi. Smatrali su ih muslimanima nasilnicima kao što se od njih prenose predaje na više mjesta." U 28. tomu na 518. stranici kaže: „Ovo je strogo naslovljeno od imama poput Ahmeda i dr." U 3. tomu na 282. stranici kaže: „Protiv haridžija otpadnika, u pogledu kojih nam je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se borimo, borio se i vođa vjernika Alijj b. Ebu Talib, jedan od upućenih halifa. Oko borbe potiv njih su se usaglasili imami ove vjere iz reda ashaba, tabiina i onih poslije njih. Alijj b. Ebu Talib ih nije smatrao nevjernicima, a isto tako i Sa'd b. Ebu Vekkas i dr.. Naprotiv, smatrali su ih muslimanima iako su se protiv njih borili. Alijj, r.a., se protiv njih nije borio sve dok nisu prosuli zabranjenu krv i okomili se na imetke muslimana. Borio se protiv njih kako bi otklonio njihovu nepravdu i nasilje, a ne zato što su nevjernici. Zato nije porobljavao njihove žene i njihove imetke kao ratni plijen uzimao. Kada je zabluda ovih potvrđena tekstom Šerijata i konsenzusom učenjaka i nisu nevjernici i pored Allahove i poslanikove, naredbe za borbu protiv njih, kako onda smatrati nevjernicima različite grupacije kojima se istina pomutila u pitanjima u kojima su griješili i oni znaniji od njih?! Nijednoj od ovih grupacija nije dozvoljeno da drugu izvodi iz islama ili da njihovu krvi i imetke smatra dozvoljenim, pa makar činili novotarije. Šta tek reći ako su oni koji proglašavaju ljude nevjernicima u osnovi i sami novotari? Možda je njihova novotarija veća. Većinom su svi oni neznalice o činjenicama oko kojih se razilaze.....Ako musliman pogrešno tumači borbu ili pogrešno proglašava nekoga nevjernikom, nije time postao nevjernik." Na strani 288 kaže: „Učenjaci se razilaze u pogledu Allahovog i poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, obraćanja (šerijatskim tekstovima) u pitanju robova prije dostave Objave i to na tri mišljenja u mezhebu imama Ahmeda i dr.. "

Ispravno je ono na što ukazuje Kur'an: *„A Mi nijedan narod nismo kaznili dok poslanika nismo poslali !"* (El-Isra',15) - *„...o poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali."* (En-Nisa,165) U oba Sahiha od vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, se prenosi da je rekao. „Niko više od Allaha ne voli opravdanje! Zato je poslao poslanike kao

donosioce radosnih vijesti i opominjače.“ (Buhari,7416,Fethul-Bari;Muslim u El-Lia'nu,1499)
Da se zaključiti da neznalica ima opravdanje za ono što kaže ili uradi što je u osnovi nevjerstvo, te da ima opravdanje za ono što kaže ili uradi a to je veliki grijeh. To je potvrđeno dokazima iz Kur'ana, sunneta, analogije i mišljenja učenjaka islama.

[50] Kada šejh, Allah mu se smilovao, upozorava na ove dvije stvari, a jedna od njih je bojazan čovjeka da ne bude imao mišljenje poput ovih u pogledu značenja tevhida, a to je ispovijedanje jednoće Allahu s obzirom na stvaranje, opskrbu i uređenje, tada pojašnjava da je zadatak čovjeka da se stalno pribojava. Potom spominje stanje naroda koji su Musau, a.s., rekli: *„Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!" – "Vi ste, uistinu, narod koji nema pameti!" – reče on. "Zaista će biti poništeno ono što ovi ispovijedaju i beskorisno će im biti ono što rade."* (El-E'araf,138) Pojasnio im je da je njihovo pitanje 'da im načini bogove kao što su drugi imali bogove' vid neznanja. Ovo čovjeka vodi u strah da ne bi zalutao u zabludama i neznanju misleći da je značenje „La ilahe illellah" da nema drugog stvoritelja, opskrbitelja ili onoga ko sve uređuje osim Allaha, Azze ve Dželle. O ovome govori šejh, Allah mu se smilovao, i na to upozorava. U ovo je zapala većina aplogetičara (polemičara) koji su govorili o tevhidu smatrajući da je značenje „La ilahe illellah": nema izumitelja, niti je iko moćan izumiti osim Allah. Ove velike riječi tevhida su protumačili nevažećim tumačenjem koje ne shvata ni jedan musliman, pa čak i nemusliman. Čak su mušrici, kojima je poslan Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bolje poznavali značenje ovih riječi od ovih apologetičara (ehlul-kelam).

Znaj da je od mudrosti Uzvišenog da nije poslao ni jednog vjerovjesnika a da mu nije dao neprijatelje ovog tevhida. Uzvišeni kaže: *„Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtane u vidu ljudi i džinnova koji su jedni drugima kićene besjede govorili da bi ih obmanuli."* [51] (El-En'am,112) Neprijatelji tevhida možda budu posjedovali mnoge nauke, knjige i dokaze. Uzvišeni kaže: *„Kada su im poslanici njihovi jasne dokaze donosili, oni su se znanjem koje su imali dičili."* [52] (El-Mu'min-Gafir,83)

[51] Pisac, Allah mu se smilovao, u ovoj rečenici upozorava na veliku korist kada pojašnjava da je od mudrosti Allahove, Azze ve Dželle, da nije poslao vjerovjesnika a da mu nije dao neprijatelje od ljudi i džina. Postojanje neprijatelja pročišćava i pojašnjava istinu, jer kada god se nađe oponent, dokaz drugoga jača. Ovo je Uzvišeni Allah dao vjerovjesnicima, kao i njihovim sljedbenicima.

Svi sljedbenici vjerovjesnika doživljavaju ono što su doživljavali i sami vjerovjesnici. Uzvišeni kaže: *„Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtane u vidu ljudi i džinnova koji su jedni drugima kićene besjede govorili da bi ih obmanuli.“* (El-En'am,112)
„Isto tako smo Mi dali da svakom vjerovjesniku nevaljalci neprijatelji budu. A tebi je Gospodar tvoj dovoljan kao Vodič i kao Pomagač !“ (El-Furkan,31)
Ovi zločinci su neprijateljevali protiv poslanika, njihovih sljedbenika i onoga s čime su došli sa dvije stvari: sumnjičenje i neprijateljstvo.
O sumnjičenju Allah ,Azze ve Dželle, kaže: *„Dovoljan je tvoj Gospodar kao Uputitelj “* - onome koga neprijatelji vjerovjesnika žele odvesti u zabludu.
O neprijateljstvu Allah, Azze ve Dželle, kaže: „ kao Pomagač “- onome koga žele zavesti neprijatelji vjerovjesnika.
Uzvišeni Allah upućuje i pomaže poslanike i njihove sljedbenike protiv njihovih neprijatelja, pa makar ti neprijatelji bili najjači. Mi ne smijemo gubiti nadu zbog mnoštva neprijatelja i sile koja se bori protiv istine.
Istina je, kao što kaže Ibnul-Kajjim: “ Istina je pomognuta i sa njom se dolazi u iskušenje. Zato se nemoj čuditi jer je to zakon Milostivog.”
Nije nam dozvoljeno da očajavamo, već trebamo iščekivati, a pozitivne posljedice su za bogobojazne. Nada motivira snage prema naprijed u poziv u islam i ulaganje truda za taj poziv. Očaj je uzrok kolapsa i zaostajanja u pozivu.
[52] Znači da neprijatelji poslanika, koji se sa njima raspravljaju i u laž ih utjeruju, mogu posjedovati mnoge nauke, knjige i sumnje koje nazivaju „dokazima“. Ljudima putem ovih sumnji pomućuju istinu sa neistinom. Uzvišeni kaže. *„Kada su im poslanici njihovi jasne dokaze donosili, oni su se znanjem koje su imali dičili, i snašlo ih je ono čemu su se stalno rugali..“* (El-Mu'min-Gafir,83) Ovo radovanje je pokuđeno, jer predstavlja radost onim čime Allah, Azze ve Dželle, nije zadovoljan.
Pisac, Allah mu se smilovao, ovom rečenicom aludira da je potrebno da znamo nauke i sumnje koje ovi posjeduju kako bi im mogli replicirati njihovim oružjem. To je uputa i vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Zato je poslao Mua'za u Jemen rekavši mu: „Ti ćeš doći ljudima sljedbenicima Knjige…“ (Buhari u Ez-zekatu,1496,Fethul-Bari;Muslim u El-Imanu,19) Ovo mu je rekao kako bi se pripremio i znao šta posjeduju od Knjige, te kako bi im dao repliku s onim što će iznijeti kao argumente.

Kada si spoznao ovo, onda znaš da na putu ka Allahu stoje neprijatelji, obdareni rječitošću, znanjem i posjeduju svoje argumente.

Zato je ti je obaveza da naučiš od Allahove vjere ono što će ti postati oružje s kojim ćeš se boriti protiv ovih šejtana čiji predvodnik i imam svome Gospodaru, Azze ve Dželle, kaže: *„Kunem se da ću ih na Tvom pravom putu presretati, pa ću im sprijeda, i straga, i zdesna i slijeva prilaziti, i Ti ćeš ustanoviti da većina njih neće zahvalna biti !'“* [53] (El-E'araf,16-17)

Ako se predaš Allahu i poslušaš Njegove dokaze i pojašnjenja, onda se nemoj bojati i tugovati: *„...jer je šejtanovo lukavstvo zaista slabo“* [54] (En-Nisa',76) Obični čovjek, koji ispovijeda jednoću –tevhid (muvehid), je jači od hiljadu učenjaka iz reda ovih mnogobožaca. Uzvišeni kaže: *„I vojska naša će zacijelo pobijediti !“* [55] (Es-Saffat,173)

[53] Kada si ovo spoznao, tj. da ovi neprijatelji posjeduju knjige, nauke, dokaze kojima miješaju istinu sa neistinom, onda se moraš pripremiti, a pripremanje protiv njih biva s dvije stvari:
Prva: Ono što spominje pisac , Allah mu se smilovao, u vidu posjedovanja šerijatskih i razumskih dokaza čime odbijaš dokaze i neistinu ovih.
Druga: Da znaš njihovu zabludu kako bi im mogao odgovoriti. Zato je šejhul-islam, Allah mu se smilovao, u svojoj knjizi „Otklanjanje oprečnosti između razuma i predaja“ rekao: „Nijedan čovjek neće iznijeti dokaz kojim svjedoči za neistinu, a da taj dokaz neće biti protiv njega a ne za njega.“
Ovo je istina kao što kaže šejh, Allah mu se smilovao, jer kada zastupnik neistine argumentira ispravnim dokazom, taj dokaz biva protiv njega a ne za njega. Onaj koji želi da se raspravlja sa takvima važno je da uoči sljedeće dvije činjenice:
Prva: Da zna znanje koje posjeduju kako bi im dao repliku.
Druga: Da shvati šerijatske i razumske dokaze s kojima će replicirati takvima.
[54] Pisac, Allah mu se smilovao, želi ohrabriti onoga ko se preda Uzvišenom Allahu i spozna istinu, da se ne pribojava dokaza sljedbenika neistine. Njihovi dokazi su isprazni i vid su šejtanove spletke. Uzvišeni kaže: *„... jer je šejtanovo lukavstvo uistinu slabo.“*
O tome je neko rekao: To su dokazi koji se raspršiše kao staklo koje uistinu čuvaš.Sve se lomi i raspada.
[55] Šejh, Allah mu se smilovao, kaže: „Obični čovjek koji ispovijeda jednoću Allahu, Azze ve Dželle, će nadjačati hiljadu učenjaka iz reda ovih mušrika....“ Argumentirao je ajetom: *„i vojska Naša će zacijelo pobijediti!“* Obični čovjek koji Allahu svjedoči jednoću je od onih koji priznaju tevhid sa tri njegove vrste (uluhijje, rububijje i el-esmau ves-sifat). Takav će pobijediti hiljadu učenjaka mnogobožaca, jer ovakvi učenjaci pripisuju Allahu, Azze ve Dželle, manjkavu jednoću

potvrđujući Mu samo tevhidur-rububijje.
Ovaj tevhid je, ukoliko je izdvojen, u suštini manjakav s dokazom da se vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, borio protiv mušrika koji Allahu ispovijedaju jednoću u pogledu Njegovog rububijjeta (gospodarstva). Ovaj tevhid im nije koristio u čuvanju njihovih života i imetaka. Obični čovjek koji ispovijeda Allahu, Azze ve Dželle, jednoću priznaje tri vrste tevhida: tevhidul-uluhijje, tevhidur-rubibijje i tvehidul-esmai ves-sifat, pa je bolji od ovih.

Allahova vojska će nadjačati dokazom i jezikom, kao što će nadjačati sabljom i oružjem.[56] Međutim, treba se bojati za onoga koji ispovijeda jednoću Allahu , Azze ve Dželle, (muvehida) i ide tim putem, ali nema oružja. [57]

[56] Pisac, Allah mu se smilovao, aludira da su Allahova vojska Njegovi robovi vjernici koji pomažu Allahovu vjeru i Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i bore se protiv ljudi s dvije stvari:
Prva: Dokaz i pojašnjenje. Ovo se odnosi na munafike (licemjere) koji ne pokazuju javno neprijateljstvo prema muslimanima. Protiv takvih je borba dokazom i pojašnjenjem.
Druga: Da se bori sabljom i oružjem ako neprijatelji javno pokazuju neprijateljstvo, tj. to su čisti nevjernici koji javno pokazuju svoju nevjeru. O ovome i onome prije Allah , Azze ve Dželle, kaže: *„O vjerovjesniče, bori se protiv nevjernika i licemjera i budi strog prema njima ! Njihovo prebivalište biće Džehennem , a užasno je to boravište !“* (Et-Tahrim,9)
Borba dokazom i pojašnjenjem je protiv čistih nevjernika, koji javno iznose svoje vjerovanje biva prvo, a potom se protiv njih podiže borba oružjem. Protiv njih se neće podizati borba osim kada se podigne dokaz protiv njih.
Obaveza je islamskom ummetu da se bori protiv svakog oružja koje se usmjeri prema islamu onim što odgovara situaciji. Onima koji se bore protiv islama idejno i verbalno potrebno je pojasniti neistinost onoga što zastupaju teoretskim i razumskim dokazima uz šerijatske dokaze. One koji se bore protiv islama s ekonomskog aspekta potrebno je odbiti ili ih čak napasti sa istim čime se oni bore protiv islama. Protiv onih koji se bore protiv islama oružjem potrebno je boriti se odgovarajućim oružjem.
[57] Strahovati je za onoga koji sa sobom nema oružja a koji ispovijeda jednoću Allahu, Azze ve Dželle, (muvvehid), i ide tim putem, od neprijatelja vjerovjesnika. On nema znanja kojim bi se naoružao, pa postoji bojazan da se sa njim ne bude raspravljao jedan od ovih mnogobožaca i njegov argument se izgubi i tako propadne.

Čovjek mora imati znanje kojim će odbiti sumnje i ušutkati protivnika.
Onaj koji se raspravlja je u potrebi za dvjema stvarima: Prva: Potvrda dokazom onog što govori.Druga: Opovrgavanje dokaza protivnika.
To ne može učiniti ako ne bude znao istinu koju zastupa, a i neistinu koju zastupa njegov protivnik, kako bi mogao pobiti njegovu argumentaciju.

Uzvišeni Allah nam je dao blagodat Svoje Knjige koju je učinio: *„Objašnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest za one koji jedino u Njega vjeruju."* [58] (En-Nahl,89)
Neće sljedbenik neistine doći sa dokazom a da u Kur'anu nema ono što ga opovrgava i pojašnjava njegovu ništavnost. Uzvišeni kaže: *„Oni ti neće nijedan prigovor postaviti, a da ti Mi nećemo odgovor i najljepše objašnjenje navesti."* [59] (El-Furkan,33)

[58] Allah, Azze ve Dželle, nam je dao blagodat Svoje Časne Knjige: *„Laž joj je strana, bilo s koje strane, ona je Objava od Mudroga i hvale dostojnoga."* (Fussilet,42)
Allah, Subhanehu ve Te'ala, ju je učinio objašnjenjem za sve za čime su ljudi u potrebi u svome životu i Budućem svijetu. Pojašnjenje stvari u Kur'anu se dijeli na dvije vrste:
Prva: Pojašnjenje dotične stvari, kao što Uzvišeni kaže: *„Zabranjuju vam se: matere vaše, i kćeri vaše, i sestre vaše i sestre očeva vaših, i sestre matera vaših i bratične vaše, i sestrične vaše, i pomajke vaše koje su vas dojile, i sestre vaše po mlijeku, i majke žena vaših, i pastorke vaše koje se nalaze pod okriljem od žena vaših s kojima ste imali bračne odnose, - ali ako vi s njima niste imali bračne odnose, onda vam nije grijeh -, i žene vaših rođenih sinova, i da sastavite dvije sestre, - što je bilo, bilo je, Allah zaista prašta i samilostan je, -i udate žene, osim onih koje zarobite; to su vam Allahovi propisi, - a ostale su vam dozvoljene."* (En-Nisa',23-24)
Druga: Da pojašnjenje bude putem aludiranja na mjesto pojašnjenja, poput Njegovih riječi: *„Tebi Allah objavljuje Knjigu i mudrost."* (En-Nisa',113) Allah Uzvišeni aludira na mudrost a ona je sunnet koji pojašnjava Kur'an.
Uzvišeni, također, kaže: *„Zato pitajte one koji znaju ako vi ne znate !"* (El-Enbija',7)
Ovo nam pojašnjava da se u svemu obraćamo onima koji to dobro poznaju, tj. onima koji znaju. Zato jedan učenjak spominje da, dok je bio u restoranu, dođe mu neki kršćanin koji je želio opovrgnuti

Kur'ani-Kerim. Kršćanin mu je rekao: „Gdje je pojašnjenje kako se pravi ova hrana?“ Pozvao je vlasnika restorana i rekao mu: „Opiši nam kako praviš ovu hranu!“, pa je to i uradio. Čovjek je rekao: „Tako se navodi i u Kur'anu.“ Kršćanin se začudio i upitao: „Kako?“ Odgovorio je: „Allah, Azze ve Dželle, kaže: *„Zato pitajte one koji znaju ako vi ne znate !“* (El-Enbija',7) Pojasnio nam je ključ znanja za sve stvari a on je da pitamo one koji znaju. Ovo je pojašnjenje Kur'ana bez sumnje. Obraćanje onima od kojih ćemo dobiti znanje je ključ znanja.

[59] Neće sljedbenik neistine doći sa dokazom a da u Kur'anu nema ono što pojašnjava taj neistiniti dokaz.

Svaki sljedbenik neistine za svoju neistinu svjedoči ispravnim dokazom iz Kur'ana i sunneta.

Ovakav dokaz biva dokaz protiv njega kao što spominje šejhul-islam, Allah mu se smilovao, na početku svoje knjige „Oklanjanje oprečnosti između razuma i predaja“:

„Svaki sljedbenik novotarije i neistine dokazuje svoju neistinu nečim iz Kur'ana ili vjerodostojnog sunneta, ali taj dokaz je protiv njega, a ne za njega.“

Neki komentatori Kur'ana kažu da je ovaj ajet generelan za svaki dokaz s kojim dođu sljedbenici neistine do Sudnjeg dana. Spomenut ću ti činjenice, koje Allah spominje u Svojoj Knjizi, kao odgovor na govor kojim argumentiraju mušrici našeg vremena protiv nas. [60]

[60] Pisac, Allah mu se smilovao, dokazuje da će čovjek koji ispovijeda jednoću Allahu, Azze ve Dželle, imati jači i jasniji dokaz od dokaza ostalih koliko kod ovi bili rječiti i znali objašnjenje. Uzvišeni kaže: *„Oni ti neće nijedan prigovor postaviti, a da ti Mi nećemo odgovor i najljepše objašnjenje navesti.“*, tj. neće ti doći sa sličnim s čime s tobom raspravljaju i miješati istinu sa neistinom a da ti Mi nećemo nećemo doći sa istinom i ljepšim tumačenjem.

Zato u Kur'anu na mnogo mjesta nalaziš kako Uzvišeni Allah odgovara na pitanja ovih mnogobožaca i drugih kako bi ljudima pojasnio istinu, a istina će svakome biti jasna.

Međutim, ovdje trebamo shvatiti jednu stvar, a ona je da čovjek ne treba da ulazi u raspravu ni sa kim, osim nakon saznanja za njegov dokaz i nakon što bude spreman da ga pobije i na njega odgovori. Ako uđe u raspravu bez znanja on će snositi posljedice, osim ako Allah drugačije želi. Isto tako, čovjek ne ulazi na bojno poprište sa neprijateljem osim sa oružjem i hrabrošću.

Zatim pisac, Allah mu se smilovao, spominje da će u svojoj knjizi spomenuti svaki dokaz s kojim su došli mušrici kako bi s njima agumentirali protiv šejhul-islama, Allah mu se smilovao, te da će razotkriti ove nedoumice jer one u suštini nisu dokazi, nego miješanje istine sa neistinom i zavaravanje.

Mi kažemo: Odgovor sljedbenicima neistine je na dva načina: općenit i podroban. Općenit odgovor predstavlja veliku stvar i veliku korist onome ko ga shvati.To su Allahove Riječi:

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena - željni smutnje i svog tumačenja – slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah." **[61] (Ali Imran,7)**

Od Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se vjerodostojno [62] prenosi da je rekao: „Kada vidite one koji slijede manje jasne ajete, to su ti koje je Allah naslovio, pa ih se čuvajte!"

[61] Šejh, Allah mu se smilovao, pojasnio je da će na ove sumnje odgovoriti sa dva odgovora.

Prvi je općenit, tj., generalan i ispravan za svaku sumnju.

Drugi je podroban. Učenjaci u pitanju rasprave trebaju iznijeti općenit odgovor kako bi njime obuhvatili ono što oni koji miješaju istinu i neistinu navode, a zatim treba donijeti podroban odgovor za svako pojedinačno pitanje.

Uzvišeni kaže: *„Ovo je Knjiga čiji se ajeti pomno nižu i i podrobno pojašnjavaju, od Mudrog i Sveznajućeg."* (Hud,1)

U općenitom odgovoru spominje da oni koji slijede manje jasne ajete u svome srcu nose nastranost kao što se vjerodostojno prenosi od poslanika,sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog. *„On tebi objavljuje knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena..."* (Ali Imran,7)

Zato ćeš naći one nastrane, a Allahu se od toga utječemo, kao donose manje jasne ajete da s njima pomiješaju svoju neistinu govoreći npr.: Allah Uzvišeni je rekao to i to, a na drugom mjestu to i to, pa kako onda može biti tako i tako? To se dogodilo Nafi'i b. El-Ezreku sa Ibn Abbasom, r.a., prilikom rasprave koju spominje Es-Sujuti u El-Itkanu, a možda su je i drugi spomenuli, ali je veoma korisna.

[62] Šejh, Allah mu se smilovao, spominje da se vjerodostojno prenosi od Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: „Kada vidite one koji slijede manje jasne ajete, to su ti koje je Allah naslovio, pa ih se čuvajte." (Buhari u Et-Tefsiru,4547;Muslim u El-Ilmu,2665).

Pisac je ovim hadisom argumentirao da onaj koji slijedi manje jasne ajete ili hadise i njih miješa sa svojom neistinom, da je takve Allah naslovio i opisao Svojim riječima: *„Oni čija su srca pokvarena...“* (Ali Imran,7)

Potom je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se čuvamo takvih rekavši: „Čuvajte ih se da vas ne bi zaveli sa Allahovog puta slijeđenjem manje jasnih ajeta i također čuvajte se njihovog pravca. Upozorenje ovdje obuhvata upozorenje na njihov pravac i na njih same.

Pisac je za njih naveo primjer: Kao da ti mušrik kaže: „Zar Allah ne kaže: *„I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici.“* (Junus,62) i zar evlije nemaju posebnu poziciju kod Allaha, Subhanehu ve Te'ala? Zar zalaganje nije potvrđeno Kur'anom i sunnetom?, i slična pitanja. Tada reci: Da, sve je to istina, ali u tome nema dokaza da Allahu ravnim smatraš evlije, poslanike ili one koji će imati zalaganje kod Allaha. Tvoja tvrdnja da prethodni ajet ukazuje na ono što ti želiš nema osnove. Njome neće argumentirati osim onaj koji zastupa neistinu.

Ti si od onih o kojima Allah kaže: *„Oni čija su srca pokvarena slijede one što su manje jasni.“* Da si ovaj manje jasni ajet vratio na sasvim jasan znao bi da u njemu nemaš dokaza za svoju tvrdnju.

Primjer za to je govor nekih mušrika: *„I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici.“* (Junus,62)

Šefa'at (zalaganje) je istina, a vjerovjesnici imaju posebnu poziciju kod Allaha. Ili, spomenu riječi vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kojima dokazuju svoju neistinu a ti ne razumiješ značenje govora kojeg spominje. Odgovori mu riječima: Allah u Kur'anu spominje da oni koji su nastranih srca ostavljaju jasne ajete a slijede one manje jasne.

Spomenuo sam ti da je Allah Uzvišeni spomenuo da mnogobošci priznaju Njegovo gospodarstvo (rububijjet), a njihovo nevjerstvo se ogleda u njihovom vezivanju za meleke, vjerovjesnike i evlije govoreći: *“Ovo su naši zagovornici kod Allaha.”* (Junus,18), ovo je sasvim jasan ajet i niko ne može promijeniti njegovo značenje.[63] Ovo što si mi spomenuo, mušriče, od Kur'ana i govora vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, značenje toga mi nije poznato. Međutim, ja izričito naglašavam da Allahov Govor nije kontradiktoran i govor vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nije u oprečnosti sa Allahovim Govorom.[64] Ovo je dobar i ispravan odgovor.[65]

[63] Pisac, Allah mu se smilovao, spominje kako se manje jasni ajet vraća na sasvim jasan. Mušrici su priznavali tevhidur-rububijje i u to nesumnjivo vjerovali, ali su obožavali meleke i druge. Govorili su da su oni njihovi zalagači kod Allaha. I pored toga, vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je dozvolio njihove živote i imetke. Ovo je jasan tekst u kome nema nejasnoća koji ukazuje da Allah nema sudruga u Svome pravu da bude obožavan, kao što nema saučesnika u Svome gospodarstvu i carstvu. Onaj ko Allahu nekoga smatra ravnim u Njegovom pravu da bude isključivo obožavan, postao je mušrik, makar ispovijedao jednoću Njegovog gospodarstva (rububijjet).

[64] Njegove riječi, Allah mu se smilovao,: „Ovo što si mi spomenuo, mušriče, od Kur'ana i govora vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, značenje toga mi nije poznato. Međutim, ja izričito naglašavam da Allahov Govor nije kontradiktoran i govor vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nije u oprečnosti sa Allahovim Govorom." Riječima „Ne znam njihovo značenje." Želi reći da ne zna značenje na koje se on poziva. Ja niti ga potvrđujem niti priznajem. Ja znam da Allahov Govor nije kontradiktoran i vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, govor se ne protivi Allahovom Govoru.

Uzvišeni kaže: *„A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allah, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti."* (En-Nisa',82) - Uzvišeni kaže: *„Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve..."* (En-Nahl,89) - I kaže: *„A tebi objavljujemo Kur'an da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili."* (En-Nahl,44) Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, govor se ne protivi Allahovom Govoru.

Također, Allahov Govor nije kontradiktoran. Uzvišeni je obavijestio da nema sudruga. Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: „Islam je sazdan na petero: Svjedočenju da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik....." (Buhari u El-imanu,Fethul-Bari; Muslim u El-Imanu,16) Sve ovo jedno drugo podržava i ukazuje da Allah nema sudruga u Njegovom pravu da bude obožavan i da nema sudruga u Njegovome gospodarstvu.

[65] Pisac, Allah mu se smilovao, riječima: „Ovo je dobar i pravičan odgovor", misli na riječi čovjeka upućene njegovom protivniku da Allahov Govor nije kontradiktoran i da govor vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nije suprotan Allahovom Govoru, te da je obaveza manje jasne ajete vratiti na jasne.

Ovo je odgovorio pravično tj. tako precizno da mu se niko ne može protiviti ili mu replicirati sa onim čime će ga pobiti. To je jasan govor sazdan na dva dokaza: čulnom i razumskom, a kada je tako, onda je to odgovor kojeg nijedan zagovornik neistine ne može opovrgnuti.

Međutim, neće ga shvatiti [66] osim onaj koga Allah uputi, zato ga nemoj omalovažavati. On je kao što Uzvišeni kaže: „*To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo srećni.*“ (Fussilet,35)
Podroban odgovor [67] se sastoji u činjenici da Allahovi neprijatelji imaju mnoga opiranja protiv vjere poslanika, kojima odvraćaju ljude od nje. Od njih je njihov govor: „Mi ne činimo širk Allahu, nego svjedočimo da ne stvara, ne opskrbljuje, ne donosi korist ili štetu osim Allah Jedini koji sudruga nema, te da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sebi ne može donijeti ni korist ni štetu a kamoli Abdulkadir i drugi.“
Međutim, ja sam grješnik, a dobri ljudi imaju ugled i poziciju kod Allaha. Od Allaha putem njih tražim (oprost).“ Takvome odgovori onim što smo prethodno naveli: Oni protiv kojih se Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio su priznavali ono što ti spominješ. Priznavali su da njihovi kipovi ništa ne uređuju, nego su željeli poziciju i šefa’at (zalaganje).[68] Prouči mu ono što Allah navodi u Svojoj Knjizi i to mu pojasni.[69]

[66] Riječi: „neće ga shvatiti...“ znače da ovaj odgovor ne shvata osim onaj koga je Allah uputio i od njega otklonio smutnju sumnji i pohota. Zatim je to argumentirao riječima Uzvišenog: „To mogu postići samo strpljivi...“ , tj. kako odgovara da se uzvrati najljepšom riječju.
[67] Njegove riječi: „Podroban odgovor...“. Prvi odgovor je bio općenit i njime čovjek odbacuje svaku sumnju, a zatim postoji podroban odgovor koji razvrstava jedne činjenice od drugih i time se pobija svaka pojedinačna sumnja.
Ako ti mušrik kaže: Ja ne činim širk Allahu, nego svjedočim da ne stvara, ne opskrbljuje, ne donosi korist ili šetetu osim Allah Jedini koji sudruga nema, te da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sebi ne može donijeti ni korist ni štetu a kamoli neko manji od njega poput Abdulkadira el-Džejlanija, koji je bio veliki pobožnjak i sufija. (Rođen je 471. godine u Džejlanu, a umro 651. u Bagdadu. Bio je hanbelijskog mezheba.) To je tevhid, a ova sumnja kojom miješa istinu sa neistinom je ništavna i ništa ne koristi.
[68] Riječi: „Međutim, ja sam grješnik...“ ostatak su govora onoga koji zastupa neistinu. Odgovori mu da ono što je spomenuo su isto zastupali mušrici protiv kojih se borio vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i dozvolio njihove živote, porobio njihove žene i imetke. Ovaj tevhid im nije ništa koristio.
[69] Riječima: „Prouči mu ono što Allah navodi u Svojoj Knjizi i pojasni mu to.“ Misli da mu proučiš ono što Allah spominje u Svojoj Knjizi o tevhidul-uluhijje. On, Azze ve Dželle, navodi i ponavlja potvrdu u srcima ljudi, te podiže dokaz protv njih.

Uzvišeni kaže: *„Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: " Nema boga osim Mene, zato Meni ibadet činite !"* (El-Enbija',25) - *„Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi ibadet čine."* (Ez-Zarijat,56) - *„Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, - a i meleki i učeni -, i da On postupa pravedno. – Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog !"* (Ali Imran,18) - *„A vaš Bog – jedan je Bog! Nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog !"* (El-Bekare,163) - *„Samo Mene obožavajte !"* (El-Ankebut,56)
Postoje i drugi ajeti koji ukazuju na obaveznost ispovijedanja jednoće Allahu, Azze ve Dželle, u ibadetu, te da se mimo Njega niko ne obožava. Ako se zadovolji time, to se i traži.
U suprotnom je oholi inadžija nad kojim se obistinio Allahov Govor: *„I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita, pa pogledaj kako su skončali smutljivci."* (En-Neml,14)

Ako ovi [70] kažu: Ovi ajeti su objavljeni povodom onih koji obožavaju kipove. Kako onda dobre ljude poistovjećujete sa kipovima!? Kako vjerovjesnike poistovjećujete sa kipovima? Tada mu odgovori prethodno rečenim.
Ako prizna [71] da nevjernici u potpunosti svjedoče rububijjet Allahu, a da od onih ,mimo Allaha, kojima se obraćaju žele samo zalaganje, te da time želi napraviti razliku između svoga i njihovog postupka, spomeni mu da su nevjernici od njih molili kipove, a ima ih koji mole evlije za koje Allah kaže: *„Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti..."* (El-Isra', 57)
Oni dozivaju Isaa sina Merjemina, a i njegovu majku. Uzvišeni kaže: *„Mesih, sin Merjemin, samo je poslanik – i prije njega su dolazili i odlazili poslanici -, a majka njegova je uvijek istinu govorila; i oboje su hranu jeli. Pogledaj kako mi iznosimo jasne dokaze, i pogledaj, zatim, njih kako se odmeću. Reci: "Kako možete, pored Allaha, da se klanjate onome koji nije u stanju da vam kakvu štetu učini, ni da vam neku korist pribavi, a Allah je taj koji sve čuje i zna ?"* [72] (El-Maide,75-76)

[70] Riječi „Ako ovi kažu...", tj. ako sljedbenici širka kažu da su ovi ajeti objavljeni o mušricima koji obožavaju kipove, a da ove evlije nisu kipovi, odgovori mu prethodno rečenim.
Svaki onaj koji se obožava mimo Allaha učinjen je kipom.
Kakva je razlika između obožavaoca kipova i obožavaoca poslanika i evlija, kada svi oni ništa ne koriste onima koji ih obožavaju?

[71] Riječi: „Ako prizna...“, tj. ovaj koji govori zna da su mušrici priznali rububijjet i da je Allah Gospodar, Tvorac i Vlasnik svega. Ali, oni su obožavali kipove da bi ih približili Allahu i kako bi se zalagali za njih. Potvrdio je da je njihov cilj kao i njegov, a pored toga, kao što smo prethodno, rekli ovo uvjerenje im nije koristilo.
[72] Njegove riječi: „Spomeni mu...“ su odgovor na riječi. „ Ako prizna da nevjernici...“, tj. spomeni mu da ovi mušrici koji dozivaju kipove tražeći zalaganje, kao što se ti slažeš sa njihovom namjerom.
Neki od njih obožavaju evlije, a i u tome se slažeš sa njihovom namjerom i onim što obožavaju. Dokaz da oni dozivaju evlije su riječi Uzvišenog: *„Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti...“* Isto tako obožavaju vjerovjesnike kao što kršćani obožavaju Mesiha sina Merjemina. Obožavaju i meleke kao što Uzvišeni kaže: *„A na dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: “Zar su se ovi vama klanjali ?”* (Sebe’,40)
Tako je jasan odgovor na njihovo miješanje istine sa neistinom, jer mušrici obožavaju kipove a oni obožavaju evlije i dobre ljude. To vidimo iz dva aspekta:
Prvi: Njihova tvrdnja nije ispravna, jer ima i mušrika koji obožavaju evlije i dobre ljude.
Drugi: Ako pretpostavimo da ovi mušrici obožavaju samo kipove, onda nema razlike između jednih i drugih, jer svi obožavaju ono što im ništa neće koristiti.

Spomeni mu Riječi Uzvišenog: ***„A na dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: “Zar su se ovi vama klanjali?” oni će odgovoriti: “Hvaljen neka si, Ti si Gospodar naš, između nas i njih nije bilo prijateljstva; oni su se džinnovima pokoravali i većina njih je vjerovala u njih.”*** **[73] (Sebe’,40-41)**
Uzvišeni kaže: ***„A kada Allah rekne: “O Isa, sine Merjemin, jesi li ti govorio ljudima: ’prihvatite mene i majku moju kao dva boga uz Allaha!’” – on će reći: “Hvaljen neka si Ti! Meni nije priličilo da govorim ono što nemam pravo. Ako sam ja to govorio, Ti to već znaš; Ti znaš šta ja znam, a ja ne znam šta Ti znaš; samo Ti jedini sve što je skriveno znaš.“*** **[74] (El-Maide,116)**

[73] Njegove riječi: „A na dan kad ih sve sabere, pa meleke upita...“ vezane su sa njegove prethodne riječi: „Spomeni mu da su nevjernici od njih molili...“. Ovim se želi pojasniti da ima nevjernika koji obožavaju meleke, a oni su najbolja Allahova stvorenja, te da ih ima koji obožavaju evlije.

Tako se njegovo miješanje istine i neistine poništava, jer razlika između njega i nevjernika je u tome da on moli dobre ljude i evlije, a nevjernici obožavaju kipove u vidu kamenja i sl..

[74] Njegove riječi: „A kada Allah rekne: O Isa....“ znače: Spomeni mu ove riječi Uzvišenog kako bi sljedbenik neistine progutao težak zalogaj, jer su i nevjernici obožavali evlije, vjerovjesnike i dobre ljude. Zato nema razlike između njega i tih nevjernika!

Reci mu: Zar ne znaš da je Allah proglasio nevjernicima one koji se obraćaju kipovima, a također je proglasio nevjernicima one koji se obraćaju dobrim ljudima ?

Vjerovjesnik , sallallahu alejhi ve sellem, se borio protiv takvih ! [75]

Ako kaže [76]: Nevjernici žele (svoje želje) od njih, a ja svjedočim da Allah daje korist i štetu, te da jedino On sve uređuje. Samo od Njega, Azze ve Dželle, ja želim! Dobri ljudi nemaju nikakvoga utjecaja, ali im se obraćam želeći od Allaha njihovo zalaganje (šefa'at).

Odgovor je: Odgovor nevjernika je potpuno isti. Prouči mu Riječi Uzvišenog: ***„A onima koji pored njega uzimaju zaštitnike: "Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili."*** **(Ez-Zumer,3) i Riječi:** ***„I oni govore: „Ovo su naši zalagači kod Allaha.“*** **(Junus,18)**

Znaj da su ove tri sumnje kod njih najveće. Kada znaš da ih je Allah nama pojasnio u Svojoj Knjizi, i kada si ih dobro shvatio, onda je sve poslije toga lahko.[77]

[75] Njegove riječi: „Reci mu...“ znače: Reci mu to pojašnjavajući mu da je Allah, Azze ve Dželle, proglasio nevjernicima one koji obožavaju dobre ljude i kipove. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se protiv njih borio zbog ovog mnogoboštva, a ništa im nije koristilo to što su njihovi obožavani bili Allahove evlije i vjerovjesnici.

[76] Njegove riječi: „Ako kaže...“ odnose se na ovog mušrika... Nevjernici od njih žele (svoje želje), tj. žele korist ili štetu, a ja želim samo od Allaha. Dobri ljudi nemaju nikakva utjecaja i ja nisam uvjeren da oni išta mogu učiniti. Međutim, ja se putem njih približavam Allahu, Azze ve Dželle, kako bi bili zalagači za mene kod Njega. Reci mu: Tako su mušrici kojima je poslan Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obožavali kipove, ne zato što su bili uvjereni da oni donose korist ili štetu, nego su ih obožavali da bi ih približili Allahu.

Uzvišeni o njima kaže: *„Mi ih ne obožavamo, osim da nas približe Allahu...“* - I kaže: *„I oni govore: „Ovo su naši zalagači kod Allaha.“* Njegovo stanje je potpuno isto kao stanje ovih mnogobožaca.

[77] Njegove, Allah mu se smilovao, riječi: „Ove tri sumnje...“ su sljedeće: Prva sumnja: „Mi ne obožavamo ove kipove, nego obožavamo evlije.“ Druga sumnja: „Mi se ustvari ne obraćamo njima, nego se obraćamo Allahu, Azze ve Dželle, u ibadetu.“
Treća sumnja: „Mi ih ne obožavamo da nam donesu korist ili štetu, jer su korist i šteta u Allahovoj, Azze ve Dželle, Ruci. Ali, želimo da nas približe Allahu. Mi time želimo njihovo zalaganje, tj. mi ne činimo širk Allahu, Subhanehu ve Te'ala.“
Ako ti se razjasni ova sumnja, sve ostale sumnje će poslije biti lahko razmršene, jer je ova najjača sumnja s kojom miješaju istinu sa neistinom.

Ako kaže: Ja samo obožavam Allaha, a ovo utjecanje dobrim ljudima i njihovo dozivanje nije ibadet (obožavanje).

Reci mu: Ti priznaješ da ti je Allah stavio u obavezu da isključivo Njemu, Azze ve Dželle, činiš ibadet,[78] to je njegovo pravo prema tebi.

Ako kaže: „Da!“, onda mu reci: „Pojasni mi ono što ti je dao u obavezu, tj. iskreno ispovijedanje ibadeta jedino Allahu. To je Njegovo, Azze ve Dželle, pravo prema tebi!“. Iako ovaj ne poznaje ibadet i njegove vrste.

Pojasni mu ih svojim riječima: Uzvišeni Allah kaže: *„Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome,On ne voli one koji se previše glasno mole.“* (El-E'araf,55) Kada ga obavijestiš o ovome, reci mu: Jesi li sada saznao da je dova Allahu ibadet ? Neminovno mora odgovoriti sa:„Da“. Dova je srž ibadeta.[79]

Reci mu [80]: Ako priznaješ da je dova ibadet i moliš se Allahu danju i noću, iz straha i nade, potom radi te potrebe dozivaš vjerovjesnika ili nekog drugog, da li time u ibadetu Allahu drugog smatraš ravnim? Neminovno će morati odgovoriti:„Da“.

Reci mu: Ako znaš riječi Uzvišenog: *„Zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji.“* [81] (El-Kevser,2), onda si se pokorio Allahu i u Njegovo ime zaklao. Da li je to ibadet ? Morat će reći: „Da“.

Reci mu: Kada prineseš žrtvu stvorenju poput vjerovjesnika, džina i sl., da li si Allahu u ovome ibadetu nekog ravnim učinio? Morat će priznati i reći: „Da“.

[78] Misli se: Ako ovaj čovjek koji slijedi manje jasne stvari kaže da ih ne obožava kao što obožava Allaha, Azze ve Dželle, i da im se ne utječe, te da upućivanje dove njima nije ibadet.
Odgovor je sadržan u tome da kažemo: Allah ti je naredio da jedino Njemu ispovijedaš ibadet. Ako kaže: „Da.“, onda ga upitaj: Šta znači iskreno ispovijedanje ibadeta Allahu, Azze ve Dželle?

Tada, ili će to znati ili ne. Ako ne zna, pojasni mu to kako bi saznao da je upućivanje molitvi i vezivanje za dobre ljude, upravo, ibadet.

[79] Njegove riječi: „ Pojasni mu ih…“ znače: Pojasni mu vrste ibadeta. Reci mu, Allah, Azze ve Dželle, kaže: *„Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, On ne voli one koji se previše glasno mole.“*

Dova je ibadet, a pošto je ibadet, onda je dozivanje drugih mimo Allaha pridruživanje saučesnika Allahu, Azze ve Dželle. Prema tome, onaj koji zaslužuje da bude dozivan i da bude obožavan i da se od njega nadamo je isključivo Allah Koji sudruga nema.

[80] Njegove riječi. „Reci mu…“ znače: Kada si mu pojasnio da je dova ibadet i kada je to priznao, reci mu: Zar ne dozivaš Allaha radi potrebe, a zatim radi iste potrebe dozivaš vjerovjesnika i druge. Da li si počinio Allahu širk? Morat će reći: „Da“, jer je to bez sumnje neminovno. Ovo je što se tiče dove.

[81] Pisac, Allah mu se smilovao, prelazi na drugi vid ibadeta, a to je prinošenje žrtve. Reci mu: Ako znaš riječi Uzvišenoga: *„Zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji.“*, i pokorio si se Allahu i u Njegovo ime zaklao. Zar to nije ibadet? Morat će reći: „Da.“ Priznao je da je prinošenje i klanje žrtve radi Allaha Uzvišenog ibadet. Prema tome, usmjeravanje ovog ibadeta nekome drugome mimo Njemu se smatra širkom. Pisac, Allah mu se smilovao, potvrđujući to kaže: „Reci mu: Ako prineseš žrtvu klanjem nekom stvorenju…“ Ovim je pritiješnjen i ne može naći izlaza.

Također mu reci [82]: Da li su mušrici o kojima je objavljen Kur’an obožavali meleke, dobre ljude, El-Lata i dr. ? Morat će reći: „Da“. Da li se njihov ibadet ogledao isključivo u dovi, klanju, traženju utočišta i sl.?

Oni su priznavali da su Njegovi robovi i da su pod Njegovom vlašću, te da Allah uređuje sve stvari. Njihovo dozivanje i traženje utočišta je bilo radi traženja pozicije i šefa’ata. Ovo je veoma uočljivo iz šerijatskih tekstova.

Ako kaže: Zar ti niječeš poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, šefa’at i njega se odričeš ? Reci mu: Ne niječem šefa’at niti se njega, odričem. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem , će biti zalagač i ja se nadam njegovom šefa’atu. Međutim, sav šefa’at pripada Allahu, kao što On, Azze ve Dželle, kaže: *„Reci: Niko ne može bez Njegove volje posredovati...* “ [83] (Ez-Zumer,44)

Šefa’at će biti tek poslije Allahove dozvole, kao što On, Azze ve Dželle, kaže: *“Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova ?!“* (El-Bekare,255) Niko se neće ni za koga zalagati osim poslije Allahovog odobrenja [84],kao što Uzvišeni kaže: *„...i oni će se*

***samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati.“* (El-Enbija,28)**
On je zadovoljan samo sa tevhidom, kao što kaže: *„A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena.“* (Ali Imran,85)
Pošto sav šefa'at pripada Allahu [85], i biva tek poslije Njegove, Azze ve Dželle, dozvole, vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a ni drugi, neće se moći zalagati sve dok Allah to ne dozvoli.
To će dozvoliti samo sljedbenicima tevhida. Sada ti je jasno da sav šefa'at pripada Allahu i od Njega ga i traži. Ja kažem: „Allahu, nemoj mi uskratiti šefa'at vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem “, „Allahu , omogući mu zalaganje za mene“ i sl..
Ako kaže [86]: vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, je dato zalaganje a ja tražim od onoga što mu je Allah dao !?

82 Riječima: „Također mu reci...“ pisac, Allah mu se smilovao, prelazi na drugu vrstu iziskivanja priznanja na koje je prije aludirao pitajući ovog koji slijedi manje jasne stvari: Da li su mušrici obožavali meleke, dobre ljude, El-Lata i dr.? Morat će odgovoriti: „Da.“ Pitat će ga drugi put: Da li je ibdet upućen njima isključivo vezan za dovu, klanje žrtve, traženje utočišta i sl., iako su oni priznavali da su Allahovi robovi, da su njemu potčinjeni i da Allah uređuje sve stvari. Međutim, molili su ih i tražili utočište kod njih radi traženja pozicije i zalaganja, kao što je prethodno rečeno. U isti belaj je zapao i ovaj koji slijedi manje jasne stvari.
83 Riječi: „Ako kaže...“ znače: Ako ti mušrik koji slijedi manje jasne stvari kaže: Da li negiraš poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, šefa'at? On ti ovo kaže da bi te uslovio da priznaš da je dozvoljeno moliti vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da se zalaže za tebe kod Allaha. Reci mu: Ne negiram ovaj šefa'at niti ga se odričem. Međutim, ja kažem da šefa'at pripada Allahu i da se Njemu vraća. On, Azze ve Dželle, odobrava šefa'at kada hoće i kome hoće, jer On kaže: *„Reci: Niko ne može posredovati kod Njega bez volje Njegove. Njemu pripada vlast nebesa i Zemlje...“* (Ez-Zumer,44)
84 Riječima: „osim poslije Allahovog odobrenja...“ pisac, Allah mu se smilovao, pojašnjava da šefa'at ima dva uslova:
Prvi uslov: Da Allah dozvoli zalaganje, kao što Uzvišeni kaže: *“Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova ?!“*
Drugi uslov: Da Allah, Azze ve Dželle, bude zadovoljan onim koji se zalaže i onim za kojeg se zalaže, jer kaže: *„Toga dana će biti od koristi posredovanje samo onoga kome Milostivi dopusti i dozvoli da se za nekoga govori.“* (Ta Ha,109)
- I još kaže: *„I oni će se samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati, a oni su i sami, iz stahopoštovanja prema Njemu, brižni.“* (El-Enbija',28)

Poznato je da je Allah zadovoljan samo sa tevhidom, a nije moguće da bude zadovoljan nevjerstvom, jer kaže: *„Ako vi budete nezahvalni, - pa, Allah od vas ne zavisi, ali On nije zadovoljan, ako su robovi Njegovi nezahvalni, a zadovoljan je sa vama ako budete zahvalni.“* (Ez-Zumer,7) Ako nije zadovoljan nevjerstvom, neće nevjerniku ni odobriti šefa'at, tj. zalaganje.

[85] Riječima: „Pošto sav šefa'at pripada Allahu...“ pisac, Allah mu se smilovao, želi reći da ako šefa'at pripada Allahu, a biva tek poslije Njegove dozvole i onome s kime je zadovoljan, a zadovoljan je samo tevhidom, to iziskuje da šefa'at traži isključivo od Uzvišenog Allaha, a ne od vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Reći će: „Allahu, daj da Tvoj vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bude moj zalagač i ne uskrati mi njegov, sallallahu alejhi ve sellem, šefa'at“ i sl..

[86] Riječima: „Ako kaže...“ misli na mušrika koji doziva Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći da mu je Allah dao šefa'at i da ga od njega traži.

Odgovor je na tri načina:

Prvi: Allah mu je dao šefa'at, a zabranio ti da Mu ikoga smatraš ravnim u molitvi, rekavši: *„I ne molite se pored Allaha nikome!“*

Drugi: Allah, Subhanehu ve Te'ala, mu je dao šefa'at, ali će se poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zalagati samo sa Njegovim šefa'atom.

Zalagat će se samo za one sa kojima je Allah zadovoljan, a ko je mušrik Allah nije zadovoljan sa njim i neće dozvoliti zalaganje za njega, kao što kaže: *„I oni će se samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati.“* (El-Enbija,28)

Treći: Uzvišeni Allah je dao šefa'at i drugima mimo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Tako će se meleki zalagati, maloljetna djeca i Allahovi štićenici-evlije. Reci mu: Da li ćeš tražiti šefa'at od svih ovih? Ako kaže: Ne!, onda je sam opovrgao svoj iskaz. Ako kaže: Da!, povrati se na iskaz o obožavanjju dobrih ljudi. Ovaj mušrik koji slijedi manje jasne dokaze, ustvari ne želi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se za njega zalaže. Da to želi rekao bi: Allahu, omogući Svome vjerovjesniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, da se zalaže za mene.

Međutim, on se moli poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, direktno, a dozivanje drugih mimo Allaha je veliki širk koji čovjeka izvodi iz vjere islama. Kako se onda za ovog čovjeka, koji doziva druge mimo Allaha, može iko zalagati kod Njega?

Odgovor je: Allah mu je dao zalaganje,ali tebi je zabranio da upućuješ dove drugima, pa je rekao: *„I ne molite se, pored Allaha, nikome !“* (El-Džinn,18)

Ako moliš Allaha da ti da Svoga vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za zalagača, pokori se onda Njegovim riječima: *„I ne molite se, pored Allaha, nikome !“* Osim toga, šefa'at će dobiti i drugi mimo vjerovjesnika. Vjerodostojno se prenosi da će se meleki zalagati, a i evlije [87], a i maloljetna djeca.[88] Zar kažeš da im je Allah dao zalaganje i da ga trebam tražiti od njih?
Ako to kažeš, povratio si se na obožavanje dobrih ljudi koje Allah spominje u svojoj Knjizi. Ako kažeš: „Ne“, onda je tvoj govor: „Allah mu je dao šefa'at, a ja od njega tražim ono što mu je Allah dao“, opovrgnut.
Ako kaže: „Ja nikako Allahu ne smatram ništa ravnim, ali traženje utočišta kod dobrih ljudi nije mnogoboštvo.“
Reci mu: „Ako priznaješ da je Allah zabranio širk u većoj mjeri od zabrane bluda i ako priznaješ da ga Allah neće oprostiti, kakva je to onda ova stvar koju je Allah zabranio i spomenuo da je neće oprostiti?“, jer on ne zna.[89]
Reci mu: Kako sam sebe čistiš [90] od širka, a ustvari ga ne poznaješ ? Kako ti Allah može zabraniti to, spominjući da ga neće oprostiti, a ti o njemu ne pitaš niti ga upoznaješ ?
Zar misliš da Allah zabranjuje širk, a ne pojašnjava ga ?

[87] Pisac kaže: „Meleki će se zalagati, a i evlije ...“ On se ovdje oslanja na hadis od Ebu Se'ida el-Hudrija , r.a., od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg prenosi imam Muslim u nešto dužem obliku, a u kojem Allah, Azze ve Dželle, kaže: „Zalagat će se meleki, vjerovjesnici i vjernici.“ (Muslim u El-Imanu,183)

[88] Riječima 'maloljetna djeca' pisac misli na djecu koja su umrla prije dostizanja punoljetnosti, a u tome se oslanja na hadis Ebu Hurejre, r.a., u kojem vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Neće muslimanu umrijeti troje djece, a da će ući u vatru, osim što će joj prići (preko Sirat-ćuprije).“ (Buhari,El-Dženaiz,1251,Fethul-bari;Muslim u El-Birr ves-sille,2632) Prenosi ga Buhari, a kod njega ima i hadis od Ebu Se'ida u kojem se još kaže: „...koji nisu dostigli punoljetstvo.“ (Buhari u El-Dženaiz,1250,Fethul-Bari;kao muallek.Hafiz Ibn Hadžer kaže da ga je Ibn Ebi Šejbe prezentirao sa spojenim lancem prenosilaca,Buhari u El-Dženaiz,1248,Fethul-Bari iz hadisa Enesa , r.a.,)

[89] Kada ovaj mušrik kaže: Ja ne činim Allahu širk, a traženje utočišta kod dobrih nije širk. Odgovorit će mu se: Zar ne priznaješ da je Allah zabranio širk u većoj mjeri od zabrane bluda i da ga Allah neće oprostiti. Šta je to onda širk?
On neće znati tačno odgovoriti, sve dok je uvjeren da traženje šefa'ata od Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije širk.

To je dokaz da on ne zna šta je širk, kojeg Allah smatra velikim grijehom i o njemu kaže: *„O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda.”* (Lukman,13)

[90] Riječi ‘kako sebe…’ znače: Ako sebe smatra dalekim od širka, a ujedno traži utočište kod dobrih ljudi, može mu se odgovoriti s dva aspekta.

Prvi: Da mu se kaže: Kako sebe čistiš od širka, a ti ga ne znaš, a sud o nečemu nastupa tek nakon što se ta stvar spozna. Tvoj sud o tvojoj čistoći od širka, kojeg ne poznaješ, je sud bez znanja, a takav se sud odbacuje.

Drugi: Da se kaže: Zašto ne pitaš o širku kojeg je Allah zabranio u većoj mjeri od zabrane ubijanja i zinaluka? On je onome koji ga počini odredio vatru i zabranio mu Džennet.

Zar misliš da ga je Allah zabranio Svojim robovima, a nije im ga pojasnio? To Njemu, Azze ve Dželle, nikako ne priliči !

Ako kaže: Mnogoboštvo – širk, je obožavanje kipova, a mi ne obožavamo kipove, upitaj ga: A šta je to obožavanje kipova?
Zar misliš da su oni uvjereni da drveće i kamenje stvara, opskrbljuje ili uređuje život onih koji ih dozivaju? Tvrdnje ovakvih Kur’an poriče.[91]
Ako kaže [92]: To se odnosi na onoga ko se obraća drvetu, kamenu, turbetu i sl.. A oni to dozivaju i prinose mu žrtve i govore da ih to približava Allahu, te da Allah bereketom toga otklanja od njih nedaće ili da im tim bereketom daje.
Reci: Rekao si istinu. Ovo što vi činite pored kamenja i turbeta koji se nalaze na kaburovima i sl., potvrđuje da je to postupak obožavanja kipova. To se (priznanje) ustvari i traži.
Reći će mu se, također: Tvojom izjavom da je širk obožavanje kipova, ti želiš reći da je širk specifično određen za to i da oslanjanje i upućivanje molitvi dobrim ljudima se ne smatra dijelom toga. Ovo se odbacuje Riječima Uzvišenog Allaha u Njegovoj Knjizi kada proglašava nevjernicima one koji su se vezali za meleke, Isaa ili dobre ljude.[93] Neminovno ti mora priznati da onaj koji u ibadetu Allahu pripiše kao sudruga nekoga od dobrih ljudi, da je to širk koji se spominje u Kur’anu. To se (priznanje) upravo traži.

[91] Kada ti mušrik, koji slijedi manje jasne dokaze, kaže: Širk je obožavanje kipova, a mi ne obožavamo kipove, onda mu odgovori sa dva odgovora:

Prvi: Reci mu: Šta je to obožavanje kipova? Zar misliš da onaj koji ih obožava ima uvjerenje da oni stvaraju, opskrbljuju i uređuju sve stvari onih koji ih dozivaju? Ako to tvrdi, onda poriče Kur'an.

[92] Riječi 'ako kaže ...' su suprotne našim riječima: Ako to tvrdi, onda je porekao Kur'an. Znači, ako kaže: 'Obožavanje kipova se ogleda u obraćanju drvetu, kamenu, turbetu, i sl. što oni dozivaju, i prinose im žrtve i govore da ih to približava Allahu', reći ćemo: Rekao si istinu. Tvoj postupak je podjednak njihovom i, prema tome, ti si postao mušrik priznavajući to sam za sebe, a to se priznanje od tebe i traži.

[93] Riječi: 'također će mu se reći: Tvoj iskaz da je širk obožavanje kipova', do riječi 'a to se traži' je drugi odgovor u kome se kaže: Da li ti želiš reći da je širk specifičan samo za to, a da oslanjanje i dozivanje dobrih ljudi u to ne spada? Ovo Kur'an odbacuje.

On ti mora, neminovno, priznati da onaj koji učini širk obožavajući nekoga od dobrih ljudi, da je to širk koji se spominje u Kur'anu, a to se priznanje upravo traži.

Tajna ovog pitanja [94] je: Kada kaže: Ja ne činim širk Allahu. Reci mu: A šta je to širk Allahu, protumači ga? Ako kaže [95]: To je obožavanje kipova. Reci: A šta znači obožavanje kipova? Protumači mi to! [96] Ako kaže: Ja samo obožavam Allaha! Reci mu: Šta je značenje ibadeta Allahu? Protumači mi to! Ako ga protumači kao što ga je Kur'an pojasnio, pa to se i traži. A ako ga ne bude znao, kako se onda može pozivati na nešto a on to ne poznaje?

Ako ga protumači u neispravnom značenju, pojasnit ćeš mu jasne ajete o značenju širka Allahu, obožavanja kipova, te da ono što čine u ovom vremenu je u potpunosti identično, te da je ibadet Allahu Jedinome, Koji nema sudruga, ibadet kojeg nam poriču i radi njega na nas podvikuju kao što su povikivala njihova braća govoreći: ***„ Zar on da bogove svede na boga jednog ?“*** **(Sad,5)**

[94] Pod riječima 'tajna ovog pitanja' misli na srž ove tematike, jer kada kaže: Ja ne činim širk Allahu, pitaj ga: Šta je to širk?. Ako odgovori da je to obožavanje kipova, upitaj ga: Šta je to obožavanje kipova?, a zatim se sa njim raspravljaj prema pojašnjenju koje je prethodno iznešeno.

[95] Pod riječima 'ako kaže...' misli da ako se ovaj mušrik bude pozivao da ne obožava nikoga osim Allaha Jedinoga, upitaj ga: Šta je to obožavanje Allaha Jedinoga? A u tom slučaju, neće izaći iz jedne od tri okolnosti:

Prva: Da ga protumači prema onome kako na njega ukazuje Kur'an, a to se traži i prihvata i time se očituje da on nije ostvario ibadet Allahu Jedinome, jer Mu je počinio širk.
Druga: Da ne zna njegovo značenje. Reći će se: Kako možeš nešto tvrditi, a ne poznaješ ga?, ili kako to sebi možeš uzeti za sud, sudeći o onome o čemu nemaš predodžbe?
Treća: Da ibadet Allahu protumači u iskrivljenom značenju. Tada će mu se pojasniti njegova greška, pojašnjenjem šerijatskog značenja širka i obožavanja kumira, i da ono što oni čine je čisti širk, pozivajući se i tvrdeći za sebe da oni ispoljavaju jednoću Allahu i da ne čine mnogoboštvo.
[96] Pojašnjava mu da je ibadet isključivo Allahu, a oni to nama poriču i radi toga na nas podižu svoje glasove, kao što su činili njihovi prethodnici kada su rekli poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: *„Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!" I oni ugledni između njih krenuše: "Idite i ostanite pri klanjanju bogovima svojim, ovima se uistinu, nešto veliko hoće! Za ovo nismo čuli u vjeri predaka naših, ovo nije ništa drugo već namještena laž."* (Sad,5-7)

Kada spoznaš [97] da mušrici u ovome našem vremenu ovo nazivaju „velikim uvjerenjem", a to je širk o kojem je objavljen Kur'an i zbog kojeg se poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio protiv ljudi, znaj da je širk prvih mušrika lakši od širka u našem vremenu zbog dvije stvari :
Prva: Prvi su činili širk dozivajući meleke, evlije i kipove kada su bili u obilju, a u nedaći su se iskreno obraćali Allahu u svojim molitvama. Uzvišeni kaže: *„Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi okrećete glave; čovjek je uvijek nezahvalan !"* (El-Isra',67) Uzvišeni kaže: *„Reci: "Kažite vi meni, ako istinu govorite, kad bi vam došla Allahova kazna ili vas iznenadio smak svijeta, da li biste ikoga drugog osim Allaha priznavali ?" Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste Ga molili, a ne bi vam ni na umu pali oni koje ste mu ravnim smatrali."* [98] (El-En'am,40,41) - I kaže: *„Kad čovjeka nevolja snađe, Gospodaru svome se moli, Njemu se obraća,....."uživaj neko vrijeme u nevjerovanju svome, bit ćeš, sigurno, stanovnik u vatri !"* [99] (Ez-Zumer,8) - Uzvišeni kaže: *„A kad ih talas, kao oblak, prekrije, mole se Allahu iskreno mu vjeru ispovijedajući."* [100] (Lukman,32)

[97] Njegove riječi: „Kada spoznaš..." znače: Kada saznaš za značenje ibadeta i na čemu su ti mušrici u ovom vremenu, tj. zastupaju isto

kao i mušrici u doba vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, saznat ćeš da je širk ovih veći od širka onih protiv kojih se vjerovjesnik ,sallallahu alejhi we sellem, borio i to sa dva apekta:
Prvi: Ovi danas čine širk Allahu i u teškoćama i u obilju, dok su mušrici kojima poslan Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činili Allahu širk u obilju, a ispovijedali Mu jednoću u ibadetu prilikom nedaća. Uzvišeni kaže: *„Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On.“* Kada bi se ukrcali na lađu dozivali bi Allaha iskreno Mu ispovijedajući vjeru. Ne bi dozivali i molili druge, a kada ih izvede na kopno počnu činiti širk ili dio njih počne svome Gospodaru druge ravnim smatrati. To je jedan aspekt.
98 Ovo, također, ukazuje da su oni činili širk u obilju i sigurnosti, a kada bi im došla kazna ili propisani čas, dozivali bi samo Allaha. Uzvišeni kaže: *“Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste Ga molili, a ne bi vam ni na umu pali oni koje ste Mu ravnim smatrali.“* U ovakvoj situaciji oni zaboravljaju ono što Allahu pripisuju i mole isključivo Allaha, Azze ve Dželle.
99 Ovo je isto kao prethodna dva ajeta. Ukazuje da kada čovjeka snađe nedaća, onda doziva svoga Gospodara iskreno Mu se kajući. Međutim, ako mu Allah dadne blagodat, čovjek zaboravi Onoga Koga je prije molio. Allahu pripiše takmace kako bi zavodio sa pravog puta. Čini širk u stanju izobilja i blagodati, a iskreno se Allahu bez širka obraća u stanju poteškoće.
100 Ovaj ajet je kao i prethodni. Ukazuje da ovi mušrici druge Allahu smatraju ravnim u stanju blagodati, dok u stanju nedaća isključivo traže utočište kod Njega.

Ko shvati ovo pitanje kojeg je Allah pojasnio u Svojoj Knjizi, a ono je da mušrici protiv kojih se borio Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mole Allaha a i druge u izobilju, a u nedaćama i poteškoćama isključivo mole Allaha Koji sudruga nema zaboravivši na njihove prvake,[101] bit će mu jasna razlika između širka koji čine ljudi u našem vremenu i širka prvih mušrika u doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
Međutim, gdje su oni čija srca trebaju duboko shvatiti ovu problematiku ? Neka je Allah na pomoći ! [102]

101 Pisac, Allah mu se smilovao, pojašnjava da je širk njegovih savremenika teži od širka mušrika u doba Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer mušrici u njegovom vremenu mole druge mimo Allaha i u izoblju i u nedaćama.

Mušrici u doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su dozivali Allaha i druge sa Njim u stanju obilja, a u nedaćama su isključivo molili Allaha, Azze ve Dželle.
To ukazuje da je širk mušrika iz piščevog, Allah mu se smilovao, savremenog doba veći od širka mušrika u doba Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
[102] Riječi: "Bit će ti jasna razlika..." su odgovor na: „Ko shvati ovo pitanje...", tj. bit će ti jasna razlika između mušrika iz piščevog, Allah mu se smilovao, doba i mušrika iz doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Širk prve skupine je lakši od širka mušrika iz piščevog vremena. Ali, gdje su srca koja to shvataju ?
Većina ljudi je prema ovome nemarna i većina ih prezentira miješanje istine sa neistinom, pa misle da je neistina istina, a istina neistina.

Druga stvar: Prvi mušrici su uz Allaha dozivali ljude koji su bili privrženi i bliski Allahu kao: vjerovjesnike, evlije, meleke.
Te drveće i kamenje koji su pokorni Allahu, Azze ve Dželle.
Ovi u našem dobu sa Allahom dozivaju najgrješnije ljude o kojima prenose različite priče o bludu, krađi, napuštanju namaza i sl..[103]
Onaj koji vjeruje u dobrog čovjeka ili predmete, koji inače ne čine nepokornost, kao što je drvo ili kamen, njegov širk je lakši od širka onoga koji vjeruje u nekoga čija se nepokornost i nered javno vide i njima se svjedoči.
Kada si se uvjerio da su oni protiv kojih se borio Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispravnijih razuma i manji mušrici nego ovi danas, znaj da ovi danas imaju sumnju koju navode u kontekstu onoga što smo spomenuli.
To je njihova najveća nedoumica. Poslušaj odgovor na nju !
Oni govore: Oni kojima je objavljen Kur'an (u doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem) nisu svjedočili da nema drugog boga osim Allaha, poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su utjerivali u laž, negirali su proživljenje i nijekali Kur'an smatrajući ga magijom.
Mi svjedočimo da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik,sallallahu alejhi ve sellem, potvrđujemo Kur'an, vjerujemo u proživljenje, klanjamo i postimo.
Kako nas onda poistovjećujete sa tim mušricima ? [104]

[103] Riječi: „Druga stvar..." se odnose na pojašnjenje širka prvih mušrika (iz doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem) koji je lakši od širka mušrika iz piščevog, Allah mu se smilovao, vremena. Mušrici iz doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su dozivali osobe privržene Allahu, kao evlije, ili su dozivali kamenje i drveće koji su Allahu ionako pokorni.

A ovi mušrici iz piščevog doba dozivaju one o kojima se prenose anegdote o griješenju poput bluda, krađe i drugih nepokornosti Allahu, Azze ve Dželle. Poznato je da je lakši širk onoga koji vjeruje u dobrog čovjeka ili mrtvu prirodu, koji nisu nepokorni Allahu, od širka onoga čija se nepokornost javno gleda i njome se svjedoči. Ova činjenica je sasvim očita.

[104] U ovoj rečenici pisac, Allah mu se smilovao, pojašnjava njihovu najveću nedoumicu tj. sumnju, te na nju odgovara govoreći: „Ako si se uvjerio da su mušrici u doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imali ispravnije razume i bili manji mušrici od ovih, znaj onda da oni navode nedoumicu govoreći da mušrici u doba poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu svjedočili da nema drugog boga mimo Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, nisu vjerovali u proživljenje i obračun, te su nijekali Kur'an.

Mi (tj. savremeni mušrici) svjedočimo da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, potvrđujemo Kur'an, vjerujemo u proživljenje, obavljamo namaz, dajemo zekat i postimo ramazan. Kako nas onda smatrate istim kao što su oni ?
Ovo je uistinu velika nedoumica.

Odgovor: Nema razilaženja među islamskim učenjacima da čovjek koji potvrdi Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj, a osporava ga u drugoj stvari, da je nevjernik koji nije ušao u islam. Isto je pravilo ako vjeruje u dio Kur'ana a drugi negira, kao kada prizna tevhid a negira obavezu namaza, ili prizna tevhid i namaz a negira obavezu zekata, ili sve to priznaje a negira post, ili sve to prizna a niječe hadždž. Kada se ljudi u doba vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu odazvali na hadždž, Allah je o njima objavio: *„Hodočastiti hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje – pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome."* **[105] (Ali Imran,97)**

[105] Pisac, Allah mu se smilovao, kaže: „Kada oni to kažu, tj. da svjedoče da nema drugog boga mimo Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik...", tj. kako će biti nevjernici ?
Odgovor glasi: Učenjaci su se usaglasili da onaj koji ne vjeruje u dio onoga s čime je došao poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i to opovrgava, isti je kao onaj koji sve opovrgava i nevjeruje ni u jedan dio. Ko ne vjeruje u jednog od Allahovih vjerovjesnika kao da ne vjeruje ni u jednog, jer Allah Uzvišeni kaže: *„Oni koji u Allaha i poslanike Njegove*

ne vjeruju i žele da između Allaha i poslanika Njegovih u vjerovanju naprave razliku, i govore; "U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo", i žele da između toga nekakav stav zauzmu –oni su zbilja pravi nevjernici !" (En-Nisa',150-151) Uzvišeni o sinovima Israilovim kaže: *„Kako to da u jedan dio Knjige vjerujete, a drugi odbacujete?! Onoga od vas koji čini tako stići će na ovome svijetu poniženje, a na Sudnjem danu biće stavljen na muke najteže. – A Allah motri na ono što radite."* (El-Bekare,85)
Zatim pisac za to navodi primjere. Prvi primjer: Namaz. Onaj ko potvrdi tevhid, a niječe obaveznost namaza, postaje nevjernik. Njegove riječi 'ili prizna tevhid…' je drugi primjer onoga koji prizna tevhid i namaz, a niječe obaveznost zekata, kada također postaje nevjernik. Treći primjer je primjer ko potvrdi obaveznost prethodno rečenog, a negira obaveznost posta, također, tada je nevjernik. Četvrti primjer: Ko sve to potvrdi, a niječe obaveznost hadždža, također je nevjernik. Pisac je to argumentirao riječima Uzvišenog: *„Hodočastiti hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje...*" tj. ko ne vjeruje da je hadždž obaveza koju je Allah propisao Svojim robovima, *„– pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome."* (Ali Imran,97)
Riječi pisca, Allah mu se smilovao, 'nisu odazvali na hadždž' prema vanjštini govori da ajet ima povod objave, a ja ne znam dokaza za ovo što šejh spominje.

Ko ovo sve potvrdi,[106] a niječe proživljenje postaje nevjernik prema konsenzusu učenjaka. Njegov imetak i život su dozvoljeni. Uzvišeni kaže [107]: *„Oni koji u Allaha i poslanike Njegove ne vjeruju i žele da između Allaha i poslanika Njegovih u vjerovanju naprave razliku, i govore; "U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo", i žele da između toga nekakav stav zauzmu – oni su zbilja pravi nevjernici; a mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju."* (En-Nisa,150-151)
Kada Allah u svojoj Knjizi jasno kaže da je onaj koji vjeruje u dio, a ne vjeruje u drugi dio Knjige, uistinu nevjernik, ova nedoumica je otklonjena. Ovu nedoumicu je spomenuo jedan od učenjaka iz El-Ihsa'a u knjizi koju nam je poslao.[108] Također će se reći [109]: Ako potvrđuješ da onaj koji potvrdi poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u svemu, a negira obaveznost namaza da je nevjernik i da je njegov, prema konsenzusu uleme, život i imetak dozvoljen, isto je onda ako potvrdi sve osim proživljenja, ili potvrdi sve a negira obaveznost posta u ramazanu. U tome se pravni pravci - mezhebi u islamu ne razilaze a i Kur'an o tome, kao što smo prije rekli, govori.

[106] Riječi 'ko ovo sve potvrdi' odnose se na šehadet da nema drugog boga osim Allaha, da je Muhammed Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavezu nemaza, zekata, posta i hadždža, ali bude nijekao proživljenje, nevjernik je u Allaha, jer Uzvišeni kaže: *„Nevjernici tvrde da neće biti oživljeni. Reci: "Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno će te biti oživljeni, pa o onome šta ste radili, doista, biti obavješteni!" – a to je Allahu lahko"* (Et-Tegabun,7) Pisac spominje konsenzus učenjaka u pogledu ovog pitanja.

[107] Riječi 'kao što Uzvišeni kaže', o ovom ajetu je prije govoreno, ali ga je pisac naveo argumentirajući njime da je vjerovanje u dio istine, a nevjerovanje u drugi dio nevjerstvo u sve postavke islama, kao što je to potvrdio svojim mišljenjem.

[108] O ovoj knjizi ne znam ništa, pa bi je trebao potražiti.

[109] Njegove riječi 'također će se reći' su drugi odgovor, a one znače da kada spoznaš i priznaš da onaj koji negira namaz, zekat, post, hadždžd i proživljenje da je nevjernik u Velikog Allaha, pa makar priznavao sve s čime je došao poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osim toga.

Kako možeš negirati da je onaj koji niječe tevhid i čini širk Allahu, nevjernik. To je, uistinu, čudno. Da nekoga ko niječe tevhid smatraš muslimanom, a onoga ko niječe obaveznost ovih stvari kafirom, a tevhid je najveće s čime su došli Allahovi poslanici, a.s., i on je općenit za sve njih.

Svi poslanici su poslani sa tevhidom. Uzvišeni kaže: *„Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: " Nema boga osim Mene, zato Meni ibadet činite !"* (El-Enbija,25)

To je temelj ovih obaveza, a nevjernik postaje onaj ko negira njihovu obaveznost, jer one nisu važeće bez njega (tevhida). Uzvišeni kaže: *„A tebi, i onima prije tebe objavljeno je: Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti. Nego, Allahu jedino ibadet čini i budi zahvalan !"* (Ez-Zumer,65-66)

Kada je onaj koji negira namaz, zekat, post i proživljenje nevjernik, onaj koji negira tevhid je veći, jasniji i očitiji nevjernik.

Poznato je da je tevhid najveća obaveza s kojom je došao vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i da je čak veća od namaza, zekata, posta i hadždža. Kada čovjek negira jednu od ovih stvari postao je nevjernik, pa makar radio sve ono s čime je došao poslanik, sallallahu alejhi ve sellem ! Kada negira tevhid koji je vjera svih poslanika, je li znači da nevjeruje ? Neka je slava Allahu, kako je čudno samo ovo neznanje !

Također će se reći [110]: Ovi ashabi Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su se borili protiv plemena Benu Hanife, a prešli su na islam u doba vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i svjedočili da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učili su ezan i klanjali.
Ako kaže: Oni su govorili da je Musejlema vjerovjesnik.
Reci: To se upravo od tebe i traži. Kada je onaj koji podigne čovjeka na stepen vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, postao nevjernik, kada je njegov imetak i život dozvoljen, i kada mu ne koriste ni šehadet ni namaz, šta onda tek reći za onoga koji podigne Šemsana, Jusufa, ashaba, vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na stepen Silnoga Gospodara nebesa i zemlje ? Neka je slava Allahu, kako je samo On Veličanstven ! ***„Eto tako Allah pečati srca onih koji neće da znaju."*** **(Er-Rum,59)**

[110] Riječi 'također će se reći: Ashabi Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ...' je treći odgovor, a sadržan je da su se ashabi, r.a., borili protiv Musejleme i njegovih sljedbenika. Smatrali su dozvoljenim njihove živote i imetke, iako su tvrdili da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Učili su ezan i klanjali, ali su jednog čovjeka podigli na stepen vjerovjesnika.
Šta tek reći za onoga koji podigne stvorenje na stepen Silnoga Gospodara nebesa i zemlje? Zar nije preče da takav bude veći nevjernik od onoga koji je stvorenje podigao na stepen drugoga stvorenja? Ovo je sasvim jasna stvar, ali kao što kaže Uzvišeni: *„Eto tako Allah pečati srca onih koji neće da znaju."* (Er-Rum,59)

Također će se reći [111]: Oni koje je Alijj b. Ebi Talib spalio vatrom pozivali su se na islam i bili su sljedbenici Alijje, r.a., naučavali su znanje od ashaba, ali su vjerovali da je Alijj takav kao što vjeruju u Jusufa, Šemsana i njima slične. Kako su se ashabi usaglasili oko njihovog ubistva i nevjerstva? Zar mislite da ashabi muslimane proglašavaju nevjernicima? Zar mislite da vjerovanje u Tadža i njemu slične ne šteti, a da vjerovanje u Alijja b. Ebi Taliba, na ovakav način, vodi u nevjerstvo?
Također će se reći: Benu Abid el-Kaddah [112] su vladali Marokom i Egiptom u vrijeme Abbasija. Svi su svjedočili da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Pozivali su se na islam, klanjali džume i namaz obavljali u džema'atu.

Kada su javno iznijeli suprotstavljanje šerijatu u pogledu stvari koje su manje važne od ovih o kojima govorimo, učenjaci su se usaglasili da su nevjernici i da se protiv njih treba boriti, te da su njihova područja područja rata. Muslimani su se protiv njih borili sve dok im iz ruku nisu iščupali preostale muslimanske pokrajine.

[111] Riječi 'također će se reći: Oni koje je Alija b. Ebi Talib spalio vatrom ...' su četvrti odgovor. Oni su tvrdili da su muslimani, a naučavali su sa ashabima, ali to nije spriječilo da budu osuđeni kao nevjernici i spaljeni vatrom, jer su rekli za Alijja b. Ebi Taliba da je bog, kao što tvrde ovi o onima koje smatraju božanstvima, poput Šemsana i sl..
Kako su se ashabi usaglasili u pogledu ubijanja takvih? Zar mislite da su se ashabi usaglasili oko ubistva onih čije ubistvo nije dozvoljeno ili su proglasili nevjernikom onoga ko nije nevjernik? To je nemoguće ! Ili, tvrdite da vjerovanje u Tadža i sl. ne šteti, te da vjerovanje u Alijj b. Ebi Taliba na ovakav način, šteti?
[112] Njegove riječi 'također će se reći: Benu Abid el-Kaddah' predstavljaju peti odgovor, a on je konsenzus učenjaka o nevjerovanju Benu Abid el-Kaddah koji su vladali Marokom i Egiptom.
Svjedočili su da nema drugog boga osim Allaha i daje Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov poslanik, klanjali su džume, obavljali namaze u džema'atu i tvrdili za sebe da su muslimani.
Međutim, to nije spriječilo da ih muslimani osude za odmetništvo kada su se suprostavili muslimanima u stvarima oko tevhida, pa su se oni protiv njih borili i preuzeli pokrajine iz njihovih ruku.

Također će se reći [113]: Ako su prvi mušrici bili nevjernici zato što su objedinili širk, nijekanje poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Kur'ana, nijekanje proživljenja i dr., šta je onda smisao poglavlja kojeg spominju učenjaci svih pravnih škola-mezheba:
„ Poglavlje: Propis o otpadništvu od vjere "?
Otpadnik je čovjek koji postane nevjernik nakon što je pripadao islamu. Zatim su spomenuli mnoge oblike otpadništva a sa svakim od ovih oblika čovjek postaje nevjernik, te njegova krv i imetak postaju dozvoljeni.
Također, spomenuli su i sitne stvari i rekli da onaj ko ih počini nevjernik je, kao npr.: Riječ nevjerstva izgovorena jezikom bez srčane odluke ili riječ koja se spomene u igri i šali.

[113] Riječi: „Također će se reći: Ako su prvi mušrici bili nevjernici zato...." Ovo je šesti odgovor koji kaže: Ako su prvi mušrici postali nevjernici, kada su objedinili sve vrste nevjerstva u vidu širka,

nijekanja i oholosti, šta onda znači spomen vrsta nevjerstva u poglavljima o otpadništvu. Svaka vrsta ovih djela izvodi čovejka iz vjere, pa su čak spomenuli i male stvari za one koji ih počine poput riječi (nevjerstva) koja se spomene jezikom bez srčane nakane, ili riječ koja se spomene u šali i igri.
Da kufr ne nastupa činjenjem jedne od ovih stvari, pa makar čovjek s druge strane bio ispravan, ne bi bilo koristi od spominjanja tih vrsta djela koja izvode iz vjere.
Pisac, Allah mu se smilovao, kaže: Ono što pobija nedoumice ovih mušrika su islamski pravnici u svakom mezhebu.
Oni su u svojim knjigama načinili poglavlja koja obrađuju propis otpadništva od islama spomenuvši mnoge vrste takvih djela.
Čak su spomenuli riječi koje čovjek izgovori jezikom bez srčane odluke ili ih spomene u šali.
I pored toga, za takva djela su izvodili iz vjere i nisu ih smatrali pripadnicima islama, a o tome ćemo spomenuti još pojašnjenja.

Također će se reći [114]: Oni o kojima je Allah rekao: *„Licemjeri se zaklinju Allahom da nisu govorili, a sigurno su govorili nevjerničke riječi i pokazali da su nevjernici, nakon što su javno islam bili primili.“* (Et-Tevbe,74) Zar ne vidiš da ih je Allah osudio kao nevjernike samo zbog jedne riječi iako su bili u doba Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa njim se borili, klanjali, davali zekat, obavljali hadždž i ispovijedali Allahu jednoću ?
Tako je Allah, Azze ve Dželle, o njima rekao: *„Reci: “Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i poslaniku Njegovu rugali ? Ne ispričavajte se ! Jasno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici.”* (Et-Tevbe,65-66)
To su oni o kojima je Allah jasno rekao da su postali nevjernici poslije vjerovanja, a bili su sa Allahovim poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pohodu na Tebuk.
Izgovorili su riječi nevjerstva spomenuvši da je to bilo u šali.
Razmisli o ovoj nedoumici, a to su njihove riječi:
„Vi smatrate nevjernicima ljude muslimane koji svjedoče da nema drugog boga osim Allaha, klanjaju, poste...“, zatim razmisli o odgovoru na ovu nedoumicu, jer je ovaj odgovor jedan od najvrijednijih na stranicama ove knjige.

[114] Riječi: „Također će se reći: Oni o kojima je Allah rekao...“ su sedmi odgovor koji sadrži dvije činjenice:
Prva: Uzvišeni Allah je presudio da su munafici (dvoličnjaci) koji su izgovorili riječi nevjerstva, nevjernici, iako su bili sa vjerovjesnikom,

sallallahu alejhi ve sellem, klanjali, davali zekat, obavljali hadždž, borili se na Allahovom putu i ispovijedali Mu jednoću.
Druga: On, Azze ve Dželle, je presudio da su munafici koji su se ismijavali sa Allahom, Njegovim ajetima i poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, nevjernici. Rekli su: „Nismo vidjeli nikoga poput ovih naših učača (hafiza) gladnijih stomaka, lažljivijih jezika i većih kukavica pri susretu s neprijateljem.“ (Sahih.„Es-Sahihul-Musned min esbabin-nuzul“ od šejha Mukbila b. Hadija)
To se odnosilo na poslanika, sallallahu alejhi ve sellem , i njegove ashabe učače Kur'ana. Allah je potom objavio: *„Reci: "Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i poslaniku Njegovu rugali ? Ne ispričavajte se ! Jasno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici."*
On je presudio da su postali nevjernici nakon što su bili vjernici, iako su spomenuli da su se samo šalili i to nisu rekli odlučno. Klanjali su i davali sadaku.
Zatim pisac, Allah mu se smilovao, spominje odgovor na ovu nedoumicu kao jedan od najvrijednijih odgovora na stranicima ove knjige.

Jedan od dokaza za to [115] je i ono što Allah pripovijeda o sinovima Israilovim koji su, i pored predanosti, znanja i ispravnosti, Musau rekli: *„Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove !"* (El-E'araf,138) Neki ashabi su rekli: „Načini nam Zatul-Envat“, pa se vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zakleo da je to istovjetno govoru sinova Israilovih:„Napravi i ti nama boga.“ Ali, mušrici imaju nedoumicu kojom dokazuju prilikom navođenja ovog događaja. Oni kažu: „Sinovi Israilovi sa tim nisu postali nevjernici. Također, oni koji su rekli poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,: „ Načini nam Zatul-Envat“ nisu postali nevjernici.
Odgovor je: Kažemo da to sinovi Israilovi nisu uradili, a isto i oni koji su pitali vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, to nisu učinili. Ne bi bilo razilaženja da bi sinovi Israilovi postali nevjernici da su to učinili. Također, nema razilaženja u tome da su to učinili oni kojima je to vjerovjesnik, sallallahum alejhi ve sellem, zabranio i da mu se nisu pokorili, te da su uzeli Zatul-Envat poslije njegove zabrane, da bi postali nevjernici. To se priznanje traži.
Ovaj događaj ukazuje da musliman, pa čak i učenjak, može zapasti u neke vrste širka koje ne poznaje. Ovo nam koristi kao činjenica da treba naučavati i čuvati se, ali kao i saznanje da riječi neznalice: „Ma, shvatili smo tevhid !“, spadaju u najveću vrstu neznanja i šejtanovih zamki.[116]

[115] Riječi: „Jedan od dokaza za to...“ znače: Da čovejk može reći ili učiniti djelo koje je nevjerstvo i da ne osjeća, su riječi sinova Israilovih, i pored toga što su bili pokorni, imali znanje i bili ispravni, kada su rekli Musau , a.s.,: „Načini nam boga kao što i oni imaju bogove...“ Ashabi vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, su rekli slično: „Načini nam Zatul-Envat (drvo na kojeg su mušrici vješali svoje oružje i oko njega boravili) kao što ga oni imaju!“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „Allahu ekber, to je slijeđenje običaja! Tako mi Onoga u Čijoj je Ruci moj život rekli ste kao što su rekli sinoci Israilovi Musau: *„Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!” – “Vi ste, uistinu, narod koji nema pameti !” – reče on.“* (El-E’araf,138) Sigurno ćete slijediti običaje naroda prije vas.“ (Sahih,Tirmizi u El-Fiten,218)
Ovo ukazuje da su Musa i Muhammmed, sallallahu alejhi ve sellem, oštro ove postupke negirali, a to se priznanje traži. Ova dva časna vjerovjesnika nisu svojim narodima udovoljili u pogledu ovih zahtjeva, nego su ih osudili.
Neki mušrici su pokušali napraviti pomutnju rekavši: Ashabi i sinovi Israilovi sa tim riječima nisu postali nevjernici.
Odgovor na ovu sumnju je: Ashabi i sinovi Israilovi to nisu učinili (djelom) nakon što su doživjeli osudu od svoja dva časna poslanika.
[116] Ovo je ulazak u koristi anegdote o Zatul-Envat i sinovima Israilovim:
Prva korist: Iako je čovjek učenjak, nekada su mu skrivene neke vrste širka. Ovo mu nalaže da naučava i spoznaje kako ne bi zapao u širk bez znanja. Kada kaže: „Ja znam širk“ a ustvari ga ne poznaje, to je onda jedna od najvećih opasnosti za roba, jer je to kompleksno neznanje. Kompleksno neznanje je gore od lahkog neznanja, jer onaj ko je lakša neznalica može naučiti i okoristiti se naučenim. Međutim, onaj ko je kompleksni neznalica misli da je učenjak i nastavlja postupati suprotno Šerijatu.

Također to koristi muslimanu koji sudi na osnovu intuicije u nedostatku dokaza,[117] da kada izgovori riječi nevjerstva a ne poznaje ih, pa bude upozoren i odmah se pokaje, te da nije postao nevjernik, kao što su uradili sinovi Israilovi ili oni koji su upitali vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.
To isto koristi, iako nije postao nevjernik,[118] da će mu se uputiti oštar prijekor kao što je učinio Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Mušrici imaju i drugu nedoumicu,[119] pa kažu: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je osudio Usamino ubistvo čovjeka koji je rekao: „La ilahe illellah“. On, također kaže: „Naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne kažu „La ilahe illellah.“ Postoje i drugi hadisi o ustezanju od onoga ko izgovori riječi šehadeta.

Ove neznalice žele reći da onaj ko izgovori ove riječi ne može biti nevjernik i ne može se ubiti bez obzira šta uradi.

[117] Riječi: „Također to koristi muslimanu koji sudi na osnovu intuicije u nedostatku dokaza...“ su druga korist. Kada musliman izgovori iz neznanja nešto što iziskuje nevjerstvo, zatim bude upozoren i trenutno se pokaje, to mu neće nanijeti štetu, jer ima opravdanje zbog neznanja. Allah nikoga ne zadužuje preko njegovih mogućnosti. Ako ustraje na onome za što je saznao da je nevjerstvo, presudit će mu se prema zahtjevu okolnosti.
[118] Riječi: „To isto koristi, ako već nije postao nevjernik...“ su treća korist. Iako čovjek ne zna da je određena stvar koju je uradio nevjerstvo, ipak će biti žestoko kritikovan, jer je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako uradio sa ashabima: „ Allahu ekber, to je slijeđenje običaja ! Sigurno ćete slijediti običaje onih prije vas, kao što su perke na strijeli poredane..:“
[119] Riječima: „Ovi mušrici imaju i drugu nedoumicu...“ misli na mušrike koji iznose drugu nedoumicu uz sve prethodne, a ona je: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je negirao postupak Usame b. Zejda, r.a., kada je ubio čovjeka nakon što je izgovorio „La ilahe illellah“. Rekao je: „Zar si ga ubio nakon što je izgovorio „La ilahe illellah“? Neprestano je to poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponavljao Usami da je Usama rekao: „Volio sam da nisam prihvatio islam do tog trenutka.“ (Buhari u El-Megazi,4269;Muslim u El-Imanu,96) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, također, rekao: „Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne izgovore „La ilahe illellah“. (Buhari u El-Imanu,25,Fethul-Bari;Muslim u El-Imanu,22)
Postoji još sličnih hadisa sa kojima argumetiraju da onaj ko kaže „La ilahe illellah“ nije nevjernik i ne može biti ubijen, pa makar s druge strane zagovarao širk.
Ovo je veliko neznanje. Riječi „La ilahe illellah“ ne štite čovjeka od patnje u vatri i ne lišavaju ga širka ako s drugog aspekta čini širk.

Ovim mušricima, neznalicama, će se reći: Poznato je da se Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio protiv židova i da ih je porobljavao a oni su govorili „Nema drugog boga osim Allaha“. Ashabi Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su se borili protiv plemena Benu Hanife a oni su svjedočili da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik. Klanjali su, tvrdili da su pripadnici islama. Isto se odnosi i na one koje je Alijj b. Ebu Talib spalio vatrom.[120]

Ove neznalice priznaju da onaj koji negira proživljenje postaje

nevjernik i bit će ubijen, pa makar izgovarao 'La ilahe illallah'. Isto se odnosi na onoga koji negira nešto od temelja islama. Kako mu to neće koristiti kada negira neke od sporednih propisa vjere, a koristi mu kada negira tevhid koji je temelj i vrhunac vjere poslanika, sallallahu alejhi ve sellem ?! [121]

Međutim, Allahovi neprijatelji nisu shvatili značenje ovih hadisa. Usama je ubio čovjeka koji je tvrdio da pripada islamu, misleći da je on izrazio pripadnost islamu samo iz straha za svoj život i imetak. Kada čovjek obznani islam potrebno se od njega ustegnuti sve dok se ne utvrdi da suprotno postupa principima islama. Uzvišeni Allah je objavio: *„O vjernici, kada u boj krenete, na Allahovu putu, sve dobro ispitajte..."* (En-Nisa,94), tj. dobro provjerite, a sam ajet ukazuje da je potrebno ustegnuti se i dobro provjeriti. Ako se kasnije ustvrdi da ima djela koja su suprotna islamu, bit će ubijen, jer Uzvišeni kaže *„...sve dobro ispitajte..."* , a da se ne ubija kada izgovori ove riječi, provjera i potvrda ne bi imale značenje.[122]

[120] Riječi: „"Ovim mušricima neznalicama će se reći..." su odgovor na nedoumicu koju ove neznalice navode, a odgovor je sadržan u sljedećem:

Prvo: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se borio i porobljavao židove, a oni su govorili da nema drugog boga osim Allaha.

Drugo: Ashabi su se borili protiv plemena Benu Hanife koje je svjedočilo da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Klanjali su i za sebe tvrdili da su muslimani.

Treći: Oni koje je Alijj b. Ebi Talib spalio svjedočili su da nema drugog boga osim Allaha.

[121] Riječi 'ove neznalice priznaju da onaj koji negira proživljenje...' su uslovljavanje ovih neznalica i argumentiranje protiv njih istim navodima koje oni govore. Rekli su da onaj koji negira proživljenje bit će ubijen kao nevjernik. Također, oni koji negira obaveznost nekih od islamskih temelja bit će osuđen kao nevjernik i ubijen, pa makar rekao „La ilahe illallah".

Kako onda ne vjeruje da neće biti ubijen onaj koji negira tevhid, koji je temelj vjere, pa makar izgovarao „La ilahe illallah"? Zar ovog nije preče proglasiti nevjernikom od onoga koji negira namaz ili zekat? Ovo uslovljavanje je ispravno bez imalo dvojbe.

[122] Njegove riječi 'međutim, Allahovi neprijatelji nisu shvatili značenje ovih hadisa...' znače: Nisu shvatili značenje hadisa kojima prave svoje nedoumice. Zatim, pisac, Allah mu se smilovao, pojašnjava njihovo

značenje govoreći:
Hadis koji govori da je Usama , r.a., ubio onoga koji je rekao „La ilahe illallah“ kada ga je prikliještio, a inače je čovjek bio mušrik, pojašnjava da je Usama mislio da ovaj nije bio iskren u svome iskazu, nego je to rekao kako bi se zaštitio. U ovom hadisu nije dokaz da svaki onaj koji kaže „La ilahe illallah“ da je musliman i da je njegova krv zaštićena. Međutim, ovaj hadis je dokaz da je obavezno ustegnuti se od onoga koji kaže „La ilahe illallah“, a zatim se kasnije razmotri njegovo stanje sve dok se ne provjeri. Pisac argumentira za to riječima Uzvišenog: *„O vjernici, kada u boj krenete, na Allahovu putu, sve dobro ispitajte...“* (En-Nisa',94) Allah, Tebareke ve Te'ala, je naredio provjeravanje i utvrđivanje. To ukazuje da, ako je njegovo stanje suprotno onome na čemu je prije bio, obavezno je prema njemu postupiti prema onom što se utvrdilo iz okolnosti. Kada bude sasvim jasno da ima djela koja su suprotna islamu, bit će ubijen. Da se ne ubija, općenito, kada izgovori riječi, ova naredba o provjeravanju ne bi imala nikakve koristi.
U svakom slučaju, hadis Usame ,r.a., nije dokaz da je musliman onaj koji kaže „La ilahe illallah“, a ujedno je mušrik koji obožava kipove, mrtve, meleke, džinne.

Također, u drugom hadisu i njemu sličnim po smislu, tretira se značenje onoga što smo spomenuli, tj. da onaj koji javno obznani tevhid i islam obavezno ga se ustegnuti sve dok se ne utvrdi suprotno tome. Dokaz za to su riječi poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,: ''Zar si ga ubio nakon što se rekao la ilahe illallah?“ Rekao je, također: „Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne kažu la ilahe illallah.“ Isto je rekao i za haridžije: „Gdje god ih susretnete ubijajte ih. Ako ih ja dočekam ubijat ću ih kao što je ubijan narod Ad.“ Haridžije su imale najviše ibadeta, najviše su izgovarale „la ilahe illallah“ i „subhanallah“. Čak su i ashabi zbog toga pred njima sebe smatrali malima. Oni su naučili znanje od ashaba, ali im „la ilahe illallah“, mnoštvo ibadeta, kao i pozivanje na islam nije koristilo kada se kod njih očitovalo suprostavljanje šerijatu.[123]

[123] Riječima: 'također, u drugom hadisu i njemu sličnim značenjima..' misli na drugi hadis poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, : „Naređeno mi je da se borim protiv ljudi...“ Pisac, Allah mu se smilovao, pojašnjava značenje hadisa, a ogleda se u tome da onaj koji obznani islam obavezno ga se ustegnuti sve dok se njegovo stanje ne razjasni, jer Uzvišeni kaže: *„..sve dobro ispitajte...“*
Naredba o potvrđivanju je potrebna ako smo u sumnji. Ako je

izgovaranje riječi „La ilahe illallah“ isključivo kako bi se osoba sačuvala od ubistva, tada nema potrebe za utvrđivanjem. Potom, pisac, Allah mu se smilovao, argumentira mišljenjem da su riječi upućene Usami, „Zar si ga ubio nakon što je rekao „La ilahe illallah?“ (Sahih,Ibid) i riječi, „Naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne kažu la ilahe illallah i da sam ja Allahov poslanik.“ (Sahih,Ibid), naredba za borbu protiv haridžija, za koje je rekao: „Gdje god ih susretnete ubijajte ih!“ (Buhari u El-Menakib,3611,Fethul-bari;Muslim u Ez-Zekah,1066) Iako haridžije klanjaju, spominju Allaha i uče Kur'an. Oni su naučavali od ashaba, r.a., ali im to nije ništa koristilo. Iman nije ušao u njihova srca, kao što je rekao poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „On neće prelaziti njihova grla.“ (sahih)

Isto smo spomenuli za borbu protiv židova i borbu ashaba protiv plemena Benu Hanife. Isto tako je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio povesti borbu protiv Benu el-Mustalik, kada ih je neki čovjek obavijestio da su uskratili zekat, pa je Uzvišeni objavio: ***„O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite...“*** **(El-Hudžurat,6), ovaj čovjek im je slagao.[124] Sve to ukazuje da je poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovim hadisima, s kojima su oni argumentirali, ustvari htio ono što smo mi spomenuli.[125]**
Oni imaju drugu nedoumicu, a ona je je da je vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo da će ljudi na Sudnjem danu tražiti pomoć od Adema, zatim od Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa. Svi će se ispričavati sve dok ne dođu do Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kažu: Ovo ukazuje da traženje pomoći od drugih mimo Allaha nije širk.
Odgovor: Kažemo: Neka je slava Onome koji je zapečatio srca Njegovih neprijatelja, jer mi traženje pomoći od stvorenja, u onome što oni mogu učiniti, ne niječemo. Uzvišeni Allah u priči o Musau kaže: ***„...pa ga zovnu u pomoć onaj iz njegova naroda protiv onog iz neprijateljskog naroda.“*** **(El-Kassas,15) Isto tako, čovjek traži pomoći od svojih saboraca u borbi i sl., a to su stvari koje ljudi mogu učiniti. Mi negiramo traženje pomoći u vidu ibadeta kojeg oni čine kod kaburova evlija, ili u njihovom odsustvu, za stvari koje je moćan učiniti samo Allah.[126]**
Ako je ovo potvrđeno, onda njihovo traženje pomoći od vjerovjesnika, na Sudnjem danu znači da oni žele od njih da mole Allaha da počne obračunavati djela ljudi kako bi se stanovnici Dženneta odmorili od tegobnog stajanja.
To je dozvoljeno i na dunjaluku i na ahiretu. Kao npr. da dođeš

kod dobrog, živog čovjeka s kojim se družiš i da on čuje tvoj govor, pa da mu kažeš: „Moli Allah za mene", kao što su ashabi Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražili to od njega u toku njegovog života.
Ali, poslije smrti se to nije nikako desilo.
Oni ga nisu pitali za zalagnje kod njegovog kabura, čak su ispravni prethodnici – selefu salih, oštro kritikovali one koji su se obraćali dovom Allahu kod poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura. A šta tek reći za onoga ko mu upućuje dovu ?[127]

[124] Povod objave ovog ajeta je proglašen slabim od više učenjaka. Pogledaj knjigu „El-Avasim minel-kavasim" od Ebu Bekra b. El-Arabija, str 102. itd.
[125] To znači da samo izgovaranje riječi „La ilahe illallah" nije zaštita od ubistva, nego je dozvoljeno boriti se protiv onih koji izgovaraju šehadet, ako postoji razlog koji iziskuje borbu protiv njih.
[126] Njegove riječi 'oni imaju drugu nedoumicu...' tj. kažu da traženje pomoći od drugih nije širk, a odgovorio je sa dva odgovora:
Prvi: Ovo je traženje pomoći od stvorenja u onome što je ono u mogućnosti, a to niko ne negira, jer Uzvišeni kaže u priči o Musau: *„... pa ga zovnu u pomoć onaj iz njegova naroda protiv onog iz neprijateljskog naroda."* (El-Kasas,15)
Drugi: Ovi ljudi neće tražiti pomoć od časnih vjerovjesnika kako bi od njih odagnali teškoću, nego će se oni putem njih zalagati kod Allaha da im On otkloni nedaću. Postoji razlika između onoga koji traži pomoć od stvorenja da mu otkloni nedaću i zlo i onoga koji traži od stvorenja da se za njega zalaže kod Allaha kako bi mu Allah to otklonio.
[127] Njegove riječi: „Ako je ovo potvrđeno onda njihovo traženje pomoći..." su drugi odgovor, a on je sadržan u konstataciji da je njihovo traženje pomoći od vjerovjesnika traženje da oni upute dovu Allahu, Azze ve Dželle, da On stvorenja razriješi ovog velikog stajanja. To nije upućivanje dove njima, nego traženje dove od Gospodara, Azze ve Dželle. Ovo je dozvoljeno, jer su i ashabi, r.a., tražili od vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da moli Allaha za njih. U oba Sahiha iz hadisa Enesa, r.a., se prenosi da je neki čovjek došao u džamiju petkom a poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je držao hutbu. Čovjek je rekao: „Allahov poslaniče, imeci propadoše a putevi se prekidoše! Moli Allaha da nam dadne kišu!" Nije rekao: „Pomozi nas, Allahov poslaniče", nego: „Moli Allaha da nam dadne kišu!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podigao ruke i rekao tri puta: „Allahu, pomozi nas kišom!" Allah, Azze ve Dželle, je načinio oblak iz kojeg je padala kiša. Nisu vidjeli

sunca cijelu sedmicu. Kiša je obilno padala. Na sljedećoj džumi došao je neki čovjek (ili možda onaj isti) i rekao: „Allahov poslaniče, voda je porasla i počela rušiti građevine. Moli Allaha Uzvišenog da nam kiša prestane!“ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je molio svog Gospodara rekavši: „Allahu, oko nas a ne nas! Allahu, daj kišu na uzvisine, brijegove, doline i šume.“ (Buhari u El-Istiska',933,Fethul-Bari;Muslim u Salatul-istiska',879) Razvedrilo se, a ashabi su sa džume izašli po sunčanom vremenu.“

Ovo je traženje da poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputi dovu Allahu, Azze ve Dželle, a ne dozivanje Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem , ili traženje pomoći od njega. Time se zna da ova nedoumica, kojom ovi miješaju istinu sa neistinom, nema koristi, nego da je ona pobijeni dokaz kod Allaha, Azze ve Dželle.

Zatim pisac, Allah mu se smilovao, spominje da nema smetnje da dođeš dobrom čovjeku kojeg poznaješ i poznaješ da je ispravan, pa ga upitaš da moli Allaha za tebe. Ovo je istina, ali to čovjek ne treba da uzima kao stalnu praksu, tj. da kada god vidi dobrog čovjeka da kaže: „Moli Allaha za mene!“. Ovo nije bio običaj naših ispravnih prethodnika – selefu salih, jer takav postupak predstavlja oslanjanje na dovu drugoga. Poznato je da je bolje kada čovjek lično moli svoga Gospodara, jer tada čini ibadet kojim se približava Allahu, Azze ve Dželle. Dova spada u ibadet, kao što kaže Allah Uzvišeni: *„Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati !“* (El-Mu'min-Gafir,60)

Kada čovjek lično doziva svoga Gospodara postiže tada nagradu za ibadet a potom se oslanja na Allaha, Azze ve Dželle, u težnji za postizanjem koristi i otklanjanjem štete, za razliku kada od drugoga traži da uputi dovu Allahu za njega. Tada se oslanja na drugoga, pa možda njegovo vezivanje za drugog bude veće od njegove vezanosti za Allaha, Azze ve Dželle. U ovome je velika opasnost, a šejhul-islam, Allah mu se smilovao, kaže: „Traženje jednog čovjeka, od drugoga da uputi dovu Allahu, Azze ve Dželle, spada u pokuđeno traženje“. Kada već čovjek od drugoga traži da čini dovu za njega, treba imati namjeru da se i taj drugi okoristi donošenjem dove za prvoga. On će tada biti nagrađen, a vjerovatno postići ono što se spominje u hadisu: „Kada čovjek upućuje Allahu dove za svoga brata u njegovoj odsutnosti, meleki kažu: „Amin ! I tebi pripada isto.“

Oni imaju drugu sumnju [128]: Kazivanje o Ibrahimu, a.s., kada je bačen u vatru i kada ga je presreo Džibril , a.s., u zraku rekavši: „Imaš li potrebu?“ odgovorio je: „Ne, što se tebe tiče!“ Kažu: Da je traženje pomoći od Džibrila bilo širk, Džibril to ne bi ponudio Ibrahimu!? Odgovor je: Ovo je poput prve nedoumice: Džibril mu je ponudio korist koja mu je već određena. Allah, Azze ve

Dželle, za Džibrila kaže: *„A jedan ogromne snage...“* (En-Nedžm,5) Da mu je Allah naredio da uzme vatru pripremljenu za Ibrahima i ono što je oko nje, u vidu zemlje i brda, te da ih baci na istok ili zapad, to bi Džibril i učinio. Da mu je naredio da Ibrahima stavi na udaljeno mjesto od njih, to bi i učinio. Da mu je naredio da ga podigne na nebesa, učinio bi i to. To je poput bogatog čovejka koji vidi siromaha u potrebi i ponudi mu posudbu ili mu nešto pokloni čime će zadovoljiti njegovu potrebu. Tada ovaj siromah koji je u potrebi odbije da to uzme i strpi se dok mu Allah ne dadne opskrbu na kojoj nikome drugome ne treba izražavati zahvalnost. Da li je onda ovo i blizu traženja pomoći u vidu ibadeta i širka, ako ovakvi išta shvataju ?!

[128] Njegove riječi: „Oni imaju drugu sumnju: Priča o Ibrahimu, a.s., ...“ su odgovor na ovu sumnju:
Džibril mu je predložio stvar koja je moguća i koju on može izvršiti. Da je Allah Džibrilu dozvolio, Džibril bi, shodno snazi koju mu je dao, spasio Ibrahima. Džibril kao što ga Allah opisuje je: *„a jedan ogromne snage.“* Da mu je Allah naredio da uzme vatru koja je pripremljena za Ibrahima i sve što je oko nje, te da je baci na istok ili zapad, to bi i učinio. Da mu je naredio da odnese Ibrahima na od njih daleko mjesto, to bi i učinio. Da mu je naredio da ga podigne na nebesa, i to bi učinio.
Zatim je pisac, Allah mu se smilovao, naveo primjer bogatog čovjeka kojem je došao siromah i rekao: Da li ti imaš potrebe za imetkom, tj. da ti posudim, darujem i sl.? To je bogataš u mogućnosti učiniti. Ovo se ne smatra širkom ako kaže: „Da, imam potrebu, pa mi posudi ili pokloni!“ Tada ovaj siromah nije mušrik.

Završimo govor,[129] ako Allah želi, velikim i veoma važnim pitanjem koje se shvata iz prethodnog rečenog. Međutim, o njemu posebno govorimo zbog njegove veličine i zato što se u njemu mnogo griješi:
Nema sumnje da se tevhid mora očitivati srcem, jezikom i djelom, ako je ijedan od ovih elemenata neispravan, čovjek nije musliman.
Ako spozna tevhid, a ne postupa po njemu, onda je nevjernik inadžija poput Faraona, Iblisa i njima sličnih.
U ovome griješe mnogi ljudi kada kažu: „To je istina i mi to shvatamo. Svjedočimo da je to istina, ali mi to ne možemo činiti i nije moguće da se to prihvati kod naših sunarodnjaka, osim onoga što se slaže sa njima“, i slična opravdanja.[130]
Takav siromah [131] ne zna da većina predvodnika nevjerstva poznaje

istinu i da su je napustili samo zbog nekih opravdanja, kao što Uzvišeni kaže: *„Oni Allahove ajete za ono što malo vrijedi zamjenjuju.“* (Et-Tevbe,9) Postoje i drugi ajeti poput ovoga: *„Oni kojima smo dali Knjigu znaju poslanika kao što sinove svoje znaju.“* (El-Bekare,146)
Njegov rad po tevhidu je samo formalan [132] jer ga ne shvata, ili nije uvjeren svojim srcem, i onda je dvoličnjak (munafik), a dvoličnjak je gori od čistog nevjernika, jer Uzvišeni kaže: *„Licemjeri će na samom dnu Džehennema biti.“* (En-Nisa,145).

[129] Pisac završava spomen nedoumica velikim pitanjem-konstatacijom: Čovjek mora izražavati jednoću Allahu svojim srcem, govorom i djelom. Ako je izražava srcem, a ne izražava jezikom ili djelom, onda je neiskren u svojoj tvrdnji.
Tevhid srca je popraćen tevhidom jezika i djela, jer poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „U tijelu ima jedan komad mesa, ako je on ispravan ispravno je čitavo tijelo, a ako je on neispravan neipravno je čitavo tijelo. To je srce !“ (Buhari El-Imanu,52,Fethul-Bari;Muslim u El-Musâka,1599)
Ako ispovijeda jednoću Allahu svojim srcem, a ne ispoljava je svojim jezikom ili djelom, onda spada u kategoriju ljudi poput Faraona koji je bio uvjeren u istinu i poznavao je. Međutim, ustrajao je u nevjerstvu, bio inadžija i ostao na tvrdnji da on posjeduje rububijjet (da je gospodar).
Uzvišeni kaže: *„I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita, pa pogledaj kako su skončali smutljivci.“* (En-Neml,14) Uzvišeni kaže o Musau da je rekao Faraonu: *„Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja.“* (El-Isra',102)
[130] Riječi: 'u ovome griješe mnogi ljudi...' znače da mnogi ljudi znaju istinu o ovome, govoreći: Mi poznajemo da je to istina, ali mi to ne možemo sprovesti, jer naši sunarodnjaci imaju suprotan stav o tome i tome slična opravdanja. Ovo opravdanje im neće koristiti kod Allaha, Azze ve Dželle, jer je čovjeku obaveza da traži Allahovo, Azze ve Dželle, zadovoljstvo, makar se ljudi srdili i da ne slijedi zadovoljstvo ljudi u Allahovoj, Azze ve Dželle, srdžbi. Ovo uveliko sliči onima koji argumentuju postupcima svojih predaka, a o kojima Allah kaže: *"Mi smo zatekli pretke naše kako ispovijedaju vjeru i prateći ih u stopu mi smo na pravom putu."*, ili u sljedećem ajetu iste sure: *„..mi ih slijedimo u stopu."* (Ez-Zuhurf,22-23)
[131] Riječi 'ovaj siromah ne zna ' označavaju čovjeka koji nema shvatanja i znanja.
Većina predvodnika nevjerstva je znala istinu, ali su bili inadžije i suprostavili se istini, kao što Uzvišeni kaže: *„Oni Allahove ajete za ono što malo vrijedi zamjenjuju.“* (Et-Tevbe,9) i - *„Oni kojima smo dali knjigu znaju poslanika kao što sinove svoje znaju.“* (El-Bekare,146) Oni su

se ispričavali različitim opravdanjima koja im neće koristiti, kao što je bojazan da se izgubi vođstvo, utjecaj i sl..
Mnogi predvodnici nevjerstva znaju istinu, ali je preziru i ne slijede je. Poznavati istinu bez njenog prakticiranja je gore nego je nepoznavati, jer neznalica ima opravdanje, pa će možda doći sebi i početi učiti, za razliku od oholog inadžije. Zato se na židove izlila Allahova srdžba, jer su poznavali istinu, ali su je zanemarili. Kršćani su zalutali, jer oni nisu spoznali istinu. Međutim, poslije slanja Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kršćani znaju, pa su poput židova, tj. i na njih se izlila Allahova srdžba.
[132] Pisac, Allah mu se smilovao, kaže da je postupanje po tevhidu kod ovakvog čovjeka samo formalno jezikom i dijelovima tijela. Međutim, on nije u njega uvjeren srcem i ne shvaća ga. Tada je munafik. Takav je gori od nevjernika koji otvoreno ispoljava svoje nevjerstvo, jer Uzvišeni kaže: *„Munafici su na najnižoj stepenici vatre.“*
Ovo je sasvim jasno za onoga koji je inadžija i zna istinu, ali je prezire svojim srcem i sa njom nije smiren, niti zadovoljan. Međutim, takav je obznanio pridržavanje Šerijata kako bi varao Allaha, Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i vjernike.
Onaj koji ga (tevhid) uopće ne poznaje, ali radi kao što rade drugi ljudi i nije mu predočeno ono što drugi rade i cilj toga, dužnost mu je dostaviti saznanje o tome i podučiti ga. Ako ustraje na nijekanju svojim srcem, onda je munafik (dvoličnjak).

Ova tematika je veoma opsežna,[133] i ako o njoj razmisliš, bit će ti sasvim jasna. Među ljudima vidiš one koji znaju istinu, a napuštaju njeno praktikovanje bojeći se da im bude uskraćen dunjaluk, ugled, ili da bude poistovijećen sa nekim.
Vidiš onoga koji radi po istini formom, ali ne i svojom nutrinom. Kada ga upitaš u šta je uvjeren svojim srcem, on ne zna. Zato, dobro shvati ova dva ajeta iz Allahove Knjige.
Prvi ajet [134]: Uzvišeni kaže: *„Ne ispričavajte se! Jasno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici.“* (Et-Tevbe,66)
Kada si se uvjerio da su neki ashabi, koji su se borili protiv biznantinaca sa Allahovim poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, postali nevjernici zbog riječi koje su izgovorili u šali i igri, onda ti je sasvim jasno da su riječi onoga koji izgovori nevjerstvo ili postupa u skladu sa nevjerstvom, iz straha ili bojazni da će mu biti uskraćen imetak, pozicija ili povodeći se za nekim, daleko veće od riječi koje se izgovori u šali.

Drugi ajet [135]: Uzvišeni kaže: *„Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što*

je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri -, čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika, zato što više vole život na ovom nego na onom svijetu, a Allah neće ukazati na pravi put onima koji neće da vjeruju.“ **(En-Nahl,106-107)**

Allah nije dao opravdanja ovima, osim ako budu prisiljeni, ali da njihovo srce bude smireno sa imanom. U ostalim slučajevima to znači nevjerstvo poslije vjerovanja, bilo to iz straha, povođenja, borbe za domovinu, porodicu, imetak ili se to učini u šali, ili iz nekog drugog razloga. Osim ako je došlo do prisile. Ajet ukazuje na ovu činjenicu sa dva aspekta [136]:

Prvi: Njegove riječi *“- osim ako bude na to primoran.“* Uzvišeni je ovdje izdvojio samo onoga koji je prisiljen, a poznato je da čovjek može biti prisiljen samo na govor ili djelo, a na uvjerenje srca ne može niko biti primoran.

Drugi [137]: Riječi Uzvišenog: *„zato što više vole život na ovom nego na onom svijetu“*, jasno naglašavaju da nevjerstvo i patnja nisu došli kao posljedica uvjerenja, neznanja, mržnje prema vjeri ili ljubavi prema nevjerstvu, nego je razlog tome postojanje ovodunjalučkog interesa kojem je data prednost nad vjerom.

Allah, Subhanehu ve Te'ala, najbolje zna i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.[138]

[133] Pisac, Allah mu se smilovao, pojašnjava da je ova tematika veoma duga i opsežna, jer je njeno izučavanje dugo. Mnogi ljudi odbijaju istinu bojeći se da ne budu radi nje koreni, želeći da ostanu na poziciji ili na dunjaluku. Zato je potrebno pratiti stanja ljudi, i u potpunosti ih poznavati, da bi se znalo ko je dvoličnjak, a ko je iskreni vjernik.

[134] Pisac, Allah mu se smilovao, podstiče da razmislimo o ova dva ajeta iz Allahove Knjige. Prvi je: *„Ne ispričavajte se! Jasno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici.“* (Et-Tevbe,66), objavljen je o munaficima koji su vrijeđali Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove ashabe, učače Kur'ana.

Pisac, Allah mu se smilovao, kaže: Kada su ovi munafici, koji su se borili sa Allahovim poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pohodu na Tebuk, postali nevjernici sa jednom izgovorenom riječju, u šali, a ne ozbiljno, šta tek onda misliš o onome koji uznevjeruje svojim srcem zbog straha od gubitka pozicije, ugleda i sl.? To je daleko veće !

Evidentno je da su svi nevjernici nakon svoga vjerovanja, činili to oni iz šale ili ozbiljno, iz straha ili nade. Svaki čovjek koji javno obznanjuje islam, a u sebi krije nevjerstvo naziva se munafikom, ma

ko bio.

[135] Ovo je drugi ajet na čije razmišljanje pisac, Allah mu se smilovao, podstiče. Ajet kazuje da niko nema opravdanja za nevjerovanje poslije vjerovanja, osim prisiljenoga. Onaj ko dobrovoljno ne vjeruje, iz bilo kojeg razloga, bilo to u šali, želji da sačuva funkciju, odbrani domovinu i sl., on je nevjernik. Allah, Azze ve Dželle, nije dao opravdanja za nevjerovanje osim onome ko je prisiljen, pod uslovom da njegovo srce bude smireno imanom.

[136] Uzvišeni Allah od nevjernika u ovom ajetu nije izuzeo osim onoga koji je primoran, a prisiljavanje može biti riječima ili djelima. Uvjerenje srca poznaje samo Allah, pa je zato nemoguće da prisiljavanje bude vezano za srce. Nije moguće da neko prisili drugoga govoreći mu: 'Moraš vjerovati tako i tako', jer je to skrivena stvar koja se ne poznaje. Prisiljavanje se odnosi na vanjštinu, tj može biti govorom ili djelom.

[137] Drugi aspekt se ogleda u tome da su više voljeli ovodunjalučki život nad Budućim svijetom. Razlog njihovog nevjerstva je preferiranje dunjaluka nad Ahiretom. Pod dunjalukom mislimo na sve ono što je vezano za ovaj svijet u vidu pozicije, imetka, vođstva i sl., čemu se daje prednost u odnosu na Budući svijet i ne vjeruje zbog davanja prednosti dunjaluku. Takva osoba je nevjernik, makar ne preferirala nevjerstvo ali preferira ovodunjalučki život.

Ima ljudi koji su nevjernici zato što vole nevjerstvo i njime su zadivljeni, a neki su nevjernici zbog imetka, pozicije i sl.. Neki ljudi postaju nevjernici kako bi time postigli vlast i sl., tj. zbog različitih ambicija.

[138] Šejhul-islam Muhammed b. Abdulvehhab, Allah mu se smilovao, je ovu svoju knjigu završio vraćajući znanje na Allaha, Azze ve Dželle, i donoseći salavat i selam na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem . Ovim je završena knjiga „Otklanjanje sumnji “.

Molimo Uzvišenog Allaha da nagradi njenog pisca najboljom nagradom i da nama dadne udio u njegovoj nagradi, te da nas zajedno sa njim sastavi u Kući počasti, On je Taj koji je Darežljiv i Plemenit!

Neka je hvala Allahu i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

KOMENTAR ŠEST NAČELA

Pisac, šejhul-islam, kaže:
S imenom Allaha , Milostivog , Samilosnog .
Najveće su čudo i najveći dokaz, koji ukazuje na moć Vladara, Koji sve zna, šest načela koje Allah, Subhanehu ve Te'ala, jasno pojašnjava ljudima, bolje nego što drugi mogu pomisliti. Međutim, poslije toga su mnogi, osim malog broja, svjetski pametnih ljudi, sinova Ademovih, u tome pogriješili.

KOMENTAR: Riječi 's imenom Allaha': Pisac, Allah mu se smilovao, počinje knjigu s imenom Allaha, slijedeći u tome Allahovu, Azze ve Dželle, Knjigu koja je započeta bismilom, te slijedeći Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je počinjao svoja pisma i poslanice bismilom.
Riječ 'Allah': Ime Uzvišenog ukazuje na Stvoritelja, Azze ve Dželle, a ovo ime slijede sva druga imena. U Njegovim riječima: *„Knjigu ti objavljujemo zato da ljude, voljom njihova Gospodara, izvedeš iz tmina na svjetlo, na put Silnoga i Hvaljenoga - Allaha, čije je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji."* (Ibrahim,1-2) ne kažemo da je ime Uzvišenoga (Allaha) ovdje epitet već je veznik pojašnjenja, kako ne bi rekli da se za ime Uzvišenoga veže gramatičko pravilo epiteta. Zato su učenjaci rekli da je najveća spoznaja spoznati termin Allah, jer ovo uzvišeno ime isključivo ukazuje na Allaha, Azze ve Dželle.
Riječ 'Milostivi': Er-Rahman-Milostivi je jedno od imena koje je specifično za Uzvišenoga i njime se niko drugi ne naziva. Njegovo značenje je: Onaj koji se odlikuje velikom milošću.
Riječ 'Samilosni': Er-Rahim-Samilosni je ime Uzvišenog, a njime se mogu nazivati i drugi mimo Njega.
Ono znači: Posjednik stalne milosti. Er-Rahman znači: Onaj koji se odlikuje velikom milošću, a Er-Rahim: Posjednik stalne milosti. Kada se ova dva imena sastave, onda Er-Rahim označava: Onoga koji svoju milost ukazuje kome hoće od Svojih robova. Uzvišeni kaže: *„On kažnjava onoga koga On hoće i milost ukazuje onome kome On hoće, i Njemu ćete se vratiti."* (El-Ankebut,21) Riječju Er-Rahman se misli na: Onoga koji ima obilnu milost.
Njegove riječi ' Najveće je čudo i najveći dokaz koji ukazuje na moć Vladara koji sve zna, šest načela'.

Šejhul-islam Muhammed b. Abdulavehhab, Allah mu se smilovao, pridavao je pažnju kratkim brošurama koje razumije obični čovjek a i onaj koji traži znanje. Od tih boršura je i ova „Šest velikih načela".

Ta načela su:
Prvo načelo: Iskrenost (ihlas) i pojašnjenje onoga što mu je suprotno, a to je širk.
Drugo načelo: Jedinstvo u vjeri i zabrana razilaženja u njoj.
Treće načelo: Poslušnost i pokornost nadređenima.
Četvrto načelo: Pojašnjenje znanja učenjaka, islamskog prava i pravnika u islamu, te onih koji ih oponašaju a nisu od njih.
Peto načelo: Pojašnjenje ko su Allahove evlije.
Šesto načelo: Odbacivanje sumnji koje je postavio šejtan u pogledu ostavljanja Kur'ana i Sunneta.

Ova načela su jako važna i potrebno im je posvetiti posebnu pažnju. Tražim pomoći od Allaha Uzvišenog u njihovom komenataru, onako kako to On olakša.

PRVO NAČELO: **Iskreno ispovijedanje vjere Allahu Jedinome Koji sudruga nema. Pojašnjenje suprotnosti, a to je širk-pripisivanje Allahu druga. Većina Kur'ana načelno s nekoliko različitih aspekata pojašnjava ovo sa riječima koje shvataju i najobičniji ljudi. Kada se sa većinom ummeta desilo ono što se i desilo, šejtan im je prikazao iskrenost u obliku kuđenja dobrih ljudi i nemara prema njihovim pravima. Prikazao im je širk Allahu u obliku ljubavi prema dobrim ljudima i njihovim sljedbenicima.**

KOMENTAR: Riječi 'Iskreno ispovijedanje vjere Allahu Jedinome koji sudruga nema'. Iskrenost prema Allahu znači da čovjek svojim ibadetom cilja približavanje Allahu, Azze ve Dželle, i stizanje do Njegove Kuće počasti (Dženneta), kada rob biva iskren prema Allahu u svojoj namjeri i ljubavi prema Njemu, Njegovom veličanju, u vanjštini i nutrini. On ibadetom želi samo Njegovo Lice i dolazak do Kuće počasti. Uzvišeni kaže:
„Reci: "Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, koji nema saučesnika; to mi je naređeno i ja sam prvi musliman." (El-En'am,162-163)
„I povratite se Gospodaru svome i pokorite mu se..." (Ez-Zumer,54)
„A vaš Bog – jedan je Bog! nema boga osima Njega, Milostivog, Samilosnog ! (El-Bekare,163)
„Vaš Bog je jedan Bog, zato se samo Njemu iskreno predajte !" (El-Hadždž, 34)
Uzvišeni Allah je poslao sve poslanike s time, pa kaže:
„Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim Mene, zato Meni ibadet činite !" (El-Enbija,25)

Allah je to pojasnio u Svojoj Knjizi, kao što pisac kaže: „s nekoliko različitih aspekata pojašnjava ovo sa riječima koje shvataju i najobičniji ljudi." Allahov poslanik, sallallahu alejhi we sellem, je to pojasnio, jer je došao da realizira tevhid, njegovo iskreno ispovijedanje i da ga očisti od svake primjese širka. Zatvorio je svaki put kojim se ovaj tevhid može zaprljati ili oslabiti. Čak je neki čovjek rekao vjerovjesniku, sallallahu alejhi we sellem,: „Ono što je htio Allah i što si htio ti", pa je vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, rekao: „Zar si me učinio takmacem Allahu? Nego reci: "Ono što je Allah Jedini htio."[1]
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, je negirao postupak ovog čovjeka koji je njegovo htijenje vezao sa Allahovim htijenjem upotrebljavajući veznik koji ih izjednačava. To je smatrao pripisivanjem takmaca Allahu, Azze ve Dželle.

Također, poslanik, sallallahu alejhi we sellem, je zabranio zaklinjanje nekim drugim mimo Allahom, smatrajući to širkom Allahu, Azze ve Dželle. Rekao je: „Ko se zakune nečim drugim mimo Allahom postao je nevjernik ili je počinio širk."[2] Zaklinjanje nečim drugim mimo Allahom predstavlja veličanje stvorenja, a to zaslužuje samo Allah, Azze ve Dželle. Kada mu je došlo neko izaslanstvo i uputilo mu riječi „Allahov poslaniče, ti koji si najbolji od nas i sin najboljeg od nas! Ti si naš gospodin i sin našeg gospodina!" Rekao je: „O ljudi, govorite kako inače govorite i neka vas šejtan ne zavodi. Ja sam Muhammed, Allahov rob i poslanik. Ne volim da me uzdižete iznad stepena na kojem me je postavio Allah, Azze ve Dželle."[3]

Pisac, Allah mu se smilovao, je za to napravio posebno poglavlje u Knjizi tevhida, pa je rekao „Poglavlje o Mustafinom, sallallahu alejhi we sellem, pridržavanju granica tevhida i njegovo zatvaranje puteva širka".

Kao što je Uzvišeni pojasnio iskrenost, pojasnio je i ono što mu je suprotno, a to je širk, pa kaže:

„Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga." (En-Nisa,116)

„I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte !" (En-Nisa,36)

„Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu ibadet činite, a taguta se klonite !" (En-Nahl,36) O tome postoje mnogi ajeti.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: „Ko susretne Allaha ne pripisujući Mu ništa, ući će u Džennet. A ko susretne Allaha pripisujući Mu nešto, ući će u vatru."[4] Hadis prenosi Muslim iz hadisa Džabira.

---

[1] Sahih, prenosi ga En-Nesai, 6/10825, također u Amelul-jevmi vel-lejleti, 988. Ibn Madže u El-Keffarat, 2117. Ahmed 1/214. El-Albani,u Sahihu Ibn Madže (1720).

[2] Ebu Davu u El-imanu ven-nuzur (3261); Et-Tirmizi u En-nuzur (1535); Ahmed (2/86-125); Ibn Hibban (10/4358); El-Hakim (4/297); El-Albani, u Sahihul-džami'a (6204).

[3] Sahih, Ebu Davud u El-Edebu (4806); El-Albani, sahih.

[4] Muslim u El-Imanu (93); El-Buhari u Eil-Ilmu (129), Fethul-bari.

Širk je dvojak. Prva vrsta: Veliki širk koji izvodi iz vjere, a to je svaki širk kojeg Zakonodavac spominje i u apsolutnoj je suprotnosti sa tevhidom. Npr. da se neka vrsta ibadeta usmjeri nekome drugom mimo Allahu, kao da se klanja nekome, prinosi žrtvu nekome, zavjetuje se nekome i moli nekoga mimo Allaha, Azze ve Dželle. Isto se odnosi na onoga koji doziva mrtve u kaburu, doziva odsutnog da ga spasi a to je u mogućnosti učiniti samo prisutni. Vrste širka su poznate prema onome što su pisali učenjaci.

Druga vrsta: Mali širk, a podrazumijeva svako verbalno ili fizičko djelo kojeg Zakonodavac naziva širkom, a nije apsolutno u suprotnosti sa tevhidom. Primjer za to je zaklinjanje nečim drugim mimo Allahom. Onaj ko se kune nečim drugim mimo Allahom i nije uvjeren da neko drugi mimo Allah ima veličinu koja je istovjetna Allahovoj Veličini, taj čini mali širk.

U mali širk spada i pretvaranje-rija, a ovo djelo je veoma opasno, jer o njemu vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: „Najviše čega se za vas bojim jeste mali širk.“, pa je upitan o njemu, a onda je odgovorio: „Pretvaranje.“[5] Pretvaranje nekad pređe u veliki širk.

Ibnul-Kajjim , Allah mu se smilovao, mali širk poistovjećuje sa malim pretvaranjem, a to ukazuje da veliko pretvaranje može preći u veliki širk. Neki učenjaci smatraju da riječi Uzvišenog: *„Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim...“* (En-Nisa, 116) obuhvataju sve vrste širka, pa čak i mali. Zato je dužnost čuvati se širka, apsolutno, jer su njegove posljedice kobne. Uzvišeni kaže: *„Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah ćemo ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći.“* (El-Maide,72)

Pošto je Džennet zabranjen mušriku, to znači da će vječno boraviti u Džehennemu. Onaj koji čini širk Allahu bez sumnje će propasti na Ahiretu, jer će u vatri biti vječno, a propada i na dunjaluku jer je podignut dokaz protiv njega i došla mu je opomena. Propao je i nije se okoristio dunjalukom, kao što Uzvišeni kaže: *„Reci; “Stradaće uistinu, oni koji na Sudnjem danu izgube i sebe i porodice svoje. Eto, to je pravo stradanje !”* (Ez-Zumer,15) Propao je jer se od dunjaluka nije ničim okoristio i on ga je odveo u vatru, a ružan li je to odlazak. I njegovi bližnji su izgubili, ako su vjernici, jer su u Džennetu i on neće moći uživati sa njima, a ako su u vatri isto tako, jer kad god uđe jedan narod proklinjat će drugog.

Znaj da je širk veoma skriven, jer ga se pribojavao i bliski prijatelj Milostivog i vođa pravovjernih, kao što Uzvišeni kaže: *„I udalji mene i sinove moje da se klanjamo kumirima,...“* (Ibrahim,35) Razmisli o riječima:

---

[5] Sahih, El-Albani, u Sahihu Tergib (29).

„I udalji mene." Nije rekao 'spriječi me', jer je značenje 'udalji me': 'učini me na strani ibadeta, a kumire na drugoj strani'. Ovo je daleko stilskije od riječi 'spriječi me', jer kada je on na jednoj strani, a kumiri na drugoj između njih je veća udaljenost. Ibn Ebu Melike kaže: „Susreo sam trideset ashaba Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem, a svaki od njih se pribojavao za sebe da ne počini nifak (dvoličnjaštvo)."[6] Vođa vjernika, Omer b. Hattab, r.a., je rekao Huzejfi b. El-Jemanu: „Kunem te Allahom, da li je Allahov poslanik, sallallahu alejhi we sellem, moje ime tebi rekao sa onim imenima munafika ?", iako ga je poslanik, sallallahu alejhi we sellem, obradovao Džennetom, ali se pribojavao da ne bude tako, jer je ta radost bila prema djelima koja je Allahov poslanik, sallallahu alejhi we sellem, vidio tokom njegovog života. Od nifaka (dvoličnjaštva) se smatra sigurnim samo munafik. Nifaka se ne boji osim vjernik. Rob treba nastojati da bude iskren i boriti se svojom dušom za to.
Neki ispravni prethodnici – selefu salih, su rekli: Nizašta se svojom dušom nisam više borio kao što sam se njome borio za iskrenost. Pitanje širka je veoma teško, a nije lahko. Međutim, Allah olakšava iskrenost robu tako što mu je učini pred njegovim očima, pa svojim djelima teži Njegovom licu.

DRUGO NAČELO: **Allah, Azze ve Dželle, je naredio jedinstvo u vjeri, a zabranio razilaženje u njoj. Pojasnio je to savim dovoljno tako da to i obični ljudi shvataju. Zabranio nam je da budemo poput onih prije nas koji su se razjedinili i razišli, pa su propali. Spomenuo je da je naredio muslimanima da budu jedinstveni u vjeri, a zabranio im je razilaženje. To je još jasnije sa zadivljujućim predajama koje se navode u sunnetu. Zatim je došlo do razilaženja u temeljnim i sporednim pitanjima vjere, a to su znanje i pitanja propisa vjere. Poslije su o jedinstvu u vjeri pričali samo heretici ili luđaci.**

KOMENTAR: Njegove riječi 'Allah, Azze ve Dželle, naredio je jedinstvo u vjeri, a zabranio razilaženje u vjeri'.
Drugi temelj koji navodi šejh, Allah mu se smilovao, je jedinstvo u vjeri i zabrana razilaženja u njoj. Ovo veliko načelo je argumentirano Allahovom Knjigom i sunnetom Njegovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem, te praksom ashaba , r.a., i ispravnih prethodnika - selefu salih, Allah im se smilovao.
Allah , Azze ve Dželle, kaže:

[6] El-Buhari u El-Imanu, poglavlje Pribojavanje prigovora da ne poništi djelo, kao muallek.

„O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani! Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On od nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze, da biste na pravom putu istrajali.“ (Ali Imran,102-103)

„I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kada su im već jasni dokazi došli, - njih čeka patnja velika.“ (Ali Imran,105)

„...i ne prepirite se da nebiste klonuli i bez borbenog duha ostali...“ (El-Enfal,46)

„Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili..:“ (El-En'am,159)

„On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisano Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: “Pravu vjeru ispovjedajte i u tome se ne podvajajte !” (Eš-Šura,13)

U ovim ajetima Uzvišeni Allah je zabranio razilaženje i pojasnio njegove kobne posljedice za pojedinca, društvo i cjelokupni ummet.

Dokazi iz sunneta za ovo veliko načelo su: Allahov poslanik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: „Musliman je brat muslimanu, neće mu nanositi nepravdu, ponižavati i potcjenjivati ga. Bogobojaznost je ovdje, bogobojaznost je ovdje“, pa je pokazao na svoja prsa, „dovoljno je čovjeku zla da potcijeni svoga brata muslimana. Sve što je vezano za muslimana zabranjeno je drugom muslimanu, njegov život, čast i imetak.“[7] U drugoj predaji: „Nemojte jedni drugima zavidjeti, mrziti se, špijunirati, prisluškivati, u trgovini nadmetati bez namjere da nešto kupite. Budite Allahovi robovi, braća !“ U drugoj predaji stoji: „Nemojte međusobne odnose prekidati, leđima se jedni drugima okretati, nemjote se mrziti, jedni drugima zavidjeti. Budite Allahovi robovi, braća !“[8] Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: „Vjernik je za vjernika kao građevina čiji se dijelovi međusobno podupiru.“ [9] Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, je rekao Ebu Ejjubu, r.a.,: „Hoćeš da ti ukažem na trgovinu?“ Rekao je: „Svakako, Allahov poslaniče.“ Reče mu: „Nastoj da pomiriš ljude kada međusobni nered prave i da ih približavaš kada se udalje jedni od drugih.“[10] Nasuprot naredbi vjerovjesnika, sallallahu alejhi we sellem, vjernicima da se međusobno

---

[7] Sahih, El-Buhari u El-Mezalim (2442) Fethul-bari; Muslim u El-Birru ves-sile (2580).
[8] Sahih, El-Buhari u El-Edebu (6066), Fethul-bari; Muslim u El-Birru ves-sile (2563).
[9] Sahih, El-Buhari u Es-salah (481), Fethul-bari; Muslim u El-Birru ves-sile (2585).
[10] Hadis je veoma slab, El-Hejsemi u El-Medžme'u u Kitabul-edeb. Prenosi ga El-Bezzar, a u lancu prenosilaca je Abdurrahman b. Abdullah el-Umeri koji je metruk.

vole, da budu jedinstveni, da vole jedni drugima dobro i da surađuju u dobru i bogobojaznosti, te da uzimaju za povode kojima takvi postupci jačaju i unapređuju. Postoji i zabrana od Vjerovjesnika, u pogledu svega onoga što vodi razjedinjavanju i međusobnom udaljavanju muslimana. Razjedinjenje i međusobna mržnja za muslimana imaju štetne posljedice. Razjedinjavanje je radost očima šejtana iz reda džinna i ljudi, jer oni od pripadnika islama ne žele da se okupe ni na jednoj stvari. Žele da budu razjedinjeni, jer razjedinjenost slabi snagu koja se postiže pridržavanjem i okretanjem Allahu, Azze ve Dželle.
Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, je podstakao na jednistvo i međusobnu ljubav svojim riječima i djelima. Zabranio je razilaženje i razjedinjavanje koji vode u nejedinstvo riječi i nestanak moći.

Praksa ashaba. Između njih, r.a., se desilo razilaženje, ali se time nisu razjedinili i izražavali neprijateljstvo ili se mrzili. Oni su se razilazili u doba Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem, dok je on bio među njima. Jedan od primjera je i primjer kada je poslanik, sallallahu alejhi we sellem, završio bitku El-Ahzab došao mu je Džibril naređujući mu da krene ka plemenu Benu Kurejza, jer su oni (Benu Kurejza) iznevjerili ugovor. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, je rekao svojim ashabima: „Neka od vas niko ne klanja ikindiju osim u plemenu Benu Kurejza.“[11] Izašli su iz Medine ka plemenu Benu Kurejza, a nastupilo je vrijeme ikindije namaza. Jedni su rekli: Klanjat ćemo samo u Benu Kurejzi, pa makar sunce zašlo, jer je vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, rekao: „Neka od vas niko ne klanja ikindiju osim u plemenu Benu Kurejza,“ pa kažemo: Mi čujemo i pokoravamo se.“ Drugi su rekli: „Klanjat ćemo ikindiju na vrijeme, jer je Allahov poslanik, sallallahu alejhi we sellem, time htio postaći na što brži polazak, a nije od nas želio da odgađamo namaz.“ To je došlo do vjerovjesnika, sallallahu alejhi we sellem, i on nikoga od njih nije prekorio. Oni se nisu razjedinili zato što su imali različito shvatanje hadisa Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem.
Praksa ispravnih prethodnika. Jedan od temelja ehli sunneta vel-džema'ata u pogledu pitanja u kojima se razilaze, jeste da: Ako je razilaženje uzrokovano idžtihadom i ako idžtihad ima smisla, jedni drugima nalaze izgovor za to i ne izražavaju međusobnu mržnju, neprijateljstvo i prezir. Uvjereni su da su braća, pa makar bilo razilaženja među njima. Neki od njih su klanjali za drugima za koje su smatrali da nemaju abdesta, a onaj koji je predvodio namaz je smatrao da ga ima. Primjer za to je da se klanja za osobom koja je jela devino meso, a da onaj koji predvodi namaz smatra da jedenje devinog

[11] Sahih, El-Buhari u el-Džumu'a (946), Fethul-bari; Muslim u El-Džihad (1770).

mesa ne kvari abdest. Dok oni koji za njim klanjaju smatraju da to kvari abdest. Smatrali su da je namaz iza takvog čovjeka ispravan, iako kada bi ga (muktedija) klanjao sam po sebi ne bi ga smatrao ispravnim. Sve ovo je bilo opravdano činjenicom da su smatrali da razilaženje iz idžtihada, koji ima smisla i koji je opravdan, ustvari i nije razilaženje, jer svaki od ovih koji se razilaze slijedi dokaz od kojeg mu nije dozvoljeno odstupiti. Oni smatraju da njihov brat, kada ima suprotno mišljenje o nekom djelu slijedeći dokaz, ustvari je u saglasnosti sa njima. Oni pozivaju na slijeđenje dokaza odakle god dolazi. Iako nisu u saglasnosti sa njegovim dokazom, oni su ustvari u saglasnosti sa njim, jer on postupa prema onome u što oni pozivaju i upućuju, a to je uzimanje Allahove Knjige i sunneta poslanika, sallallahu alejhi we sellem, za sudiju.

One stvari u kojima razilaženje nije opravdano i nema smisla, a to je ono što je u suprotnosti postupcima ashaba i tabiina, je pitanje vjerovanja u kojem su mnogi ljudi zalutali. Razilaženje u tim pitanjima se desilo nakon prvih odabranih generacija, tj. razilaženje se raširilo tek poslije odabranih generacija, iako je bilo razilaženja u generaciji ashaba. Međutim, treba znati da, kada spomenemo generaciju ashaba, to ne znači da je su svi ashabi bili živi, nego se misli na generaciju čiji su pripadnici većinom prisutni. Šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, kaže: „Nestanak jedne generacije se konstatuje kada nestane većine njenih pripadnika."

Odabrane generacije su nestale, a među njima nije bilo ovog razilaženja koje se proširilo poslije njih u pogledu vjerovanja. Onaj koji suprotno postupa onome na čemu su bili ashabi i tabiini, to je dokaz protiv njega, a njegovo suprostavljanje se neće prihvatiti.

Pitanja u kojima je postojalo razilaženje u doba ashaba, a imala su smisla i opravdanosti, neminovno se i dalje mora u njima razilaziti. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: „Kada sudac sudi, pa donese sud na osnovu intuicije (idžtihad), pa pogodi istinu ima dvije nagrade. A kada donese sud na osnovu intuicije, pa pogriješi ima jednu nagradu."[12] To je parametar.

Dužnost je svim muslimanima da budu jedan ummet i da među njima ne dolazi do razilaženja i partijašenja, tako da se međusobno svojim jezicima ne kose, da jedni protiv drugih ne izražavaju neprijateljstvo i međusobno se mrze zbog razilaženja koje ima smisla i opravdanosti. Ako se i raziđu u pogledu onoga što šerijatski tekstovi iziskuju zbog različitosti shvatanja, za to treba imati fleksibilnosti i iznalaziti opravdanja. Neka je hvala Allahu. Važno je objediniti srca i ujediniti zajedničku riječ. Nema sumnje da neprijatelji muslimana

---

[12] Sahih, El-Buhari u El-'Iatisam (7352), Fethul-bari; Muslim u El-Akdije (1716).

vole da se muslimani razjedine, bili to neprijatelji koji javno izražavaju neprijateljstvo ili neprijatelji koji se pretvaraju da su prijatelji muslimanima i islamu, a ustvari to nisu.

TREĆE NAČELO: **U potpuno jedinstvo spadaju poslušnost i pokornost onome koji nam je nadređen, pa makar to bio crni abesinijski rob. Allah, Azze ve Dželle, je to naširoko i dovoljno pojasnio različitim vrstama pojašnjenja s aspekta šerijata i kadera. Ovo načelo je zatim postalo nepoznato većini onih koji se pozivaju na znanje, pa kako će onda raditi po njemu?**

KOMENTAR: Riječi: 'U potpuno jedinstvo spadaju poslušnost i pokornost'. Pisac, Allah mu se smilovao, spominje da se potpuno ujedinjenje ogleda u poslušnosti i pokornosti onima koji su nadređeni, izvršavanju onoga što naređuju i izbjegavanju onoga što zabranjuju, pa makar nam kao nadređeni bio postavljen abesinijski rob. Njegove riječi: ' Allah , Azze ve Dželle, je to naširoko i dovoljno pojasnio'. Šerijatsko pojašnjenje ovog načela se ogleda u Allahovoj Knjizi i sunnetu Njegovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem. Uzvišeni kaže:

„O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim.“ (En-Nisa,59)

„I pokoravajte se Allahu i Poslaniku Njegovu, i ne prepirite se da nebiste klonuli i bez borbenog duha ostali; i budite izdržljivi, jer Allah je, zaista, na strani izdržljivih.“ (El-Enfal,46)

„Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte ! (Ali Imran,103)

Sunnet Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem.
U oba Sahiha iz hadisa Ubade b. Samita se prenosi: „Dali smo prisegu Allahovom poslaniku, sallallahu alejhi we sellem, na poslušnost i pokornost u onome što volimo i preziremo, poteškoć i lahkoći, kada se drugima nad nama bude davala prednost i da se nećemo boriti za vlast.“ Rekao je: „Osim da vidite otvoreno nevjerstvo, jer vam je to dokaz od Allaha.“[13] Poslanik kaže: „Ko kod svoga nadređenog vidi nešto neka se strpi, jer onaj koji se udalji od džema'ata koliko je pedalj, pa umre, umro je paganskom smrću.“ [14] Kaže poslanik, sallallahu alejhi we sellem,: „Ko izvuče svoju ruku iz pokornosti, susrest će Allaha na Sudnjem danu a neće imati dokaza.“ [15]

---

[13] Sahih, El-Buhari u El-Fiten (7056); Muslim u El-Imare (1709).
[14] Sahih, El-Buhari u El-Fiten (7054); Muslim u El-Imare (1849).
[15] Sahih, Muslim u El-Imare (1851).

Rekao je: „Slušajte i pokoravajte se, makar da vam za nadređenog bude postavljen crni abesinijski rob.“ [16] Kaže: „Dužnost je čovjeku muslimanu slušati i pokoravati se u onome što voli i prezire, osim da mu se naredi nepokornost. A kada mu se naredi nepokornost, onda nema slušanja i pokornosti.“[17] Muttefekun alejhi.

Abdullah b. Omer, r.a., kaže: „Bili smo sa vjerovjesnikom na putovanju, pa smo odsjeli na jednom mjesto. Poslanikov muezzin pozvao je riječima „Zajednički namaz!“ Okupili smo se kod Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem, pa je rekao: „Nijednog vjerovjesnika nije Allah poslao a da nije bio zadužen da svoj narod uputi na dobro koje za njih poznaje. Da ih upozorava na zlo koje za njih poznaje. Ispravnost ovog vašeg ummeta je učinjena na njegovom početku, a zadnji dio ovog ummeta će zadesiti iskušenja i stvari koje vi negirate. Doći će smutnje pa će jedni druge porobljavati. Doći će smutnja u kojoj će vjernik reći: ‘Ovo je moja propast!’ Doći će smutnja, pa će reći: ‘Ovo je ta!’ Ko voli da bude udaljen od vatre i da uđe u Džennet neka mu njegova smrt dođe a on vjeruje u Allaha i Sudnji dan. Neka ljudima čini ono što voli da se i njemu čini. Ko da prisegu imamu pružajući mu svoju ruku i plod svoga srca, neka mu se i pokorava koliko može. Pa, ako dođe drugi, koji se sa njim bori za vlast, ubijte posljednjeg.“ Prenosi Muslim. [18]

Pojašnjenje ovog načela dostojanstvom i ugledom

Nije skriveno stanje ovog islamskog ummeta kada se pridržavao svoje vjere i oko nje okupljao. Kada je veličao svoje predvodnike, pokoravajući im se u dobru. Ummet je tada imao vođstvo i uticaj na Zemlji. Uzvišeni kaže:

„Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurni namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah bezbjednošću zamijeniti; oni će samo Meni ibadet činiti, i neće druge Meni ravnim smatrati. (En-Nur,55)

„A Allah će sigurno pomoći one koji vjeru njegovu pomažu, - ta Allah je zaista Moćan i Silan -, one koji će, ako im damo vlast na Zemlji, molitvu obavljati i milostinju udjeljivati i koji će tražiti da se čine dobra djela, a odvraćati od nevaljalih – A Alahu se na kraju sve vraća.“ (El-Hadždž,40-41)

Kada je islamski ummet počinio ono što je počinio, kada je razjedinio svoju vjeru, kada su se pobunili protiv svojih vođa ustajući protiv njih, postali su glupaci, a strahopoštovanje je nestalo iz srca njihovih neprijatelja.

---

[16] Sahih, El-Buhari u El-Ezan (693).
[17] Sahih, El-Buhari u El-Ahkam (7144); Fethul-bari; Muslim u El-Imare (1839).
[18] Sahih, Muslim u El-Imare (1844).

Ušli su u razmirice, doživjeli kolaps i njihova snaga se raspršila. Na njih su se sručili narodi i postali su beznačajni kao morska pjena.
Ovo načelo nije poznato kod većine onih koji se pozivaju na znanje i koji ljubomorno čuvaju Allahovu vjeru, a djelovanje po njemu je napušteno. Svaki pojedinac je sebe vidio vladarem ili na poziciji vladara, kao takmaca postojećem vladaru. Naša zajednička dužnost, bili vođe ili podređeni, je da izvršimo ono što nam je Allah stavio u obavezu u vidu međusobne ljubavi i saradnje u vidu dobra i bogobojaznosti, te ujedinjenju koristi kako bi uspjeli. Dužni smo da se ujedinimo oko istine i da se oko nje pomažemo, da budemo iskreni u svim našim djelima i da težimo ka jednom cilju, a on je popravka ovog ummeta, prema našim mogućnostima, u vjerskom i svjetskom smislu. To neće moći sve dok naša riječ ne bude jedinstvena i ne ostavimo međusobne razmirice i oprečnosti koje ne vode ka cilju, već možda putem njih željeni cilj nas mimoilazi i nestaje nam onoga što već imamo.
Kada se zajednička riječ razjedini, podanici postanu nepokorni, a kada strasti i mržnja zavladaju svaki pojedinac nastoji sprovesti svoju riječ, pa makar istina i pravda bila u suprotnosti i izlazila iz okvira Allahovih , Azze ve Dželle, uputa. Uzvišeni kaže:
„O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani! Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On 0d nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze, da biste na pravom putu istrajali.“ (Ali Imran,102-103)
Kada svaki čovjek sazna svoja prava i svoje dužnosti i to izvrši, prema mudrosti, tada opće i pojedinačne stvari teku u najboljem i najsavršenijem redu.

ČETVRTO NAČELO: **Pojašnjenje o znanju i učenjacima, pravu i pravnicima. Pojašnjenje o onima koji ih oponašaju, a nisu od njih. Uzvišeni Allah je pojasnio ovo nečalu na početku sure El-Bekare, govoreći:**
„O sinovi Israilovi, sjetite se blagodati Moje koju sam vam podario, i ispunite zavjet koji ste Mi dali, - ispuniću i Ja svoj koji sam vama dao... “ **(El-Bekare,40) do riječi:** ***„O sinovi Israilovi, sjetite se blagodati Moje koju sam vam podario i toga što sam vas nad ostalim ljudima bio uzdigao.“*** **(El-Bekare,47)**
Ovo je još jasnije kada nam to sunnet pojašnjava govorom koji je jasan i pristupačan i najprostijem čovjeku.

Zatim je ovo načelo postala najčudnija stvar. Znanje i islamsko pravo su postali novotarije i zablude, a najbolje što imaju kod sebe je miješanje istine i neistine. Znanje, kojim je Allah obavezao svoja stvorenja i kojeg je pohvalio, su počeli zagovarati samo heretici i luđaci, a onaj koji ga negira, koji se bori protiv njega i koji piše upozoravajući i zabranjujući to znanje, on je pravnik i učenjak!

KOMENTAR: Riječi: 'Pojašnjenje o znanju i učenjacima, pravu i pravnicima'. Ovdje se pod znanjem misli na šerijatsko znanje, a ono je znanje koje je Allah objavio Svome poslaniku, sallallahu alejhi we sellem , u vidu jasnih dokaza i upute. Znanje o kome je izražena pohvala je šerijatsko znanje, tj. znanje koje je Allah objavio Svome poslaniku, sallallahu alejhi we sellem, u Knjizi ili mudrosti: *„Reci: "Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju ? Samo oni koji pameti imaju pouku primaju!"* (Ez-zumer,9) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: „Kome Allah želi dobro podući ga propisima vjere."[19] Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, također kaže: „Vjerovjesnici u nasljedstvo nisu ostavili ni dinara ni dirhema, nego su ostavili znanje, pa ko ga uzme zadobio je veliko blago."[20] Poznato je da su vjerovjesnici ostavljali u nasljedstvo šerijatsko znanje. I pored toga, mi ne negiramo da druge nauke nemaju koristi, ali je ta korist dvojaka: Ako pomaže pokornosti Allahu i pobjedi Njegove vjere, i ako se njome koriste Allahovim robovi, onda je to znanje dobro i korisno. Neki učenjaci su spomenuli da je naučavanje zanata kolektivna obaveza (fardi-kifaje). Međutim o ovome ima različitih mišljenja i razilaženja.
U svakom slučaju, znanje o kome je izražena pohvala, kao i o onima koji ga traže, je naučavanje Allahove Knjige i sunneta Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem. Sve što je mimo toga, ako ono vodi dobru i ono je dobro, ako vodi zlu i ono je zlo. Ako nije ni jedno ni drugo, onda je to traćenje vremena i besmislica.

Znanje ima mnoge vrijednosti.
Od njih su: Allah uzdiže učenjake na Ahiretu i na dunjaluku. Na Ahiretu će ih podići na stepene shodno izvršenom pozivu ka Allahu i prakticiranju onoga što su naučili. Allah će ih na dunjaluku podići između ostalih svojih robova shodno praktikovanju i širenju znanja. *„Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje."* (El-Mudžadele,11)
Znanje je nasljedstvo od Poslanika, sallallahu alejhi we sellem, kao što on

[19] Sahih, El-Buhari u El-Ilm (71), Fethul-bari; Muslim u Ez-zekah (1037).
[20] El-Albani, u Es-Sahihu Džami'a (6297); prenose ga peterica.

kaže: „Vjerovjesnici nisu ostavili u nasljedstvo ni dinara ni dirhema nego su ostavili znanje, pa ko ga uzme uzeo je veliko blago."

Ono što poslije smrti ostaje čovjeku je znanje, jer se vjerodostojno u hadisu prenosi da je vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, rekao: „Kada čovjek umre njegova djela se prekidaju osim u tri slučaja: stalna sadaka, znanje kojim se koriste drugi ili dobro dijete." [21]

Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, nije nikoga podsticao da zavidi drugome osim sa dvije stvari. Traženje znanja i postupanje po njemu I Bogatašu koji je svoj imetak podredio islamu.

Od Abdullaha b. Mes'uda se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, rekao: „Zavidnost nije zavidnost u dvije stvari: čovjeku kojem je Allah dao imetak, pa ga on troši na putu istine i čovjeku kome je Allah dao mudrost pa on njome sudi i druge podučava." [22]

Znanje je svjetlost koja obasjava roba, pa onda zna kako će obožavati svoga Gospodara i postupati prema drugima. Njegova putanja u svim postupcima je sazdana na znanju i dokazu.

Učenjak je svjetlost pomoću koje ljudi idu pravim putem, svjetlost iz koje ljudi uzimaju uputu u pitanjima vjere i dunjaluka. Mnogim ljudima nije nepoznata priča o čovjeku iz Benu Israila koji je ubio devedesetdevet osoba, pa je upitao nekog pobožanjaka: da li za njega ima pokajanja. Pobožnjaku je ta stvar bila golema, pa je rekao: „Ne." Zatim ga je ovaj ubio i broj ubijenih je dostigao stotinu. Zatim je otišao učenjaku i upitao ga, pa ga je obavijestio da za njega ima pokajanja i da između njega i pokajanja nema nikakve prepreke. Potom ga je uputio na stanovnike jednog područja koji su bili dobri, da ode ka njima. Krenuo je, ali mu je smrt došla na tom putovanju. Ova priča je poznata, a pogledaj razliku između onoga koji zna i onoga koji ne zna! [23]

Kada ti je ovo jasno onda moraš spoznati i ko su to istinski učenjaci. Oni su ljudi koji odgajaju druge u skladu sa šerijatom od njihovog Gospodara, sve dok se ovi učenjaci jasno ne izdvoje od onih koji se sa njima poistovjećuju, a ustvari nisu od njih. Poistovjećuju se sa njima u izgledu, izrazima, djelima, ali nisu poput njih u pogledu iskrenog odnosa prema robovima i težnji za istinom. Najbolje kod takvog je da se pomiješa istina i neistina, a da se onda uobliči ukrašenim frazama za koje žedni misle da je voda, a kada im priđe ništa ne nađe.

Ustvari, to su novotarije i zablude koje neki ljudi misle da su to znanje, poznavanje islamskog prava, a ono što je mimo toga svega su navodi koje pričaju heretici i luđaci.

---

[21] Sahih, Muslim u El-vesijje (1631).

[22] Sahih, El-Buhari u El-Ilm (73), Fethul-bari; Muslim u Salatul-musafirin (816).

[23] Sahih, El-Buhari u Ehadisul-enbija (3470), Fethul-bari; Muslim u Et-tevbe (2766).

Ovo je značenje riječi pisca, Allah mu se smilovao, kao da on aludira na vođe sljedbenika novotarija koji zavode sa pravoga puta i koji ehlisunnet optužuju za ono od čega su oni čisti, kako bi ljude odvratili da uzimaju istinu. Ovo je nasljeđe onih koji su činili nered i tiraniju prije njih i koji su utjerivali poslanike u laž. Uzvišeni kaže: *„I tako je bilo, ni onima prije ovih nije došao nijedan poslaik, a da nisu rekli: "Čarobnjak je !", ili: "Lud je !", zar su to jedni drugima u amanet ostavljali?* (Ez-Zarijat,52-53)

PETO NAČELO: **Uzvišeni pojašnjava ko su Allahovi štićenici-evlije i pravi razliku između njih i onih koji se sa njima poistovjećuju, a takvi su, ustvari, Allahovi neprijatelji, munafici i veliki grješnici. O ovome je dovoljan jedan ajet iz sure Ali Imran. Uzvišeni kaže:** ***„Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti !"*** **(Ali imran,31)**
U suri El-Maide Uzvišeni kaže: ***„O vjernici, ako neko od vas od vjere svoje otpadne, - pa, Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole."*** **(El-Maide,54) a u suri Junus:** ***„I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali."*** **(Junus,62-63) Zatim je kod većine onih koji se pozivaju da imaju znanje i da upućuju stvorenja, te da čuvaju šerijat donešeno pravilo da evlije moraju ostaviti slijeđenje poslanika a da onaj koji ih slijedi nije od njih. Mora se ostaviti džihad, jer onaj koji se bori nije od njih. Moraju se ostavit iman i bogobojaznost, jer onaj koji se veže za iman i bogobojaznost nije od njih.**
Gospodaru naš, molimo te za ispravnost i oprost, Ti si Onaj Koji čuje sve dove !

KOMENTAR: Njegove riječi: 'Uzvišeni pojašnjava ko su to Allahovi štićenici-evlije'. Allahove evlije su oni koji vjeruju u Njega, koji Ga se boje (strahuju) i koji su istrajni u Njegovoj vjeri, a Uzvišeni Allah ih je opisao kao: *„I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali."* (Junus,62-63) Nije svaki onaj koji tvrdi da je evlija, evlija, jer bi to svako za sebe onda tvrdio. Onaj koji tvrdi za sebe da je evlija bit će stavljen na vagu dijela, pa ako su mu djela bila sazdana na imanu i takvaluku, onda je evlija, a u usprotnom nije. Njegovo prizivanje velajeta (da je evlija) predstavlja samohvalu koja je u suprotnosti za bogobojaznošću, jer Uzvišeni kaže: *„Zato se ne hvališite bezgrješnošću svojom – On dobro zna onoga koji se grijeha kloni."* (En-Nedžm,32)

Ako ustvrdi za sebe da je Allahov evlija, onda je sam sebe pohvalio, a tada je zapao u nepokornost Allahu i Njegovu zabranu. To je suprotno bogobojaznosti, jer Allahovi štićenici sami sebe ne hvale i ne iznose takva svjedočenja. Oni vjeruju u Allaha i boje Ga se, izvršavaju Mu pokornost na najpotpuniji način. Oni ne obmanjuju ljude takvim tvrdnjama kako bi ih zaveli sa pravog puta. Ovi sebe nekada nazivaju „sejjidima“, nekada „evlijama“, a da čovjek razmotri njihovo stanje, uvidio bi da su oni najudaljeniji od naziva „evlija“ i „sejjid“. Moj savjet braći muslimanima jeste da ne budu obmanjeni tvrdnjama da su neki evlije sve dok njihovo stanje ne usporede sa tekstovima šerijata koji opisuju Allahove evlije.

Šejh, Allah mu se smilovao, je aludirao na znak ljubavi prema Allahu i Njegovu zaštitu, što je preuzeo iz ajeta.

Prvi ajet: Uzvišeni Allah u suri Ali Imran kaže: *„Reci: “Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!” – a Allah prašta i samilostan je.“* (Ali Imran,31)

Ovaj ajet se naziva „ ajet iskušenja “, jer su ljudi tvrdili da vole Allaha Uzvišenog, pa je On, Azze ve Dželle, objavio ovaj ajet. Onaj ko se poziva na ljubav prema Allahu, moramo pogledati u njegovo djelo.

Ako bude slijedio Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem, onda je iskren, a u suprotnom laže.

Drugi ajet: Uzvišeni u suri El-Maide kaže: *„O vjernici, ako neko od vas od vjere svoje otpadne, - pa, Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole.“* (El-Maide,54)

Oba ova ajeta evlije opisuju znakovima i plodovima ljubavi.

Prvi opis: Oni su prema vjernicima ponizni, protiv njih se ne bore, ne ustaju protiv njih, niti ih odbacuju.

Drugi opis: Oni su ponosni u odnosu na nevjernike, tj. superorni i silni prema njima.

Treći opis: Oni se bore na Allahovom putu, ulažu trud u borbi protiv Allahovih neprijatelja, kako bi Allahova Riječ bila gornja.

Četvrti opis: Oni se radi Allaha ne boje ničije kritike, tj. kada ih neko prekori za ono što su izvršili od Allahove vjere oni se ne pribojavaju njegove kritike i to ih nije spriječilo da postupaju po Allahovoj, Azze ve Dželle, vjeri.

Treći ajet: Riječi Uzvišenog u suri Junus: *„I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.“* (Junus,62-63)

Uzvišeni Allah je pojasnio da su Allahove evlije oni koji imaju ova dva epiteta: iman i takvaluk. Iman se ogleda u srcu, a takvaluk dijelovima tijela. Ko tvrdi da je evlija, a nema ova dva epiteta on je lažac.

Zatim šejh, Allah mu se smilovao, pojašnjava da je situacija postala suprotna kod većine onih koji tvrde da imaju znaje, da upućuju stvorenja i da čuvaju Šerijat. Evlija je za njih onaj koji ne slijedi poslanike, koji se ne bori na Allahovom putu, ne vjeruje u Njega, niti Ga se pribojava.
Lijepo bi bilo da pređemo ovdje na ono što je napisao šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, u svojoj poslanici, zvanoj „Razlike između evlija Milostivog i šejtanovih evlija". Navest ćemo ovdje ono što nam je dostupno.
Uzvišeni u Svojoj Knjizi i sunnetu Njegovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem, pojašnjava da On ima Svoje štićenike među ljudima, da šejtan ima svoje štićenike. Napravio je razliku između evlija Milostivog i šejtanovih evlija, pa kaže: *„I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali, za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu, - Allahove riječi niko ne može izmjeniti – to će, zaista, velik uspjeh biti."* (Junus,62-64)
Spomenuo je i šejtanove evlije, pa kaže: *„Kada hoćeš da učiš Kur'an, zatraži od Allaha zaštitu od šejtana prokletog, on doista nema nikakve vlasti nad onima koji vjeruju i koji se u Gospodara svoga pouzdaju; njegova je vlast jedino nad onima koji njega za zaštitinika uzimaju i koji druge Allahu ravnim smatraju."* (En-Nahl,98-100)
Potrebno je napraviti razliku između jednih i drugih, kao što su Allah i Njegov poslanik, sallallahu alejhi we sellem, napravili razliku među njima. Allahove evlije su bogobojazni vjernici, oni koji vjeruju u Njega i izražavaju prijateljstvo prema Njemu, koji vole ono što On voli, mrze ono što On mrzi, zadovoljni su oni s čime je On zadovoljan, srditi su na ono na što je On srdit, naređuju ono što On naređuje, zabranjuju ono što On zabranjuje, daju ono što On voli da se daje i uskraćuju ono što On voli da se uskraćuje. Allahov evlija može biti samo onaj koji vjeruje u njega (poslanika, sallallahu alejhi we sellem) i u ono s čime je došao, slijedeći ga u javnosti i tajnosti.
Ko tvrdi da ga Allah voli i da je Njegov evlija, a ne slijedi poslanika, sallallahu alejhi we sellem, onda nije Allahov evlija, već mu se suprostavlja i Allahov je neprijatelj, tj. šejtanski evlija. Uzvišeni kaže: *„Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!" – a Allah prašta i samilostan je."* (Ali Imran,31)
Ljudi se razlikuju u stepenu Allahovog, Azze ve Dželle, velajeta ovisno o njihovoj razlici u imanu i takvaluku. Također, razlikuju se u neprijateljstvu prema Allahu shodno razlikama u nevjerstvu i licemjerstvu. Allahove evlije su dvojake: Oni koji prednjače i koji su privrženi Allahu, oni sretni i osrednji koje Allah spominje na više mjesta u Svojoj Časnoj Knjizi, tj. na početku na kraju sure El-Vaki'a,

u suri Ed-Dehr, El-Mutaffifun, El-Fatir ...
U Džennetu se uveliko razlikuju stepeni. Allahovi štićenici, bogobojazni vjernici imaju svoje stepene shodno imanu i takvaluku. Onaj ko se ne približava Allahu ne čineći dobro i ne napuštajući zla djela, ne može biti Allahov evlija. Nije nikome dozvoljeno da bude uvjeren da je takav evlija, posebno ako mu je dokaz za to (tj. njegov velajet) nekakvo otkrovenje za koje je čuo od njega, neka vrsta neobičnih postupaka i slično. Nikome nije dozvoljeno da time argumentira da je određena osoba Allahov evlija, pa makar i ne znao ono što opovrgava njegov velajet. Šta te onda reći kada se zna za stvari koje su suprotne njegovom velajetu?
Primjer za to je da osoba zna da onaj koji se smatra evlijom nije uvjeren da je dužnost slijediti vjerovjesnika, sallallahu alejhi we sellem, javno i tajno, nego je uvjeren da slijedi šerijat u njegovoj vanjštini, bez stvarnog unutrašnjeg slijeđenja, ili da je uvjeren da Allahove evlije imaju put do Allaha koji nije kao put vjerovjesnika.
Prema tome, onaj koji kaže da je evlija, a ne obavlja islamske dužnosti, ne izbjegava zabrane, nego čak čini djela koja su u suprotnosti sa tim, nemamo pravo za njega reći da je Allahov evlija. Allahove evlije ne posjeduju ništa čime bi se razlikovale od ostalih ljudi u pogledu dozvoljenih stvari. Nije uslov da Allahov evlija bude nepogrješiv, da ne pravi propuste i ispade. Moguće je da mu dio šerijatskog znanja bude nepoznat, a moguće je da mu se pomute neka vjerska pitanja. Pošto je moguće da Allahov evlija pogriješi, ljudima nije obaveza da vjeruju u sve ono što on govori, kako kod njih ne bi postao vjerovjesnik. Zapravo, potrebno je to sve usporediti sa onim sa čime je došao Muhammed, sallallahu alejhi we sellem, pa ako bude u skladu to će mu se i primiti, a u suprotnom neće. Ako ne zna da li je to u skladu ili u suprotnosti sa Šerijatom, onda će se uzdržati. Ljudi se u ovom pogledu dijele na tri kategorije. Dvije su zastranile, a jedna je u sredini. Kada neki od njih imaju uvjerenje da je određena osoba Allahov evlija, onda potvrđuju sve ono što misle da je evlijino srce prenijelo od Njegovog Gospodara i nalaze opravdanja za sve on što čini. Ima ih koji kada vide da je takav nešto rekao ili učinio, a nije u suglasnosti sa Šerijatom, općenito izvedu ga iz ovog velajeta, pa makar ta osoba postupala po intuiciji (idžtihad) i griješila. Najbolja je sredina, tj. da se takva osoba ne učini ni nepogrješivom, niti potpuno griješnom ako je postupila po idžtihadu i pogriješila. Neće biti slijeđena u svemu onome što govori, a niti će biti osuđena za nevjerstvo i griješenje ukoliko je postupila po intuiciji. Ljudima je dužnost slijediti ono s čime je Allah poslao Svoga poslanika, sallallahu alejhi we sellem.

Prethodnici i imami ovog ummeta su se složili da se svakom čovjeku može oduzeti, a i dodati na njegov govor, osim Allahovom poslaniku, sallallahu alejhi we sellem. Ovo je jedna od razlika između vjerovjesnika, sallallahu alejhi we sellem, i običnih ljudi. Dužni smo vjerovati vjerovjesnicima u svemu onome o čemu obavještavaju od Allaha, Azze ve Dželle, a dužnost im se pokoriti u onome što naređuju. To ne važi za evlije kojima se nismo dužni pokoravati u svemu što naređuju, ili vjerovati u sve ono o čemu obavještavaju. Nego se njihova stanja i informacije uspoređuju sa Knjigom i sunnetom, pa ono što bude u skladu sa njima dužnost ga je prihvatiti, a ono što bude u suprotnosti odbacuje se, makar dotična osoba bila Allahov evlija i postupala po intuciji, jer tada ima opravdanje za ono što govori i ima nagradu za svoje zalaganje (idžtihad). Međutim, kada je u suprotnosti sa Kur'anom i sunnetom, onda takva osoba griješi, a greška će biti oproštena ukoliko se onaj koji je počinio boji Allaha prema svojim mogućnostima.

Ovo je to što sam spomenuo, rekavši da su Allahove evlije dužne se pridržavati Knjige i sunneta. Od njih nema nepogrješivog kojem je dozvoljeno slijediti ono što mu dođe na srce bez uzimanja u obzir propise Kur'ana i sunneta. Ovo je činjenica u kojoj se slažu Allahove evlije, a ko se ovome suprostavi nije od Njegovih štićenika čije nam slijeđenje Allah, Azze ve Dželle, naređuje. Nego, takva je osoba ili nevjernik ili velika neznalica. Mnogi ljudi u ovome griješe misleći da je određena osoba Allahov evlija i da se od Allahove evlije uzima sve što kaže, te da joj se daje opravdanje za svako mišljenje i za svako djelo, makar to bilo u suprotnosti sa Kur'anom i sunnetom, kako bi se izrazilo slaganje sa evlijom. Tada se ovakvim opravdavanjem dolazi u oprečnost sa onim s čime je Allah poslao Svoga poslanika, sallallahu alejhi we sellem, za kojeg je Allah, Azze ve Dželle, svim stvorenjima naredio da ga potvrde u onome što dostavlja od obavijesti. Dužnost mu se pokoriti u onome što naređuje, On ga je učinio onim koji pravi razliku između Njegovih evlija i neprijatelja, između stanovnika Dženneta i Džehennema, te između sretnih i nesretnih. Onaj ko ga slijedi spada u Alahove bogobojazne evlije, Njegovu pobjedničku vojsku i dobre robove. Onaj koji ga ne slijedi on je propali grješnik i Allahov neprijatelj. Suprostavljanje poslaniku i saglasnost sa takvom osobom će ga najprije odvesti u novotariju i zabludu, a na kraju u nevjerstvo i nifak.

Naći ćeš da se mnogi od ovih oslanjaju na uvjerenje da je određena osoba evlija zato što je imala kešf (otkrovenje) nekih stvari ili neka neobična djela i stanja. Nijedna od ovih stvari ne ukazuje da je osoba Allahova evlija, već su se prave Allahove evlije (tj. učenjaci) usaglasili da ne smijemo biti obmanuti da kada čovjek leti po zraku, ili hoda po

vodi, sve dok se ne pogleda u njegovo slijeđenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi we sellem, i saglasnost sa njegovom naredbom i zabranom. Kerameti Allahovih evlija su mnogo veći od ovih stvari. Ove neobične pojave, ako se nađu kod osobe koja se naziva evlijom, mogu značiti da je ta osoba i Allahov neprijatelj, jer mnoge ove neobične stvari se događaju nevjernicima, mušricima, ehli-kitabijama, munaficima, sljedbenicima novotarija. To su nekada šejtanska djela i zato nije dozvoljeno misliti da svaki onaj koji posjeduje nešto od ovih stvari mora biti evlija. Allahove evlije se mjere prema opisu, djelima i stanjima na koja ukazuju Kur'an i Sunnet. Bivaju prepoznati po imanu, Kur'anu, činjenicama unutarnjeg uvjerenja i vanjskim znamenjima islama. Prethodnici, imami i evlije ovog ummeta su se usaglasili da su vjerovjesnici bolji od evlija. Allah, Subhanehu ve Te'ala, je Svojim robovima dao sreću i blagodat u četiri stepena.
Uzvišeni kaže: *„Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku biće u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti !* (En-Nisa,69) Oni imaju keramete kojima Allah časti Svoje bogobojazne štićenike (evlije). Najbolje Allahove evlije imaju keramete radi dokazivanja vjere ili radi neke potrebe muslimana, kao što su bile mu'džize njihovog vjerovjesnika, sallallahu alejhi we sellem. Kerameti evlija dolaze blagoslovom slijeđenja Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem, pa ustvari spadaju u mu'džize Allahovog poslanika, sallallahu alejhi we sellem. Potrebno je znati da kerameti bivaju shodno potrebi čovjeka, koji je u potrebi za njima, kako bi ojačao iman i zadovoljio prohtjeve. Najbolji vid velajeta je da evlija bude neovisan o kerametima, pa mu se ne dešavaju takve pojave zbog njegove visoke pozicije i neovisnosti o tome, a to nije radi pomanjakanja njegovog velajeta. Zato su ovakve pojave bile daleko češće kod tabiina nego kod ashaba. Kod njih su se dešavale neobične stvari radi upute i potrebe ljudi, ali su prvi većeg stepena. Što se tiče neobičnih stvari, ljudi se u tom pogledu dijele na tri vrste:
Prva vrsta to negira osim za vjerovjesnike. Možda ih priznaje općenito, ali to poriče za mnoge o kojima se prenose vijesti zato što oni za njega nisu evlije.
Neki od njih misle da je svaka osoba koja ima neobične stvari i pojave evlija. Obe tvrdnje su pogrešne. Zato ćeš vidjeti kako ovakvi spominju da su mušrici i sljedbenici Knjige pomoćnici koji im pomažu u borbi protiv muslimana i da su oni Allahove evlije, a u isto vrijeme niječu da sa njima može biti neko ko ima neobične pojave.
Istina je u trećem mišljenju, tj. da su sa njima isti oni koji ih pomažu, a da to nisu Allahove, Azze ve Dželle, evlije.“
Ovo što je preneseno je dovoljno, inšaAllah, a onaj koji želi više neka se vrati na originalne izvore. Allah daje uputu.

ŠESTO NAČELO: **Odbacivanje nedoumice koju su postavili šejtani za napuštanje Kur'ana i sunneta, te slijeđenja mišljenja i različitih strasti i zabluda. Ta tvrdnja govori da Kur'an i sunnet poznaju samo apsolutni mudžtehidi, da mudžtehid mora imati takve i takve osobine koje se možda u potpunosti nisu nalazile ni kod Ebu Bekra i Omera. Ako nije tako čovjek se neminovno mora udaljiti od Kur'ana i sunneta. Ko traži uputu u njima kao da je heretik ili luđak, zato što ih je teško shvatiti.**

Neka je slava i zahvala Allahu! Koliko je samo Allah, Subhanehu ve Te'ala, dao pojašnjenja u zakonu, odredbi, moralu i naredbi za odbacivanje ove proklete neodumice sa nekoliko aspekata koja je postala generalno pravilo, ali većina ljudi to ne poznaje.

„O većini njih se već obistinila Riječ - zato oni neće vjerovati. Mi smo učinili da budu kao oni za čije smo vratove sindžire stavili sve do podbradaka, - zato su oni glava uzdignutih, i kao oni ispred kojih i iza kojih smo pregradu metnuli i na oči im koprenu stavili, - zato oni ne vide, i njima je svejedno opominjao ih ti ili ne opominjao, oni neće vjerovati." **(Ja-sin,7-11)**

Ovo je kraj i neka je zahvala Allahu, Gospodaru svjetova i neka je salavat i selam na Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe sve do Sudnjeg dana.

KOMENTAR: Njegove riječi: 'Odbacivanje nedoumice koju su postavili šejtani za napuštanje Kur'ana i Sunneta, te slijeđenja mišljenja i različitih strasti i zabluda'.

Idžtihad u jeziku znači ulaganje truda za spoznaju teške stvari (intuicija), a u šerijatskoj terminologiji: ulaganje truda za shvatanje šerijatskog propisa. Idžtihad ima uslove, a oni su:

- Da mudžtehid zna šerijatske dokaze za kojima je u potrebi, kao što su ajeti i hadisi koji govore o propisima.
- Da zna činjenice vezane za ispravnost i slabost hadisa, kao što je znanje o lancima prenosilaca, prenosiocima i sl..
- Da zna derogirajuće i derogirane tekstove, stvari u kojima je izražen konsenzus učenjaka, kako ne bi presudio onim što je već derogirano ili onim što je suprotno koncenzusu.
- Da od dokaza poznaje različite propise u vidu specifičnosti, ograničenja i sl., kako ne bi donio propis koji je tome suprotan.
- Da poznaje iz jezika i metodologije islamskog prava ono što je vezano za semantička značenja termina, kao što je opći, posebni, apsolutni, ograničeni, nerazjašnjeni, pojašnjeni i sl. tome, kako bi donio propis koji iziskuje ta semantička značenja.
- Da ima sposobnost kojom može deducirati pravila iz dokaza.

Idžtihad može biti parcijalan pa da se odnosi na neke naučne discipline, ili na jedno od šerijatskih pitanja. Uglavnom, mudžtehid je dužan da uloži trud za spoznaju istine, a zatim da izda pravilo prema onome do čega je došao, pa ako pogodi istinu ima dvije nagrade: Bit će nagrađen za svoj idžtihad i za pogađanje istine. Kada izda pravilo u skladu sa istinom, to znači da će se ono obznaniti i po njemu raditi. Kada pogriješi ima jednu nagradu, a greška je oproštena, jer poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada sudac sudi, pa se potrudi intuicijom i presudi u skladu sa istinom, ima dvije nagrade. A kada sudi i potrudi se intuicijom, a zatim pogriješi ima jednu nagradu.“[24] Ako ne bude došao do propisa dužnost mu je zastati i dozvoljeno je da slijedi druge (mudžtehide) zbog nužde, jer Uzvišeni kaže: *„Pitajte one koji znaju ako vi ne znate.“* (En-Nahl,43) Zato je šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, rekao: „Slijeđenje drugih u propisima vjere je na stepenu jedenja lešine. Ako osoba može sama izvesti dokaz nije joj dozvoljeno da drugog slijedi.“ Ibn Kajjim u „En-Nevevijji“ kaže: Znanje je spoznaja upute sa dokazom, a to nije jednanko sa slijeđenjem drugih.

Slijeđenje drugih može biti u dvije okolnosti:

Prva: Da je osoba obični čovjek i ne može sama saznati propis. Dužnost mu je tada druge slijediti, jer Uzvišeni kaže: „*Pitajte one koji znaju, ako vi ne znate.*“ Osoba će slijediti najboljeg kojeg može naći po znanju i bogobojaznosti, pa ako su isti onda će imati pravo odabira.

Druga: Da mudžtehidu dođe novopridošlo pitanje koje iziskuje da se odmah presudi, a nije moguće da se odloženo razmotri. Tada mu je dozvoljeno postupiti po idžtihadu drugog.

Dvije vrste slijeđenja: općenito i specifično.

Općenito je da se uzme određeni pravni pravac u pogledu svih pitanja vjere. U tome se učenjaci razilaze. Neki smatraju da je to obavezno, jer idžtihad nije moguć kod zadnjih generacija.

Neki su rekli da je to zabranjeno, jer čovjek pridržavajući se određenog mezheba može slijediti i ono što nije od vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, kaže: „Mišljenje kojim se iziskuje pokornost drugima mimo vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem , u svim naredbama i zabranama je u suprotnosti sa konsenzusom, a dozvola toga ima već poznate posljedice.“

Specifični: Da osoba uzme određeno mišljenje u određenom pitanju. To je dozvoljeno ako nije u mogućnosti da spozna istinu putem idžtihada, svejedno da li ta nemogućnost bila stvarna, ili takvo saznanje zahtijeva ulaganje velikog truda.

---

[24] Sahih.

Ovim je završena knjiga Šest načela. Molimo Uzvišenog Allaha da nagradi njenog pisca najboljom nagradom i da nama dadne udio u njegovoj nagradi, te da nas zajedno sa njim sastavi u Kući počasti, On je Taj koji je Darežljiv i Plemenit !
Neka je hvala Allahu i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Biografija imama Muhammeda b. Abdulvehhaba

Porijeklo: On je šejhul-islam Muhammed b. Abdulvehhab b. Sulejman b. Alijj b. Muhammed b. Ahmed b. Rašid b. Berid b. Muhammed b. Mušerref b. Umer od Benu Temima.

Ovaj učenjak je rođen u gradu el-Ujejne 1115. godine po hidžri u kući u kojoj su se njegovali znanje, čast i vjera. Otac mu je bio veliki učenjak, a njegov djed Sulejman u svome vremenu je bio najuvaženiji alim u Nedždu.

Kur'an je naučio napamet prije navršene desete godine. Učio je fikh i dostigao pozamašno znanje. Otac se divio jačini njegove memorije. Mnogo je čitao knjige tefsira i hadisa. Revnosno se predao traženju znanja danju i noću. Pamtio je naučne tekstove iz više oblasti. U potrazi za znanjem je obišao sve krajeve Nedžda i Mekke. Učio je pred tamošnjim učenjacima. Zatim je otputovao za Medinu i tamo učio pred alimima. Od njih su šejh Abdullah b. Ibrahim eš-Šemmeri. Učio je i pred njegovim poznatim sinom Ibrahimom, piscem knjige „El-azbu el-faidu fi šerhi elfijjeti el-feraid".

Upoznali su ga sa poznatim učenjakom hadisa Muhammedom Hajatom es-Sindijem. Pred njim je učio hadisku nauku i prenosioce hadisa. Dao mu je dozvolu za prenošenje poznatih šest hadiskih zbirki. Šejhu Muhammedu b. Abdulvehhabu, Allah mu se smilovao, Allah je podario precizno shvatanje i ogromnu inteligenciju. Dao se čitanju, istraživanju i pisanju. Svim koristima na koje bi naišao prilikom čitanja i istraživanja bi nalazio izvore. Pisanje mu nije predstavljalo dosadu. Prepisisvao je mnoga poglavlja iz djela ibn Tejmijje i ibnul-Kajjima, Allah im se smilovao. Neki vrijedni vrijedni spisi ispisani njegovim perom se danas čuvaju u muzejima.

Poslije smrti njegova oca 1153. godine po hidžri javno je obznanio selefijski poziv u Allahovu jednoću (tevhid), negiranje i odvraćanje od zla i borio se protiv novotara, i drugih sljedbenika kumira (mnogobožaca). U pomoć su mu pritekli namjesnici iz porodice Ali Su'ud. Tako je ojačao, a vijest o njemu se proširila na sve strane.

Šejh Muhammed b. Abdulvehhab, Allah mu se smilovao, napisao je vrijedna djela od kojih su:

Kitabut-tevhid (Knjiga tevhida), Kešfuš-šubuhat (Otklanjanje sumnji), El-Kebair (Veliki grijesi), Selasetul-usul (Tri načela), Muhtesarul-insafi veš-šerhul-kebir (Skraćena verzija El-Insafa i veliki komentar), Muhtesaru Zadil-me'ad (Skraćena verzija Zadul-me'ada), Fetve i poslanice sabrane u zbirku „Skup djela imama Muhammeda b. Abdulvehhaba" pod supervizijom Univerziteta imama Muhammeda b. Su'uda.

Umro je 1206. godine po hidžri. Allah mu se smilovao i nagradio ga za

zalaganja za islam i muslimane najboljom nagradom. On, Azze ve Dželle, sve čuje i odaziva se na dove.
Neka je zahvala Allahu i neka su salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

Biografija komentatora knjige Muhammeda b. Saliha el-Usejmina

Porijeklo: On je ebu Abdullah Muhammed b. Salih b. Muhammed b. Usejmin el-Vehibi et-Temimi.
Rođen je u gradu Unejzi dvadestsedme noći mjeseca ramazana 1347. godine po hidžri.
Kur'ani-kerim je učio pred svojim djedom po majci, Abdurrahmanom b. Sulejmanom Ali Damig, Allah mu se smilovao. Naučio je Kur'an napamet i zatim je krenuo u potragu za znanjem i naučio neke discipline iz domena književnosti. Šejh Abdurrahman es-Sa'di, Allah mu se smilovao, je uzeo dva učenika da ih podučava još kao malene. Jedan od njih je šejh Alijj es-Salihi, a drugi šejh Muhammed b. Abdulaziz el-Mutavve'a, Allah mu se smilovao.
Pred njim (el-Mutavve'a) je učio skraćenu verziju „El-Akidetul-vasitijje“ od šejha Abdurrahmaan es-Sa'dija, „Minhadžus-salikin“ iz fikha pred istim šejhom, te „El-Adžurumijju“ i „El-Elfijju“.
Učio je i pred šejhom Abdurrahmanom b. Alijjem b. Avdanom propise o nasljedstvu i islamsko pravo.
Pred šejhom Abdurrahmanom b. Nasirom es-Sa'dijem, koji se smatra njegovim prvim šejhom s kojim je neprestano bio, učio je tevhid (akida), tefsir, hadis, fikh, usuli-fikh, feraid, mustalehul-hadis, gramatiku i deklinaciju riječi u arapskom jeziku. Uvaženi šejh je imao uglednu poziciju kod svoga učitelja, Allah mu se smilovao. Kada mu je otac, Allah mu se smilovao, pri sinovljevim prvim naučnim uspjesima preselio u Rijad, želio je da se sa njim preseli i njegov sin. Šejh Abdurrahman es-Sa'di, Allah mu se smilovao, mu je tada napisao: „To ne može! Želimo da Muhammed ostane ovdje kako bi se okoristio.“ Šejh el-Usejmin kaže: „Imao je mnogo utjecaja na mene u pogledu metode edukacije, izlaganja znanja i približavanja znanja putem primjera i značenja. Također, imao je utjecaja na mene u pogledu morala, jer je šejh Abdurrahman, Allah mu se smilovao, imao mnogo prefinjenih moralnih osobina. Imao je mnogo znanja i bio je veoma pobožan. Šalio bi se sa djecom, a upućivao osmjehe starijima. Nisam vidio čovejka ljepših moralnih osobina.“
Učio je pred šejhom Abdulaziziom b. Bazom, Allah mu se smilovao, koji se smatra njegovim drugim učiteljem. Pred njim je počeo učenje Sahihul-Buharija, nekih poslanica šejhul-islama ibn Tejmijje, te pojedinih knji-

ga iz islamskog prava (fikha).govorio je:
„Šejh Abdulaziz b. Baz, Allah mu se smilovao, je na mene utjecao u pogledu pažnje prema hadiskoj nauci, a imao je uticaja na mene u pogledu lijepog ponašanja i stalnog rasploganja ljudima.“
1371.godine po hidžri je dobio mjesto predavača u El-Džami'a. Kada su otvorene naučne isntitucije u Rijadu upisao se na njih i to 1372.godine po hidžri. Šejh je govorio: „Ušao sam na naučni institut i upisao se na njega uz savjetovanje sa šejhom Alijjem es-Salihijjem i nakon dozvole od šejha Abdurrahmana es-Sa'dija, Allah mu se smilovao. Naučni institut u to vrijeme se dijelio na dva odsjeka specijalni i opći. Bio sam u specijalnom odjelu. U to doba onaj ko je želio mogao je da prije završi godinu tako što bi učio preko raspusta a ispite polagao na početku školske godine. Ako položi prelazi u sljedeću godinu, pa sam tako uveliko skratio školovanje.“
Poslije dvije godine je završio studij i postavljen je za predavača naučnog instituta u Unejzi uz nastavak studiranja upisom na šerijatski fakultet,kao vanredni student, i nastavak traženja znanja pred šejhom Abdurrahmanom es-Sa'dijem.Kada je šejh Abdurrahman es-Sa'di, Allah mu se smilovao, preselio na ahiret,šejh Muhammed je preuzeo imamet u Velikoj džamiji u Unejzi, te podučavanje u državnoj biblioteci Unejze, uz podučavanje u naučnom institutu. Zatim je prešao na podučavanje na dva fakulteta šerijatskom i usulud-dinskom pri odsjeku islamskog univerziteta Muhammed b. Su'ud u El-Kasimu. Pored toga bio član sabora velikih učenjaka u kraljevini saudijskoj arabiji. Uvaženi šejh je imao velike aktivnosti u pozivu ka Allahu, Azze ve Dželle, i davanje smjernica da'ijama u svakom mjestu. Zabilježena su njegova velika zalaganju u ovom području.
Nezaobilazno je spomneuti da je šejh Muhammed b. Ibrahim, Allah mu se smilovao, davao prijedlog i bio ustrajan da šejh Muhammed b. Salih el-Usejmin preuzme sudstvo. Čak je izdao i odluku da je postavljen za predsjednika šerijatskog suda u El-Ihsau. Međutim, šejh el-Usejmin je zatražio izuzeće, te mu je poslije revidiranja i ličnih kontakata dozvoljeno izuzeće sa ove funkcije.
Broj njegovih djela prelazi cifru četrdeset. Nešto su knjige a nešto manje brošure i poslanice. Uskoro će se, inšaAllah, sabrati u zbirku fetvi i spisa.
Neka od šejhovih djela: "Šerh Aqidetu wasitijje" ,"Šerh Rijadu-s-salihin" ,"Šerh el Mumti'i ala zadil mustaqni'i" ,"Šerh selasetu usul" ,"Taqribu tadmurijja" ,"Qawaidul musla" .
Šejh , Allah mu se smilovao, je preselio na ahiret 1421.godine po hidžri (11. Januara, 2001.godine).[25]

[25] nap. prev.